

ČASOPIS
ZAMESTNANCOV
š. p. LESY SR
BANSKÁ BYSTRICA
október 2007

10 Lesník

Prvenstvo krupinských
lesníkov

O lesníkovi
a jeho pomníkoch
v srdciach

Nech je v lese
ako v skanzee

Téma mesiaca:
200. VÝROČIE VZNIKU LESNÍCKEHO
VYSOKOŠKOLSKÉHO ŠTÚDIA NA SLOVENSKU

Lesník,

časopis zamestnancov štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, Banská Bystrica

redakčná rada

Ing. Ján Mičovský, CSc.,
Ing. Jozef Marko,
Ing. Lucia Hanková,
Ing. Rudolf Bruchánik, PhD.,
JUDr. Milan Vančo,
Ing. Berta Stašková

predseda redakčnej rady

Ing. Jozef Djubek

výkonný redaktor

Mgr. Peter Gogola,
www.lesy.sk,
e-mail: peter.gogola@lesy.sk

rada stálych prispievateľov

Ing. Július Burkovský, Jiří Junek,
Ing. Radoslav Lorko,
Ing. Igor Vizslai,
Ing. Boris Pekarovič,
Dáša Pavlovičová,
Ing. Jaroslav Kobza,
Ing. Jozef Sokol, Jozef Šabo,
Ing. Luboš Tuľak, Ing. Marcel Fiala,
Ing. Ladislav Dochán,
Roman Podolinský, Ing. Ján Bulla,
Ing. Marek Tabernaus,
Ing. Peter Patay, Ing. Ján Vavrek,
Dušan Dávid, Ing. Jozef Staško,
Rudolf Halák, Ing. Karol Volentier,
Martin Matys

grafická úprava

Mária Gálová, Miloš Sedláček
Národné lesnícke centrum,
T. G. Masaryka 22, 960 92 Zvolen

náklad: 1500 výtlačkov

foto obálka

Ing. Jozef Marko
*(Ing. Bereta (vľavo) a Ing. Pitoňák
pri kalamite na LS Čierny Váh)*

adresa redakcie

Námestie SNP č.8,
975 66 Banská Bystrica,
Tel.: 048/434 42 78,
Fax: 048/434 41 91

registrácia

MK SR B 13 r. č. 3821/2007
zo dňa 1.8.2007

27

30

Obsah

2 Obsah

3 Editorial

Spýtali sme sa...

Téma mesiaca: 200. výročie vzniku lesníckeho vysokoškolského štúdia na Slovensku

4 Historický kalendár vývoja lesníckeho školstva na Slovensku

6 Nenapísaná reportáž

7 Lesnícke školstvo na Slovensku má bezpochyby bohatú tradíciu

História Lesníckej fakulty

8 200. výročie vysokej lesníckej školy

Ocenenie aj pre LESY SR

Verejné zhromaždenie
Vedeckej rady
LF TU v slávnostnom šate

9 Budúcnosť lesníctva je v trvalom lese

Lesník L. Alchauer na Lesníckom dni pri Košiciach dokazoval, že...

10 Nová „mopka“ má zjednodušiť život

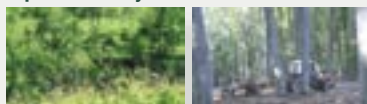
Novými prvkami pri stanovení základných cien nájmu sú lesné cesty a živé zvieratá

Prvenstvo krupinských lesníkov
Huba šitake rozkladá drevo, ale aj lieči a chuť

11 Cieľom nie je represia, ale poznanie

O ukazovateľoch kvality pri obhospodarovaní lesných zdrojov

13 V čom spočíva /ne/úspech v prirodzenej obnove duba

14 Lesnícki seniori navštívili Liptov

15 „Drevo je drevo. Práca s ním ma baví“

Manipulant Expedičného skladu Bardejov
Ján TRUDIČ

16 Certifikovať poľovné revíry?

17 Triumf streleckej univerzálności

Pestrá ponuka

18 Pánovi lesníckovi s vďakou
O betónových bunkroch, dubovej veľmoci a zanedbanom parku

20 V lese ako v skanzene
Dnes z OZ Čierny Balog

22 Hovoríme si pravdu. Iba tak veci posunieme dopredu

Ako LESY SR obchodujú s drevom z pohľadu odberateľov

24 O zložitom komplexe vzťahov
Názory, skúsenosti a návrhy z dvoch odštepných závodov

26 Ekonomika diktuje
LESY SR zatvorili Prevádzku drevárskej výroby Klin na Orave

Partner s perspektívou

27 Metasekvoja čínska
Tajomný hosť z ďalekej krajiny

28 Právne okienko

29 VII. Cez objekty Pro Silva do každodennej praxe
Prírode blízke obhospodarovanie lesa

30 Pozvánka: Navštívte OZ Palárikovo

31 Mapa LIK bodovala!

S verejnosťou komunikujme aj bez slov

Prečo mám rád les

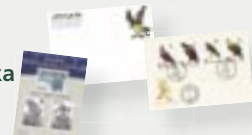

32 Krížovka

Príbeh poisťovákov – priateľov panenskej prírody

Uveríte?

33 Filatelistika

Poľovnícky receptár

34 Pre deti

35 Kalendár podujatí

Životné jubileá

Tváre z vývratu

36 Strelecká elita súťažila v Zámutove

Každé jubileum je príležitosťou pre blahoželania, fanfáry a prípitky. Zároveň je však vhodnou príležitosťou pre zamyslenie, čo ďalej. Už je to raz tak v živote človeka. Asi každý pri príležitosti svojho okrúhleho jubilea bilancuje, obzerá sa, čo zanechal za sebou a uvažuje, čo ho ešte čaká. A čím je človek starší, tým je tá bilancia zaujímavejšia.

Prednedávnom sme oslávili významné jubileum: 200. výročie vzniku vysokoškolského lesníckeho štúdia na Slovensku. Je to bezpochyby významná udalosť, hodná náležitej slávy. Ale iste mnohým vrta v hlave otázka: v minulosti sme na lesníckej mape Európy patrili k lídrom, sme nimi aj teraz? Je stále školstvo predvojom praxe? Má dostatočné podmienky pre rozvoj? Pripravuje mládež naozaj pre život v modernej spoločnosti?

Ak mám hodnotiť celkový stav školstva na Slovensku, nezdá sa mi príliš optimistický. Bezmála dvadsať rokov od spoločenskej zmeny sa školstvo zmieta v polovičatých pseudoreformách, bez vízie, bez financií, s klesajúcim záujmom mladých ľudí o profesiu učiteľa. Panteón bývalých ministrov školstva je plný nevýrazných tvárí, ktoré zmenili málo alebo nič. Bezduchá škola, preferujúca biffovanie pred tvorivým myslením, biedne učebnice, chátrajúce školy, chýbajúce moderné učebné pomôcky, demotivovaný a mizerne zaplatený pedagóg a na konci dieťa – žiak – študent – predmet výchovy a vzdelávania. Nuž, ktohovie, odkiaľ toto klbko treba rozpletať.

Jedno je však isté: škola by mala byť pre život, pre prax. Ak sa vznáša kdesi vo vzduchoprázdne teórii, je nanič.

A teraz sa vráťme k lesníckemu školstvu: koľko lesníckych škôl na Slovensku má trenážery pre operátorov harvestora? Matematicky presná odpoveď znie: nula. A nie že by ich nechceli. Len ktosi, kto o tom môže rozhodnúť, to nevníma ako prioritu. Ozaj, akú prioritu má vzdelanie v našej krajine? Obávam sa, že nie príliš vysokú. A prečo? – opýta sa zvedavý čitateľ. Nuž preto, že príliš veľa ľudí dosiahlo vysoké méty nie vďaka solidnému vzdelaniu, ale – odpusťte tú pejoratívnosť – vďaka plechovej papuli a ostrým lakťom. Až keď si uvedomíme, že práve škola nám dala pevné základy pre život, až potom si ju začneme vážiť. A vážiť si ľudí, ktorí nás viedli po ceste poznania a zapalovali v našich srdciach túžbu po poznaní. Vďaka im za to. Je až na počudovanie, že pri súčasnom stave školstva ostalo za katedrou toľko oduševnených pedagógov, vnímajúcich svoju profesiu ako poslanie. Až sa mi žiada napísať: zázrak?

Peter Gregor

V hlbokéj úcte všetkým pedagógom lesníckych škôl k ich jubileu blahoželá

Spýtali sme sa:

„Čo najdôležitejšie vám vstúpili vaši pedagógovia na lesníckej škole?“

Anketa

JÁN ZENGEVALD, dôchodca, OZ Vranov

Bývam v podhorskej

obci Zámutovej a už od útleho veku som mal veľmi kladný vzťah k lesu a prírode. Tento vzťah sa rozvíjal počas štúdia na lesníckej škole. Pedagógovia, ktorí boli zameraní pre prácu v lese, nás viedli k zodpovednosti, svedomitej práci a poukazovali na to, že nesprávne postupy v lesníckej činnosti sa budú odzrkadľovať aj niekoľko desaťročí a nedajú sa odstrániť v priebehu niekoľko rokov.

Ing. IGOR VISZLAI, vedúci lesníckej výroby, OZ Revúca

Začnem trochu odzadu – vysokú školu som si robil

popri zamestnaní a bola to viac konfrontácia praxe a teórie, ale vždy o dôležitom. Základy pre prácu v lesníctve mi však dala stredná škola a to „najdôležitejšie“ je ťažko vybrať, ale predsa niečo. Okrem SUP-ky (súvislej učebnej praxe), JUP-ky (jednodňovej učebnej praxe) sme mali aj PIP-ku (prevádzkovú individuálnu prax). A práve PIP-ka bola niečo, čo sa v škole vidieť a naučiť nedá. S lesníkmi, v tomto prípade teda nie pedagógmi (a to boli pojmy, ako Bačo, Jokl, Tichý, Líška) sme prešli pracoviská a jednanie s ľuďmi, poodhalenie fígľov robotníkov ale aj lesníkov, spôsob komunikácie (na jedného med, na druhého bič) podľa poznania ľudí..., to bolo zbieranie skúsenosti, ktoré som zúročil v mojej praxi a na tento spôsob výchovy perspektívnych kadrov nedám dopustiť. Len škoda, že to už takto nefunguje (a na mladých to mnohokrát aj vidno)!

Ing. STANISLAV VYHNÁLIK, referent Odboru držby a reprivatizácie, GR LESY SR

Tak na SLTŠ v Banskej

Štiavnic ako aj na Lesníckej fakulte VŠLD vo Zvolene

sme sa stretli s rôznymi pedagógmi. Každý mi však utkvél v pamäti pre svoj pozitívny alebo negatívny prístup k študentom. Pre ten prvý si veľmi vážim Ing. Pavla Mojžitu a Ing. Emila Považana zo SLTŠ, akademika Adolfa Priesola, prof. Jozefa Porubiaka a doc. Klementa Hubača z LF VŠLD. Vstúpili mi zodpovedný prístup k štúdiu, k práci, k iným ľuďom, ku spoločnosti. Dali mi „ostrohy“ do života a otvorili mi oči do sveta. Vážim si doteraz ich trpezlivé presvedčovanie, dokazovanie a argumentáciu, ak išlo o správnu vec, ich názory na svet, udalosti i život a v tom povinnosť pozitívne sa začleniť do spoločenského diania.

Ing. JOZEF HABARA, vedúci LS Sládkovičovo, OZ Palárikovo

„V škole bolo tých informácií veľmi veľa a vtedy si človek

ani tak neuvedomil, aké budú pre neho neskôr dôležité. Ťažko

povedať, čo bolo najdôležitejšie, veď každá problematika s ktorou sa denne stretávame má svoje špecifiká (ťažba, približovanie, odvoz – „Fyzik neoklameš“; pestovanie lesa – „Vychovávaj les tak, ako by si ho pestoval pre seba – srdcom a aj pre ďalšie generácie“; ochrana lesa – „Chodievaj vždy s otvorenými očami“ a podobne. Najväčším obohatením ako aj prínosom vedomostí boli praxe priamo v teréne so staršími kolegami, ktorí sa nám neposedným študentom s takou veľkou trpezlivosťou snažili odovzdať čo najviac informácií, ktoré sa v knihách nepíšu. Človek sa učí neustále, a chodiť s otvorenými očami a počúvať sa vždy oplatí.

Historický kalendár vývoja lesníckeho školstva na Slovensku

Július BURKOVSKÝ

1770 – Na Baníckej akadémii v Banskej Štiavnici známy banský odborník Krištof Traugot Delius (1728 – 1779) prednášal aj niektoré state týkajúce sa lesníctva a drevárstva.

Vychádzal pritom zrejme z Tereziánskeho lesného poriadku, ktorý práve v tom čase uverejnili. Niektorí poslucháči baníckeho štúdia potom zastávali aj lesnícke funkcie.

Rok 1770 možno preto pokladať za začiatok lesníckeho vyučovania u nás.

1777 – Na Baníckej akadémii lesníctvo pripadlo Katedre metalurgie a chémie, ktorú viedol Ján Anton Scopoli (1723 – 1788). Ako botanik a chemik mal totiž blízky vzťah k lesníckym náukam.

1779 – Vedúcim katedry chémie a mineralógie na ktorej sa udržiavalo aj lesnícke vyučovanie sa stal rodák z Banskej Štiavnice a absolvent Baníckej akadémie z roku 1772, Anton Rupprecht (1748 – 1814).

1791 – Banská a mincovná komisia pri Uhorskom sneme si uvedomovala, že nedostatok lesných odborníkov by mohol ohroziť plynulú dodávku dreva pre bane a hutí a preto sa obrátila na Dvorskú komoru vo Viedni a cisára so žiadosťou o rozšírenie vyučovania lesníctva banskoštiavnickej akadémii.

1795 – Banská a mincovná komisia pri Uhorskom sneme predkladá ďalší návrh na rozšírenie štúdia lesníctva vytvorením Baníckej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici, ktorý sa však neuplatnil.

1796 – Komorský prefekt František Wisner založil nižšiu lesnícku školu miestneho významu v Liptovskom Hrádku.

1799 – Dodatočný súhlas s vyučovaním na Hrádockej škole nazvanej Lesnícka teoretická a praktická škola (Schola forestalis Theoretico – practica) udelila komora 21.8.1799.

V roku 1800 sa škola uvádza ako Lesnícka a národná škola (Forst- und National – Schule).

1802 – Uhorská dvorská komora povýšila Hrádockú školu 16.9.1802 na Hlavnú školu (Schola Capitalis) s prvoradou lesníckou výučbou. Odvtedy sa nazývala Kráľovská komorská lesná a hlavná národná škola v Liptovskom Hrádku (Königliche Hradekaer Kameral Forst – und

Pedagogický zbor Akadémie

vzniku lesníckeho vysokoškolského štúdia na Slovensku

Hauptnational – Schule).

1807 – Cisár František I. na základe odporúčania Dvorskej finančnej a Dvorskej mincovnej a baníckej komisie dňa 30.8.1807 nariadil, aby sa založil pri banskoštiavnickej akadémii samostatný Lesnícky ústav. **Rok 1807 je preto považovaný za začiatok lesníckeho vysokoškolského štúdia na Slovensku.** Treba pripomenúť, že v iných krajinách so zriaďovaním lesníckeho vysokoškolského štúdia začínali neskôr (v Petrohrade 1813, Mariabrunne 1813, Tharandte 1816, Eberswalde 1830, Nancy 1844, Lwove 1844 atď.).

1808 – Dňa 2.3.1808 si vo Viedni prevzal menovací dekrét prvý profesor lesníctva na banskoštiavnickej akadémii, dr. Henrich David Wilckens (1763 - 1832) z Dolného Saska. Patrí medzi najvýznamnejších priekopníkov lesníckej vedy a školstva u nás.

V zmysle služobnej inštrukcie v roku 1808 vypracoval plán dvojročného vyučovania lesníctva.

1809 – V deň narodenín cisára Františka I. (12.2.1809) profesor Wilckens slávnostnou prednáškou otvoril vyučovanie na Lesníckom ústave za účasti všetkých profesorov, poslucháčov akadémie a personálu Hlavného komorskogrofskeho úradu.

1811 – Profesor Wilckens dňa 20.4.1811 predložil Dvorskej komore návrh druhej učebnej osnovy Lesníckeho ústavu v ktorej zohľadnil koncepciu nižšieho (dvojročného) a vyššieho (trojročného) lesníckeho vyučovania.

1815 – Na naliehanie dvorských orgánov i napriek sympatiám vydal cisár František I. dňa 3.7.1815 súhlas s celkovým zrušením lesníckej výučby (lesnícky náukobeh zrušili už 8.6.1811) na hrádockej škole, ktorá sa po presunutí centra lesníckej výučby do Banskej Štiavnice dostala do úzadia.

1816 – V roku 1816 odsúhlasila Dvorská komora tretí učebný plán Lesníckeho

ústavu, ktorý sa vcelku stotožňoval s prvým učebným plánom z roku 1808. Štúdium však zostalo trojročné.

1817 – Podľa štatútu z roku 1817 uchádzač o štúdium na akadémii mal mať aspoň 18 rokov, mal byť zdravý, preukázať sa dobrým prospechom z humanitnej školy a osvedčením o mravnej zachovalosti.

1822 – Uhorská dvorská komora doplnila štatút z roku 1817 o ďalšie podmienky pre uchádzačov o štúdium lesníctva a to najmenej jednoročnú lesohospodársku prax pod vedením zamestnanca, ktorý zložil skúšky v niektorom lesníckom učilišti, ďalej sa vyžadovalo úhľadné písmo, zmysel pre technické kreslenie a prirodzený sklon k lesníckemu povolaniu, čo bolo potrebné hodnoverne preukázať.

1835 – Nástupcom profesora Wilckensa sa stal rakúsky lesný inžinier Rudolf Feistmantel (1805 – 1871), absolvent Vyššej lesníckej školy v Mariabrunne (1827).

1836 – Profesor Feistmantel vo februári 1836 predložil návrh nového učebného plánu Lesníckeho ústavu rozvrhnutého do dvoch ročníkov, v ktorom sa viac dbá na lesnícku aplikáciu prírodných vied a dôkladnejšie sú vymedzené lesohospodárske činnosti.

1846 – Panovník potvrdil rozhodnutie viedenskej Dvorskej komory o ustanovení Baníckej a lesníckej akadémie, čím sa dosiahlo zrovnoprávnenie obidvoch študijných smerov na akadémii.

1847 – Po odchode Feistmantela do „mimoriadnej lesníckej služby“ vo Viedni sa od októbra 1847 jeho nástupcom stáva adjunkt Fridrich Ignác Schwarz (za profesora a vedúceho lesníckej katedry ho vymenovali 23.1.1848).

1849 – V dôsledku revolučných udalostí akadémiiu 14.marca 1849 uzatvorili.

1850 – Vyučovanie na akadémii obnovili 2. januára 1850

1865 – Ministerstvo financií vo Viedni

Pôvodná budova akadémie

ni od roku 1865 povolilo obnovenie predchádzajúceho trojročného štúdia lesníctva, v dôsledku čoho začal platiť aj nový učebný plán.

1867 – Počnúc školským rokom 1867/1868 sa na lesníckom odbore prednášalo po maďarsky.

Ustálil sa tu päťčlenný zbor schopných lesníckych pedagógov (Karol Wagner, Jakub Lázár, Ľudovít Fekete, Žigmund Nickel a Ferdinand Illés), ktorí svojou odbornou a publikačnou činnosťou významne vplývali na ďalší rozvoj lesníckej vedy v Uhorsku.

1872 – Návrh novej organizácie akadémie a vyučovania schválil panovník 15.8.1872 s platnosťou od 1.10.1872. Dĺžka štúdia bola pre všetky študijné smery stanovená na tri roky, len štúdium lesného inžinierstva trvalo štyri roky.

1886 – Dňa 11.10.1886 za prítomnosti vedúceho les. odboru na ministerstve Alberta Bedöa otvorili dvojročnú Horársku odbornú školu v Liptovskom Hrádku (Liptó – Ujvári M. kir. Erdőöri Szakiskola). Jej organizátorom a prvým riaditeľom bol Rudolf Velič – Benkő, absolvent lesníckeho štúdia v Banskej Štiavnici.

1888 – Dňa 14.5.1888 slávnostne položili základný kameň novej budovy lesníckeho odboru banskoštiavnickej Baníckej a lesníckej akadémie v priestore hornej botanickej záhrady.

1891 – Za vedúceho katedry pestovania lesov na akadémii vymenovali Eugena Vadasa - Vlkolínskeho (1857 – 1922), ktorý absolvoval štúdium lesného inžinierstva v Banskej Štiavnici roku 1878. Bol priekopníkom lesníckeho výskumu a publicistom.

1892 – Dňa 26.6.1892 slávnostne otvorili novú budovu lesníckeho odboru Baníckej a lesníckej akadémie postavenej v novorenesančnom štýle. Prednášalo sa v nej už od jesene 1890 a počas roku 1891 sa do nej presťahovali všetky katedry a zariadenia lesníckeho odboru.

1904 – Na základe panovníkovho rozhodnutia z 3.8.1904 premenili akadémiiu na Vysokú školu banícku a lesnícku

Nová budova Lesníckej akadémie

s odborními: Banské inžinierstvo, Kovohutné inžinierstvo, Železohutné inžinierstvo a Lesné inžinierstvo so štvorročným štúdiom.

1918 – Po rozpade Rakúsko – Uhorska v roku 1918 sa presťahovala Vysoká škola banícka a lesnícka z Banskej Štiavnice najskôr do Budapešti a neskôr do Šoprone, čím sa uzavrela 150 ročná éra akadémie a vysokej školy v Banskej Štiavnici.

1919 – Po vzniku československého štátu sa výchova lesných inžinierov od roku 1919 uskutočňovala na lesníckom odbore Českého vysokého učenia technického v Prahe a na Vysokej škole poľnohospodárskej v Brne. V Banskej Štiavnici vznikla Čs. stredná lesnícka škola, ktorá vychovávala stredných technických pracovníkov.

Do čs. správy prevzali aj dvojročnú Horársku školu v Liptovskom Hrádku.

1922 – Čs. strednú lesnícku školu v Banskej Štiavnici premenovali na Štátnu vyššiu lesnícku školu, ktorá prevzala budovu po bývalej vysokej škole. V rámci jednotného systému nižšieho lesníckeho školstva Horárske učilište v Liptovskom Hrádku premenili na jednoročnú Štátnu hájnícku školu pri ktorej vznikla jednoročná Štátna drevárska - piliarska škola (od r. 1927 zmenená na dvojročnú).

1939 – Po ustanovení Slovenskej vysokej školy technickej (SVŠT) v Bratislave v roku 1939 otvorili lesnícke oddelenie v rámci odboru lesného a poľnohospodárskeho inžinierstva.

1942 – V roku 1942 otvorili jednoročné učilište – Štátnu školu pre lesných hájníkov v Žarnovici a Štátnu vyššiu drevársku – piliarsku školu pri Štátnej vyššej lesníckej škole v Banskej Štiavnici.

1945 – Po druhej svetovej vojne sa obnovilo lesnícke vysoké školstvo – lesnícke odbory vysokých škôl v Prahe (zrušený r. 1964) a Brne i lesnícke oddelenie Odboru lesného a poľnohospodárskeho inžinierstva na SVŠT v Bratislave. V jeseni 1945 založili Štátnu hájnícku školu v Jelšave, od r. 1950 premenovanú na Štátnu lesnícku školu (zanikla r. 1951). Štátnu vyššiu drevársku - piliarsku školu z Banskej Štiavnice presťahovali do Žarnovice (zrušili ju r. 1948).

1946 – Z lesníckeho a poľnohospodárskeho odboru SVTŠ vznikla Vysoká škola poľnohospodárskeho a lesného inžinierstva (VŠPLI) v Košiciach. Štátnu

školu pre lesných hájníkov zo Žarnovice preložili do Humenného a premenovali ju na Štátnu horársku školu, a neskôr na Štátnu lesnícku školu (zanikla r. 1951).

1949 – Na lesníckom odbore VŠPLI vytvorili drevárske oddelenie so štvorročným plánom štúdia.

1950 – Štátnu horársku školu v Liptovskom Hrádku premenovali na Štátnu lesnícku školu a osamostatnila sa aj dvojročná drevárska – piliarska škola, ktorú zmenili na Strednú drevársku školu so štvorročným štúdiom.

1951 – VŠPLI v Košiciach premenovali na Vysokú školu poľnohospodársku a lesnícku pričom jej odbory premenili na fakulty. Po zániku nižších lesníckych škôl roku 1951 vznikli v Humennom a Liptovskom Hrádku vyššie lesnícke školy, ktoré pribudli k už existujúcej Vyššej lesníckej škole v Banskej Štiavnici. Po zániku horárskych škôl v Liptovskom Hrádku, Jelšave a Humennom od roku 1951 prešla starostlivosť o výchovu pomocných technických pracovníkov na lesnícke majstrovské školy (LMŠ), ktorých bolo 6 (v druhej polovici 60 rokov boli zrušené). Na výchovu stálych lesných robotníkov vzniklo v rokoch 1949 – 1951 až 15 dvojročných výchovných učilíšť, ktoré boli neskôr premenované na strediská pracujúceho dorastu.

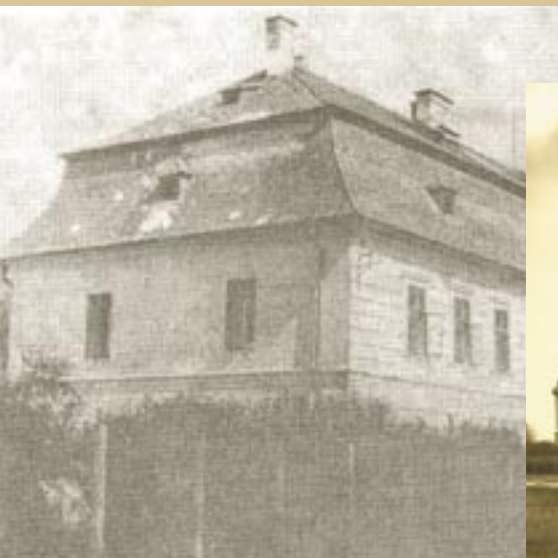
1952 – Po zrušení Vysokej školy poľnohospodárskej a lesníckej v Košiciach, z jej dvoch fakúlt vznikli Vysoká škola poľnohospodárska v Nitre a Vysoká škola lesnícka a drevárska vo Zvolene (VŠLD) s dvomi fakultami – lesníckou a drevárskou, ktorá mala celoštátnu pôsobnosť. Štúdium na obidvoch fakultách bolo štvorročné. Po reorganizácii štátnych lesov rozdelili vyššie lesnícke školy na pestovné (Banská Štiavnica, Remetské Hámre) a ťažobné (Liptovský Hrádok).

1953 – Na obidvoch fakultách VŠLD vo Zvolene zaviedli možnosť štúdia popri zamestnaní (diaľkové štúdium) v trvaní päť a neskôr šesť rokov.

1954 – Vyššie lesnícke školy premenovali na lesnícke technické školy (LTŠ) a zaviedli na nich aj štúdium popri zamestnaní (diaľkové štúdium).

1955 – Štvorročné štúdium na obidvoch fakultách VŠLD vo Zvolene predĺžili na päťročné.

1957 – Na lesníckej fakulte VŠLD vo Zvolene zrušili rozdelenie na pestovný a technický smer vo 4. ročníku, ktoré bolo

Budova Horárskej školy v Liptovskom Hrádku

Budova SLDK

zavedené od roku 1953, pretože sa neosvedčilo.

Zrušením odlišností v učebnej náplni jednotlivých lesníckych technických škôl vytvorili jednotnú lesnícku technickú školu.

1961 – Lesnícke technické školy boli premenované na stredné lesnícke technické školy (SLTŠ), ktoré boli v Banskej Štiavnici, Humennom (neskôr premiestnená do Remetských Hámrov, Lipoviec a Prešova) a v Liptovskom Hrádku (od r. 1954 nesie meno Jozefa Dekreta Matejovie). Strediská pracujúceho dorastu premenili na závodné učňovské školy a v roku 1961 na lesnícke odborné učilišťa (LOU). Ich počet kolísal a sídla sa menili.

1962 – Na VŠLD vo Zvolene zaviedli od roku 1962 viacsemestrové postgraduálne štúdium pre lesných i drevárskych inžinierov na získanie nových špeciálnych poznatkov.

1973 – Pre stredné lesnícke školy zaviedli pomaturitné štúdium, ktoré malo poskytnúť záujemcom s úplným stredným odborným lesníckym alebo všeobecným vzdelaním špeciálne poznatky v rámci jednotlivých okruhov pracovnej činnosti.

1974 – Denné i diaľkové štúdium na všetkých SLTŠ prebieha podľa jednotných učebných osnov.

1975 – S ohľadom na postgraduálne štúdium sa na lesníckej fakulte VŠLD Zvolen skrátilo štúdium roku 1975 na 9 semestrov.

1978 – Ministerstvo lesného a vodného hospodárstva prostredníctvom Ústavu pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva vo Zvolene prevzalo správu LOU. Ich počet sa po roku 1970 ustálil na 5. Patrili do skupiny škôl II. cyklu (nižšie stredné školy).

1980 – Vysokoškolský zákon v roku 1980 upravil na oboch fakultách VŠLD dĺžku štúdia na štyri roky ale neskôr sa opäť prinavrátilo pôvodné päťročné štúdium.

1985 – SLTŠ boli opäť premenované na stredné lesnícke školy (SLŠ).

1992 – VŠLD bola premenovaná na Technickú univerzitu vo Zvolene, ktorá je na Slovensku vrcholnou vedec-

ko – výskumnou a vzdelávacou ustanovizňou v lesníctve, drevárstve, ekológii a environmente.

2007 – V súčasnosti má TU Zvolen štyri fakulty, okrem pôvodných fakúlt lesníckej a drevárskej, je to Fakulta ekológie a environmentalistiky (z r. 1991), ako aj Fakulta environmentálnej a výrobnjej techniky (z r. 1996), s trojstupňovým štúdiom (bakalárske, inžinierske a vedecké či doktorandské). Stredné odborné vzdelanie poskytujú Stredná lesnícka škola v Banskej Štiavnici, Liptovskom Hrádku a Prešove so štvorročnou dobou štúdia. ■

Použitá literatúra:

Kolektív autorov: Stredná lesnícka škola v Banskej Štiavnici (1919 – 1994). Ústav pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva Zvolen, 1994, 116 s.

Priesol, A.: 170 rokov lesníckeho vysokého školstva v ČSSR a 25 rokov VŠLD vo Zvolene. Účelová publikácia VŠLD Zvolen, 1977, 240 s.

Urgela, J.: Dejiny lesníckeho školstva a vedy na Slovensku. Osveta Martin, 1985, 280 s.

Nenapísaná reportáž

Ján MIČOVSKÝ

Dá sa dobre vykonávať lesnícka služba aj bez poznania pôvodu svojej profesie? Asi áno... Dobrý hospodár dokáže udržať parametre spravovaného lesného majetku v norme bez toho aby študoval „maximiliána“. Takisto absolvent lesníckej fakulty môže byť vynikajúcim odborníkom aj bez znalosti histórie školy, ktorá mu dala vzdelanie. Ale...

Môžeme síce brilantne zvládnuť techniku svojej profesie, no bez uvedomenia si jej širokých súvislostí nikdy nevznikne v labyrintoch nášho vedomia i podvedomia pocit spolupatričnosti s jej podstatou, previazaný na prirodzenú potrebu svoju profesiu nie prežívať, ale žiť a mať ju teda za viac, ako len za jeden z nevyhnutných spôsobov obživy... **Kostrbatosť predchádzajúcej vety nemienim ničím vyhladzovať!** Radšej úprimne odporučím všetkým absolventom lesníckeho štúdia návštevu výstavy v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene. Výstavy, ktorá ich nemôže nezaujať. To, že **NAŠE** vysoké lesnícke školstvo má 200 rokov je historický fakt. Avšak generácie panovníkov, profesorov a študentov, ktoré tento fakt naplňali, nepredstavujú mŕtvu históriu, ale živú cestu, po ktorej my – súčasníci – práve v tejto chvíli kráčame. **Jedni priamo, iní váhavejšie, ba niektorí aj s odbočkami, ale – verme - spolu.** A lesy, ktoré túto cestu obklopujú, sa napriek storočiam rozdávania, drancovania, poštatňovania a reprivatizovania **zachovali práve vďaka tým, ktorí sa o ne podľa kalendára večnosti starali pár sekúnd pred nami...**

Mal som pôvodne napísať reportáž z otvorenia spomenutej výstavy. Nenapíšem. Bohatstvo faktov, ktoré prehľadne ponúka, pôsobivé výtvarné stvárnenie, ktorým vyniká a vľúdny personál, ktorý ňou každého ochotne prevedie, je potrebné zažiť. A ak by ste nestihli práve túto výstavu, vedzte, že **múzeum v hlavnom meste slovenského lesníctva** ponúka príťažlivé témy po celý rok. Len si pri pobyte v ňom najst' aspoň hodinku...

S poďakovaním za výstavu, ktorá mi pripomenula, že som absolventom jednej z najstarších vysokých lesníckych škôl sveta. ■

Lesnícke školstvo na Slovensku má bezpochyby bohatú tradíciu. Aká je podľa Vášho názoru jeho budúcnosť?

**Ing. JÁN VORČÁK, PhD.,
riaditeľ SOUL Tvrdošín**

Budúcnosť lesníckeho školstva závisí hlavne od štátnej politiky v oblasti lesného hospodárstva. Odborné lesnícke školstvo – stredné školy – začínajú pociťovať všeobecný pokles záujmu o štúdium hlavne vzhľadom na sústavné zmeny v organizácii a riadení š.p. Lesy SR, ktorý by mal byť aj naďalej najväčším odberateľom týchto absolventov.

Podľa môjho názoru sa upustilo v mnohých prípadoch od odbornosti pri obhospodarovaní lesných ekosystémov – bohatstva všetkých občanov SR a začala sa vnášať do obhospodarovania tvrdá komercializácia. Pokiaľ si neuvedomíme, že systém hospodárenia v lese sa nedá meniť zo dňa na deň – je to dlhodobý proces, ktorý potrebuje kvalifikovaných odborníkov, môže to mať za následok celkový úpadok odborného lesníckeho školstva podobne ako to postihlo poľnohospodárske školstvo.

**Ing. VILIAM PRUKNER,
riaditeľ SLŠ Liptovský Hrádok**

Liptovský Hrádok je kolískou lesníckeho školstva na Slovensku. Stredná lesnícka škola vchovala pre naše lesníctvo tisíce odborníkov – lesníkov. V roku 2006 sme si pripomenuli 210 rokov od založenia prvej lesníckej školy v Uhorsku. Semeno zasiať pred 210 rokmi Františkom Wisnerom z Morgensternu v Liptovskom Hrádku prinieslo stonásobnú úrodu. 210 ročné skúsenosti našej školy ma oprávňujú vysloviť názor, že lesnícke školstvo vychová i v budúcnosti dostatočné množstvo špičkových odborníkov, ktoré prispievajú k záchrane našich ohrozených a umierajúcich lesov.

**Mgr. JURAJ PERŽO, riaditeľ SOU
lesníckeho Modra-Harmónia**

Naša škola stavia a pokračuje na tradíciách, ktoré založil rod Pálffyovcov. Ako

väčšinový vlastníci územia Malých Karpát, veľmi sa starali o zveľadovanie svojho majetku. Vybudovali pilu (gáter) na parný pohon, papiereň, pivovar, rybné hospodárstvo - dodnes fungujúce.

V roku 1883 spustili prevádzku chemickej fabriky na Majdane (predchodca Chemolaku Smolenice). Základnou surovinou bolo bukové drevo. Na dopravu slúžilo takmer 100 km lesných železníc. K tomu všetkému bolo potrebných vzdelaných pracovníkov. Najskôr si povolávali ľudí zo zahraničia, ale i posielali na štúdiá do zahraničia a v roku 1902 založili študijnú základňu pod hradom Červený Kameň. ktorá vchovala odborných pracovníkov.

Táto základňa ukončila činnosť odovzdaním majetku Pálffyovcov štátu. Následne potom vznikla Lesnícka škola v Smoleniciach, Pezinku-Stupoch a v roku 1964 sa z Vývratu presťahovala do Modry Harmónie, kde je dodnes. Z krátkého exkurzu vidieť že je tu bohatá história.

Konkrétne na otázku: Prax ukazuje, že terajší systém riadenia lesníckych škôl, myslím tým najmä SOU, po prechode zriaďovateľských funkcií z rezortu na samosprávný kraj vedie k zániku lesníckych škôl. Nezhľadňuje sa skutočná finančná náročnosť štúdia, hoci patrí k jedným z najvyšších. Taktiež sa nezhľadňujú celospoločenské potreby lesníctva vrátane predpisov EÚ pre lesníctvo a environmentalistiku.

**Prof. Ing. ŠTEFAN ŽIHLAVNÍK, CSc. - dekan
Lesníckej fakulty TU vo Zvolene**

Budúcnosť lesníckeho školstva závisí od všetkých, ktorých sa lesnícke vzdelávanie bezprostredne dotýka, t.j. všetkých druhov lesníckych škôl, lesníckej praxe, štátnej správy, ako aj inštitúcií v oblasti vedy a výskumu. Treba vychádzať z toho, že cca 40 % územia Slovenska pokrývajú lesy a zachovanie ich ekologickej stability a trvalo udržateľného rozvoja závisí od správneho obhospodarovania, ktoré je, presnejšie povedané malo by byť, záležitosťou odborníkov s primeraným lesníckym vzdelaním. Vzhľadom na to, že v oblasti vysokoškolskej výučby došlo k výraznej zmene

zavedením trojstupňového systému štúdia (bakalársky – inžiniersky – doktorandský), je žiaduce prehodnotiť a upraviť celý systém lesníckeho vzdelávania a stanoviť jednoznačné kvalifikačné požiadavky na výkon jednotlivých funkcií a následne ich aj striktne dodržiavať.

Teší ma pretrvávajúci pomerne vysoký záujem o vysokoškolské lesnícke štúdium. V prijímacom konaní pre tento akademický rok sa na všetky študijné programy a formy štúdia prihlásilo takmer päťsto uchádzačov. Svedčí to o pozitívnom vzťahu mladej generácie k prírode, k lesom. Bohatú históriu lesníckeho školstva a vôbec lesníctva na Slovensku si treba ctiť, no zároveň vytvárať pre štúdium a následne pre uplatnenie absolventov lesníctva také podmienky, aby sa tento záujem nestratil a nakoniec neostalo len pri spomienkach na slávnu históriu.

**Ing. RUDOLF VALOVIČ,
CSc., riaditeľ SLŠ
Banská Štiavnica**

Fakt o započatí lesníckeho vzdelávania v Banskej Štiavnici v roku 1770 na Baníckej akadémii a jeho nepretržitý priebeh až do súčasnosti je nielen historicky významný, ale nás aj zaväzuje. Zaväzuje nás pokračovať v trvalo udržateľnom obhospodovaní lesa s veľkým dôrazom aj na jeho verejnoprospešné funkcie i udržanie jeho stability v našej prírode. Z uvedených dôvodov je potrebné popri kvalitnom lesníckom vzdelávaní zapájať sa aj do komunikácie s verejnosťou o problematike lesníckych činností, ktoré nie sú v žiadnom rozpore s ochranou prírody.

Vzhľadom na existujúce ekonomické zabezpečovanie škôl, ktoré nepokrýva požiadavky a potreby tohto druhu náročného vzdelávania, i veľkej dôležitosti prepojenia týchto škôl na lesnícku prax, i treba veľmi vážne uvažovať o presunutí týchto lesníckych škôl pod zriaďovateľskú pôsobnosť Ministerstva pôdohospodárstva. V prospech tohto riešenia hovorí aj podobný stav v EÚ, ich nadregionálna pôsobnosť a malý počet týchto škôl v Slovenskej republike. ■

História Lesníckej fakulty

V roku 1946 sa vysokoškolské lesnícke štúdium na Slovensku presunulo do Košíc, kde bola založená Vysoká škola poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva (VŠPL). Na Lesníckej fakulte tejto vysokej školy do roku 1952 skončilo štúdium 339 lesných inžinierov, z toho 5 zo zahraničia. Možno povedať, že nová tradícia lesníckeho vysokoškolského štúdia sa datuje od roku 1952, kedy sa VŠPL v Košiciach rozdelila a prešla do Zvolena a Nitra. Vo Zvolene sa zriadila Vysoká škola lesnícka a drevárska s dvomi fakultami - lesníckou a drevárskou. Za 54-ročné obdobie pôsobenia Lesníckej fakulty vo Zvolene získalo titul lesného inžiniera viac ako 5 400 absolventov, z toho vyše 100 zo zahraničia. Do konca roka 2006 ukončili na lesníckej fakulte vedeckú výchovu v aspirantskej i doktorandskej forme vyše 400 absolventov, ktorým vedecká rada fakulty udelila hodnosť kandidáta poľnohospodársko-lesníckych vied (CSc.), doktora (Dr.), resp. hodnosť Philosophiae doctor (Ph.D.). V akademickom roku 2006/2007 študovalo v dennej i externej forme doktorandského štúdia viac ako 100 doktorandov. Od decembra 1991 bola Vysoká škola lesnícka a drevárska vo Zvolene zákonom SNR premenovaná na Technickú univerzitu vo Zvolene s tromi fakultami: lesníckou, drevárskou a fakultou ekológie. V súčasnosti má TU vo Zvolene 4 fakulty: lesnícku, drevársku, fakultu ekológie a environmentalistiky a fakultu environmentálnej a výrobnéj techniky. Na Lesníckej fakulte TU vo Zvolene v súčasnosti pracuje 17 profesorov, 22 docentov, 32 odborných asistentov, 29 pracovníkov pre výskum a 30 technických a administratívnych pracovníkov. V akademickom roku 2006/2007 študovalo na fakulte vyše 1 000 študentov denného i externého štúdia. ■

zdroj: www.tuzvo.sk

200. výročie vysokiej lesníckej školy

Peter CHYTIL

1. septembra 2007 sa uskutočnila prvá neformálna oslava 200. výročia založenia vysokého lesníckeho školstva na Slovensku i vo svete (1807 – 2007).

Na Jergišťolíni pri Banskej Štiavnici pri pamätnom kameni inštalovanom v roku 1957 na pamiatku 150. výročia lesníckeho vysokého školstva na Slovensku (1807-1957), bola ďakovná svätá omša, ktorú s miestnym duchovným celebroval Tomáš Karol Bartal, opäť premonštrátov z Jasova. Rektor TU vo Zvolene Prof. Ing. Ján Tuček, CSc. a riaditeľ SLŠ v Banskej Štiavnici Ing. Rudolf Valovič CSc. odhalili nový kameň a primátor Banskej Štiavnice Mgr. Pavol Balžanka zasadil pamätnú sekvuje.

Celé podujatie s veľkým entuziazmom pripravil správca farnosti Banská Belá – kňaz Imrich Kováč, ktorý zorganizoval aj výrobu pamätného kameňa. Pamätník zabezpečila kamenárska firma Mohyla z Krupiny.

V záverečnom príhovore Prof. Tuček hovoril o ďalších svetských oslavách pripravených TU vo Zvolene, ktorým táto bohoslužba dala duchovný rozmer. ■

Ing. Peter Chytil,
Banská Štiavnica

Verejné zhromaždenie Vedeckej rady LF TU v slávnostnom šate Ocenenie aj pre LESY SR

Jozef MARKO

Jubilejná medaila

Pamätná medaila
TU pre LESY SR

Akademici ocenili aj
LESY SR. Cenu prevzal
generálny riaditeľ J.
Mindáš

**V zapl-
nenej aule
Technickej
univerzity
vo Zvolene**

Diplom za prínos k rozvoju TU pre LESY SR

sa začiatkom septembra dôstojne oslavovalo úctyhodné 200. výročie vysokého lesníckeho školstva u nás. V auditoriu sedeli bývalí a súčasní pedagógovia, absolventi i priatelia Lesníckej fakulty TU. Starší i mladší, v uniformách i v civile, ale všetci rovnako slávnostne naladení, vedomí si dôležitosti faktu, že lesnícke vysokoškolské štúdium má bohatú a slávnú tradíciu. Tomu zodpovedala aj reprezentatívna účasť akademických hodnostárov z partnerských univerzít z Českej republiky, Nemecka, Rumunska, Bulharska, Slovinska, Španielska a ďalších krajín. Nechýbali ani osobné blahoželania predstaviteľov univerzít z Bratislavy, Košíc a Nítry.

V úvodnom príhovore dekan Lesníckej fakulty TU prof. Ing. Štefan Žihlavník, CSc. oboznámil prítomných s vývojom, akým prešlo lesnícke vysoké školstvo na Slovensku od zriadenia samostatného a verejného lesníckeho ústavu pri Banskej akadémii v Banskej Štiavnici v roku 1807 až po súčasnú podobu Lesníckej fakulty vo Zvolene, ktorú od roku 1952, po rozdelení Vysokiej školy poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva v Košiciach a zriadení Vysokiej školy lesníckej a drevárskej absolvovalo neuveriteľných 5 400 absolventov s titulom lesný inžinier, z toho stovka bola zo zahraničia. V súčasnosti študuje na lesníckej fakulte každoročne priemerne tisícika študentov denného a externého štúdia.

Prof. Žihlavník a rektor TU prof. Ing. Ján Tuček, CSc. pri príležitosti 200. výročia odovzdali oceneným subjek-

tom a jednotlivcom pamätné a jubilejné medaily ako výraz vďaky za to, že prispeli k rozvoju lesníckej fakulty. Medzi ocenenými subjektmi nechýbal ani š.p. LESY SR, diplomy a medaily prevzal generálny riaditeľ doc. RNDr. Ing. Jozef Mindáš, PhD. Z ocenených jednotlivcov treba určite spomenúť pracovníka generálneho riaditeľstva nášho podniku Ing. Jána Nováka, CSc. a stáleho spolupracovníka redakcie podnikového časopisu Lesník emeritného lesníka Júliusa Burkovského.

Na záver zneli aulou tóny študentskej hymny Gaudeamus igitur. V atmosfére žičlivosti a vďaky bolo cítiť a počuť úprimné želanie všetkých prítomných, aby sa lesnícka fakulta dožila ďalších minimálne 200 rokov, prinajmenšom tak úspešných, aké má lesnícke vysoké školstvo na Slovensku doteraz za sebou. ■

Plná aula TU vo Zvolene

Lesník L. Alcnauer na Lesníckom dni pri Košiciach dokazoval, že

Budúcnosť lesníctva je v trvalom lese

Jozef MARKO

V prímestskom rekreačnom areáli Alpínka pri Košiciach sa 18. septembra nezvyčajne zelení. Schádza sa tu takmer stovka účastníkov Lesníckeho dňa Pro Silva 2007, spoluorganizovaného akciou spoločnosťou Mestské lesy Košice a hnutím Pro Silva Slovakia. Necelá polovica pripadá na zamestnancov š.p. LESY SR. Známi si podávajú ruky, diskutujú, posávajú a posedávajú v hlúčikoch. Čaká sa na primátora Košíc Ing. Františka Knapíka, ktorý prevzal nad podujatím záštitu. Možno aj preto, že sám je vzdelaním lesný inžinier. Využívam čas a pristavujem sa pri lesníkovi, ktorého meno už pozná väčšina kolegov a ktorého si osobitne vážim – Ladislavovi Alcnaurovi. Za pätnásť rokov svojej premyslenej a citlivej lesníckej práce dokázal v lesných porastoch na Lesnom obvode Smolnícka Osada na teritóriu LS Margecany opodstatnenosť filozofie, ktorou sa po celý tento čas riadil: **Každý zásah do lesa má viesť k jeho integrite, stabilite a kráse.**

„Keď sa prehnala nedávno Slovenskom veterná smršť, u nás lámala iba stromy poškodené ťažbou. Zdravé jedince v odolnom a stabilnom výberkovom lese, pestovanom a vychovávanom prírodou blízkyimi postupmi tlak vetra vydržali. Som presvedčený o tom a moje praktické skúsenosti to dokazujú, že budúcnosťou lesníctva je prechod od pestovania lesa vekových tried k lesu trvalému. Nemôžeme predsa donekonečna iba spracovávať kalamity,“ argumentuje L. Alcnauer. Počas praktických ukážok a diskusií v teréne, ktoré pripravili košičskí mestskí lesníci – konkrétne výrobný námestník Ing. Ľubomír Juhás a vedúci Lesnej správy Čermel Ing. Peter Šiška – v obnovovaných dubovo – bukových porastoch viackrát túto filozofiu vehementne a zanietené obhajuje proti iným názorom a postojom. Napríklad týmito slovami: **„Naším cieľom nemôže byť len prirodzené zmladenie, ale v prvom rade kvalita. Vychádzajme z toho, že hmota sa tvorí na hmote. Ak venujeme pozornosť každému jednému stromu v poraste, ak zasahujeme do porastu tak, že les nepociť vyberanie hmoty, ak pracujeme s každou úrovňou porastu, tak sa presvedčíme, že aj ekonomika hovorí v prospech výberkového hospodárskeho spôsobu, ktorý je možné realizovať aj v listnatých porastoch.“**

VIAC POZORNOSTI ZÁKLADNÝM PROTOKOLOM LHP

Líder hnutia Pro Silva Slovakia prof. Ing. Milan Saniga, DrSc. z Lesníckej fakul-

ty TU vo Zvolene počas viacerých ukážok prizvukuje, aké je dôležité už v diskusiách s taxátorskými skupinami presadiť správne obnovné a výchovné postupy, založené na znalosti a odbornosti miestnych lesných hospodárov. **„Lesníci musia mať logicky navrch nad taxátormi, ved' poznajú dané porasty oveľa lepšie ako oni. Je nevyhnutné venovať viac pozornosti základným protokolom LHP.“** Samozrejme, príspevkov, názorov a otázok odznieva na šiestich zastávkach predstavujúcich v demonštračných objektoch rôzne fázy rozpracovanosti porastov oveľa viac. Na jednom sa ale zhodujú viacerí diskutéri: **Kvalita porastu a všetko, čo je v ňom zrealizované, sa odvíja od odbornej kvality lesníka, ktorý by mal byť schopný „čítať“ v poraste a zvoliť postupy, ktoré budú z hľadiska využitia jeho potenciálu optimálne.** Je jasné, že na to, aby lesník mohol plniť danú úlohu, potrebuje mať vytvorené dostatočné podmienky. Hovorím počas presunu s riaditeľom a.s. Mestské lesy Košice Ing. Juliánom Tomašíkom a ten ma ubezpečuje, že vedenie spoločnosti si uvedomuje kľúčové postavenie odborných lesných hospodárov a lesníkov. Preto chce už v budúcom roku zrealizovať organizačné zmeny, zamerané na to, aby mali tieto pozície ešte viac času a možnosti detailnejšie sa venovať cielej výchove porastov v duchu princípov, ktoré presadzuje hnutie Pro Silva.

V PODIELE PRIRODZENEJ OBNOVY MÁME ČO DOHÁŇAŤ

Košickým mestským lesníkom sa podľa slov prof. Saniga už teraz darí **„sofistikovane zapojiť do výroby dreva prírodné procesy.“** Začujem však aj niekoľko trochu závistlivých komentárov kolegov zo štátnych lesov, že to sa košickým mestským lesníkom ľahko robí, keď majú dostatok času a priestoru „pohrať“ sa s výchovou porastov. V duchu si veľmi želim, aby po zrealizovaní organizačných zmien v š.p. LESY SR od 1. januára budúceho roka už pracovníci lesníckej prevádzky nemuseli zatrpknuto konštatovať, že oni takýto prístup aplikovať jednoducho nemôžu. Len kto vie, do akej miery je to o podmienkach a do akej miery o takom lesníkom myslení a cítení, o akom je reč počas celého košického lesníckeho dňa. Ale na túto otázku si musí odpovedať každý z nás sám v sebe...

Poprednému predstaviteľovi hnutia Pro Silva Slovakia a „vrchnému“ pestovateľovi š.p. LESY SR Ing. Rudolfovi Bruchánikovi PhD. som na záver podujatia položil inú otázku: **Náš podnik zorganizoval už niekoľko podujatí tohto druhu. V čom bolo to dnešné, zorganizované Mest-**

Ing. Bruchánik (uprostred) medzi účastníkmi Lesníckeho dňa Pro Silva v Košiciach

skými lesmi Košice, pre nás inšpirujúce? Ing. Bruchánik: **„Som veľmi rád, že po tom, ako sme každoročne organizovali toto podujatie my v rámci š.p. LESY SR, sa podujati pripravili ho naši kolegovia v Mestských lesoch Košice. Okruh prívržencov Pro Silva sa tak rozširuje aj do neštátného lesníckeho sektora. Niektorí neštátni lesníci mali dnes možnosť po prvýkrát vidieť ukážky prírody blízkeho pestovania lesa. Čo sa týka samotných ukážok, sú pre nás inšpirujúce tým, že Mestské lesy Košice majú jeden z najvyšších podielov prirodzenej obnovy na organizačnú jednotku, za rok 2006 až 83 percent. V tomto smere máme my v štátnom podniku čo dohádzať. Na druhej strane treba povedať, že z pohľadu hospodárenia prírodou blízkyimi spôsobom ideme rovnakým smerom a máme spoločný cieľ, pretože aj v našich podmienkach máme dostatok porastov, ktoré týmto spôsobom obhospodarujeme, resp. by sme mohli týmto prístupom obhospodarovať. Som si teda istý, že dnešný deň bol podnetný aj pre našich kolegov zo štátnych lesov, ktorí prišli z úrovne manažmentu niektorých OZ alebo z úrovne OLH a lesníkov. Viacerí z nich už hospodária na objektoch Pro Silva, takže mali navyše možnosť konfrontovať svoje realizované zábery a skúsenosti s tými, ktoré tu dnes prezentovali lesníci na území LS Čermel.“** ■

Novými prvkami pri stanovení základných cien nájmu sú lesné cesty a živé zvieratá

Nová „mopka“ má zjednodušiť život

Jozef MARKO

Ako stanoviť cenu nájmu lesnej cesty, ktorá je využívaná viacerými užívateľmi? Ako stanoviť cenu nájmu koní? Otázky, ktoré doteraz neboli v rámci š.p. LESY SR zodpovedané stanovením jasných pravidiel. Až do 1. septembra tohto roka. K tomuto dátumu bola vykonaná revízia pôvodného podnikového predpisu a začala platiť nová „mopka“, teda metodicko – organizačný pokyn č. Mop E 004 s názvom Stanovenie základných cien nájmu hnutelného a nehnuteľného majetku.

Novú „mopku“ uvítajú na viacerých odšepných závodoch a jej autor Ing. Július Piliar z Odboru financií a cien na generálnom riaditeľstve v Banskej Bystrici nám povedal prečo: „Novými prvkami tohto dokumentu sú v porovnaní s doteraz platným pokynom z roku 2005 lesné cesty a živé zvieratá, konkrétne kone. Stanovenie základnej ceny nájmu lesnej cesty, je práve z dôvodu jej využívania viacerými nájomcami, resp. používateľmi zložitejšie ako pri výpočte klasických nájmov. Na odšepných závodoch s týmto mali v minulosti veľké problémy, najmä v oblastiach s malým podielom lesných pozemkov vo vlastníctve neštátnych subjektov. Som presvedčený, že inovovaný pokyn so stanovením základnej výšky ročného nájmu na nehnuteľný majetok – lesná cesta (samostatná stavba bez pozemku), resp. objekt lesnej cesty (cesta a pozemok), ktorá sa rozpočítava podľa podielu využívania lesnej cesty počas roka na jednotlivých nájomcov - používateľov lesnej cesty, kolegom na závodoch trochu uľahčí život.

Ročné využívanie lesnej cesty sa totiž pomerne jednoducho určuje v percentách. Napríklad podľa priemerného objemu prepravovaného dreva po LC nájomcom k celkovému priemernému objemu prepravovaného dreva po LC všetkými užívateľmi lesných pozemkov (včítane LESOV SR, š. p.) alebo podľa priemerného objemu úloh pestovateľskej a iných činností zabezpečovaných po LC nájomcom k celkovému objemu úloh všetkých užívateľov lesných a iných pozemkov (opäť včítane LESOV SR, š. p.). To isté sa týka aj ďalšieho nového prvku, koní, kedy sa pre potreby stanovenia ceny nájmu podarilo zladit' zaradenie majetku v účtovnej skupine so zohľadnením veku zvieratá pred samotným zaradením, čiže od jeho narodenia počas doby výcviku, stavu ich výcviku a tak ďalej, na tzv. produktívny stav.“

Za najpodstatnejšie Ing. Piliar považuje, že nový pokyn obsahuje spôsoby stanovenia základných cien nájmu takmer na všetky druhy majetku, s ktorými zamestnanci podniku disponujú – od najmenších drobností (DHIM) až po tzv. časti podniku, teda skupiny majetku, ako je napríklad prevádzka Strediska drevárskej výroby. ■

Ing. Július Piliar

Huba šiitake rozkladá drevo, ale aj lieči a chutí

Prvenstvo krupinských lesníkov

Jozef MARKO

Poviete si, prečo by mali lesníci pestovať huby? A ešte k tomu drevokazné. Veď „kazia“ to, čo je výsledkom lesníckej práce – drevo v lese. A práve o to v aplikovanom výskume, realizovanom na OZ Krupina už od roku 2004 ide: Overiť si schopnosť húb rozkladať „odpadové“, resp. inak hospodársky nevyužiteľné drevo niekoľkonásobne rýchlejšie ako je tomu v prípade jeho prirodzeného rozkladu v lesnom poraste. Krupinskí lesníci boli na Slovensku vôbec prví, ktorí mali odvahu a ochotu sa v spolupráci s odborníkom z Lesníckej fakulty Technickej univerzity (LF TU) vo Zvolene Ing. Martinom Pavlíkom, PhD. cieľavedome a systematicky venovať tejto problematike, navyše nad rámec svojich pracovných povinností. Okrem krupinských štátnych lesníkov sa už v súčasnosti tejto aktivite venujú aj lesníci z Vojenských lesov a majetkov v Pliešovciach a z Vysokoškolského lesníckeho podniku TU vo Zvolene.

LESNÍCKO – VÝSKUMNÍCKA SPOLUPRÁCA NA VÝBORNÚ

Ing. Pavlík, odborný asistent na Katedre ochrany lesa a poľovníctva LF TU hovorí, že bez pochopenia a podpory minulého i súčasného vedenia OZ Krupina a bez zaničtenosti súčasného tímu pracovníkov LS Ladzany by nebolo možné zfunkčniť celý projekt. „Vďaka patri bývalému riaditeľovi Ing. Ladislavovi Bakayovi a súčasnému riaditeľovi Ing. Jozefovi Tvrdošínskemu, vedúcemu lesníckej výroby OZ Ing. Miroslavovi Hraškovovi a vedúcemu Lesnej správy Ladzany Ing. Stanislavovi Húrošovi a jeho kolegom. Spolupráca s nimi vždy bola a stále je výborná.“ Jeden z vyššie menovaných, Ing. Hraško priamo na mieste realizácie výskumu, na ploche bývalej lesnej škôlky Šípice vysvetľuje, prečo je pre lesníkov a les takýto výskum dôležitý: „Naším prioritným cieľom je v súlade s potrebami lesníckej prevádzky zistiť, ako je možné využiť hlivu ustricovitú a hubu šiitake pri rozklade pňov po ťažbe listnatého dreva priamo v lesných porastoch ako aj pri rozklade konárov a častí kmeňov s hrúbkou od 5 do 20 centimetrov. Takisto skúša-

me využitie týchto húb pri spracovaní najtenších častí konárov, štiepok a pilín v takzvaných záhonoch. Doterajší výskum potvrdil predpoklad, že tieto huby rozkladajú zvyšky po ťažbe dreva tri až osemkrát rýchlejšie v porovnaní s tým, keď sú nechané na prirodzený rozklad v lese. Rýchly sa tak zároveň návrat živín z tejto odpadovej drevnej hmoty späť do pôdy.“

Zatiaľ čo odborný lesný hospodár na Lesnom obvode Hontianske Nemce Jozef Chlpáň zbiera z rozkladajúcich sa klátov plodnice húževnatca jedlého, ktorého japonský názov šiitake pozná celý svet, Ing. Hraško si spomína na časy, kedy nikto z jeho kolegov a kolegyň na závode nemal záujem ochutnať, ako táto huba chutí. „Dnes nestačíme po zberoch, ktoré opakujeme každé dva – tri mesiace, uspokojiť záujem o túto hubu. Pritom produkcia plodníc je z lesníckeho hľadiska iba sekundárnym prínosom celého výskumu,“ dodáva s úsmevom. O hube šiitake dokáže pútavým spôsobom rozprávať Ing. Pavlík. „Plodnice sú chutovo veľmi zaujímavé, spracovateľné množstvom rôznych spôsobov a vyhladávané

Ing. Hraško (vľavo) a Ing. Pavlík pri klátoch rozkladaných hubou šiitake

O ukazovateľoch kvality pri obhospodarovaní lesných zdrojov

Cieľom nie je represia, ale poznanie

František ŠTULAJTER

Koncepcné zámery a ciele kvality pri trvalo udržateľnom obhospodarovaní lesov (TUOL) sú v š.p. LESY SR prijaté v podobe základného strategického dokumentu s dlhodobou platnosťou. Definujú smery a oblasti rozvíjania a zdokonaľovania praktických postupov a metód TUOL.

hlavne v Číne, Japonsku a Kórey, kde sú tradičnou delikatesou. Čína je v posledných rokoch najväčším producentom húb na svete. Za rok tam dopestujú okolo 10 miliónov ton až 60-tich druhov húb, z toho 2 milióny ton huby šiitake. Už niekoľko tisícročí využívajú tieto huby predovšetkým pre ich liečivé účinky. Huba šiitake má vďaka obsahu lentinanu, fiberinu a ďalších liečivých látok viacero pozitívnych účinkov na ľudský organizmus – protinádorový, antibakteriálny a antivírusový, protistresový, upravuje krvný tlak, obsah cukru a cholesterolu v krvi, posilňuje imunitný systém a pozitívne vplyva na pečeň, obličky a údajne aj na sexuálnu potenciu. Som presvedčený o tom, že vzhľadom na kvalitu a vlastnosti plodníc, ako aj relatívne malú náročnosť na podmienky pre ich optimálny rast a produkciu, je veľmi pravdepodobné, že pestovanie týchto húb sa rýchlo rozšíri v Európe i Amerike, a dúfajme, že aj na Slovensku.“

AKO LEPŠIE ZHODNOCOVAŤ ODPADOVÚ DENDROMASU?

Sledovanie intenzity a rýchlosti rozkladu dreva, ako aj biologickej účinnosti, teda porovnania množstva vyprodukovaných plodníc s hmotnosťou dreveného substrátu, sa neobmedzuje iba na spomenutú uzavretú plochu bývalej lesnej škôlky, no šiitake sa pestuje len tu. „Pracujeme na otvorenom priestore, ale šiitake nepestujeme priamo v lesných porastoch z dvoch hlavných dôvodov. Aj keď je to druh saprofytický, rozkladajúci len odumreté beľové drevo takmer všetkých listnáčov, je u nás nepôvodný a jeho nekontrolované rozšírenie v lesných porastoch by nemuselo mať len pozitívne dôsledky. Druhým dôležitým dôvodom pre pestovanie práve v tomto objekte, je potreba dostatočného množstva čistej vody, pretože máčanie naočkovaných polien vo vode je nevyhnutnou časťou pestovného cyklu,“ zdôrazňuje Ing. Pavlík a ja nadobúdam dojem, že vie o šiitake všetko. Rýchlo som však vyvedený z omylu. Na roky 2008 – 2009 je totiž spracovaný projekt slovensko – čínskej medzivládnej vedecko – technickej spolupráce, ktorého spoluríšiteľskou organizáciou je aj OZ Krupina a ktorý je v súčasnosti v štádiu posudzovania v Agentúre na podporu výskumu a vývoja. Jeho cieľom je okrem iného ďalšie hľadanie možnosti lepšieho ekologického a ekonomického zhodnotenia nielen odpadovej dendromasy, ale aj iných odpadových materiálov. Súčasťou tohto procesu je získavanie nových poznatkov a skúseností o pestovaní drevokazných húb. Hoci sa s pestovaním húb na Slovensku zaoberáme takmer štyri desaťročia, príležitosť na obohatenie vedomostí a výmenu skúseností v Číne, ktorá má v tomto obore tisícročia trvajúcu tradíciu, je jedinečná. Naši kolegovia z OZ Krupina sú pri tom. A to je príjemné zistenie. ■

Merat' kvalitu práce pomocou čísel nie je jednoduché. Tobôž pri živom, druhovo, vekovo a priestorovo sa meniacom organizme, akým je les. K hodnoteniu kvality musíme preto pristupovať v dvoch úrovniach.

1. RIADENIE KVALITY AKO SÚČASŤ VÝROBNÉHO PROCESU (operatívne, priame riadenie)

Požadovaná kvalita v konkrétnej jednotke priestorového rozdelenia lesa sa vytvára a upravuje v konkrétnom čase na konkrétnom mieste vykonávania prác. Uplatňovanie nárokov na kvalitu a dohľad nad jej dodržiavaním je predmetom riadiacej činnosti zamestnancov LS. Požiadavky kvality sú obsiahnuté v technologických postupoch a modeloch hospodárenia pri starostlivosti o lesné zdroje. Samozrejmom povinnosťou každého zamestnanca je ich ovládanie. Od dodržiavania kvality závisí vyplatenie zmluvnej ceny dodávateľovi prác.

2. RIADENIE KVALITY AKO NÁSTROJ NA DLHODOBÉ ZLEPŠOVANIE STAVU LESNÝCH ZDROJOV

Na hodnotenie obhospodarovania a stavu lesných zdrojov slúžia ukazovatele kvality. Sú koncipované tak, že z ich obsahu je možné odvodiť požadovanú úroveň plnenia cieľov pri TUOL pre akúkoľvek organizačnú jednotku podniku. Splňajú aj dôležitú podmienku merateľnosti, čím je minimalizovaný vplyv subjektívizmu pri hodnotení dosiahnutých výsledkov. Zároveň umožňujú sledovať aj trendy vývoja kvality obhospodarovania lesov. Porovnávacou základňou sú priemerné parametre minulých období, ukazovatele LHP, výrobné - technologické modely, rozhodnutia, vyjadrenia a stanoviská tretích strán. Spolu ich je desať. Vyhodnocujú sa po uplynutí kalendárneho roka od úrovne základnej riadiacej jednotky – lesnej správy.

Prvá fáza rastu lesa až po zabezpečenú kultúru je predmetom hodnotenia prvých troch ukazovateľov. **Kvalita zalesňovania** je vyjadrená trendom podielu opakovaného zalesňovania z umelej obnovy v príslušnom roku k jeho priemeru za posledných 5 rokov. V prípade zhoršenia trendu o viac ako 10% je potrebné okomentovať príčiny. Využívanie **prirodzenej obnovy** pre zachovanie

genofondu pôvodných lesných drevín sa hodnotí opäť ako trend podielu prirodzenej obnovy z prvého zalesňovania k jej priemeru za predchádzajúcich 5 rokov. Pri zhoršení trendu o viac ako 10% je potrebné uviesť príčiny a okomentovať ich. Od trendu vývoja prirodzenej obnovy je zároveň možné odvodiť správnosť načasovania obnovy porastov, vhodnosť použitých obnovných postupov a kvalitu ich vykonania. Hodnotenie prvej fázy rastu lesa až po vytvorenie zabezpečených mladých lesných porastov sa posudzuje popisným ukazovateľom zameraným na zdôvodnenie podaných žiadostí o predĺženie lehoty na ich zabezpečenie. Uvedomenie si príčin nezdaru je základom pre voľbu účinnejšej fyto techniky alebo pre určenie správnej lehoty na **zabezpečenie mladých lesných porastov** v LHP.

Ukazovatele 4 a 5 sú zamerané na fázu kvalitatívnej štrukturalizácie porastov, podpory hodnotovej produkcie a ich obnovy po nadobudnutí zrelosti. Hodnotí sa samostatne **výchova porastov (prečistky a prebierky do 50r.) a ťažba dreva celkom**. Skutočne vykonané ročné objemy sa porovnávajú k 1/10 predpisu LHP. Tento prístup núti odborných hospodárov a riadiacich zamestnancov rovnomerne plánovať a zabezpečovať úlohy stanovené v LHP, na ktorého tvorbe participujú. Pri **výchove porastov** to neznamena, že OHL nemôže v odôvodnených prípadoch operatívne navrhnuť a realizovať vykonanie výchovy aj nad rámec odporúčení LHP, musí však vykonať úpravu plánu. Akceptuje sa dosiahnutá skutočnosť v rozpätí +/- 10% z 1/10 predpisu LHP.

Súčasná situácia v zdravotnom stave lesa a s ňou súvisiace odstraňovanie chorých a poškodených stromov z porastov si pri hodnotení riadenia ťažby dreva vyžaduje diferencovaný prístup. Organizačné jednotky sa delia do dvoch kategórií: s režimom riadneho hospodárenia a s režimom kalamitného hospodárenia. LS alebo OZ vstúpi do režimu kalamitného hospodárenia, keď výška náhodnej ťažby presiahne 36 % decenálneho predpisu ťažby dreva stanoveného v LHP. Pri **riadnom hospodárení** sa za normálnu považuje realizácia ťažby dreva v rozpätí 85% až 120% z 1/10 predpisu LHP. U OZ v **režime kalamitného hospodárenia**

je stanovené rozpätie 90% až 110%, ale **z bilancovaného etátu**. Z bilancovaného etátu preto, lebo už je narušené normálne hospodárenie v rámci decenálneho plánu. Predmetom ťažbových zásahov sú porasty s vyšším stupňom naliehavosti. **Horná hranica rozpätia však nie je limitujúcim faktorom pri operatívnom spracovaní náhodnej ťažby!**

Rozpätia boli stanovené indukzívne. Vytvárajú dostatočný priestor pri rozhodovaní o umiestnení a zabezpečovaní časovej úpravy realizácie úmyselných ťažieb v intenciách predpisov LHP. Z poznania skutočnosti však vyplýva, že realizáciu prebiehok nad 50 rokov (fáza podpory hodnotovej produkcie porastov) a obnovy porastov výrazne narušuje prekračovanie výšky ťažby pri výchove porastov do 50 rokov (fáza kvalitatívnej štrukturalizácie porastov) a pravidelné prekračovanie ťažieb v starších porastoch do zákonom povolenej tolerancii 15 %. Preto je na OLH a riadiacich zamestnancoch, aby si túto skutočnosť uvedomili a pri odsúhlasovaní predpisov hospodárskych opatrení pre lesné porasty v rámci obnov LHP dohliadali na realnosť objemového predpisu z hľadiska skutočných potrieb porastov.

Ochrana lesa je sledovaná v ukazovateľoch **6 náhodná ťažba** a **7 škodcovia lesa**. Pri náhodnej ťažbe sa posudzuje zmena stavu v odstraňovaní chorých a poškodených stromov v priebehu roka tradičnou bilančnou metódou v súčinnosti s hodnotením plnenia harmonogramov na jej vykonanie, ak tieto boli prijaté. V ukazovateli škodcovia lesa sa sleduje stav, vývoj a opatrenia vykonané v manažmente ochrany a obrany voči rozhodujúcim škodcom *Ips typographus*, *Pythiogenes chalcographus*, *Lymantria dispar* a *Armillaria s.p.* U každého z nich sa ďalej sleduje aj trend vývoja poškodenia stromov (lesa) oproti priemeru za posledných 5 rokov, s uvedením prognózy vývoja (nárast, pokles).

V ukazovateli 8 je posudzované technologické zabezpečenie **ťažbovo dopravného** procesu. Pretože kapacita technického vybavenia dodávateľského prostredia nezodpovedá technologickým potrebám lesa, v ukazovateli sa hodnotí miera optimalizácie ťažbovo dopravných technológií v sústreďovaní dreva (skutočnosť k modelu podľa technologickej typizácie).

Zlepšovanie stavu dopravnej infraštruktúry je hodnotené v ukazovateli **9 Oprava a údržba LDS**. Kritériom je trend podielu vynaložených nákladov pri opravách a udržiavaní na 1 km LDS k jeho priemeru za posledných 5 rokov.

Cieľom 10. ukazovateľa **Stav bio-**

topov je posúdenie zabezpečovania ich priaznivého stavu najmä tretími stranami (orgány a organizácie ŠOP, nárokové skupiny). Zaznamenávajú a analyzujú sa opodstatnené podania voči organizačným jednotkám š.p. LESY SR za poškodenie biotopov.

Predstavené ukazovatele kvality pri obhospodarovaní lesných zdrojov sú dôležitou súčasťou **Overovania systému riadenia kvality lesných zdrojov**. Štandardizujú hodnotenie výsledkov procesov lesníckych činností. Ich cieľom nie je represia, ale poznanie. Dopĺňajú ich vyjadrenia orgánov štátnej správy, miestnej správy, samosprávy a občianskych združení vo veciach starostlivosti o lesné zdroje, ako aj stanoviská certifikačných orgánov. Takto sme schopní získať objektívny obraz o úrovni starostlivosti o lesné zdroje a zároveň odhaliť miesta vyžadujúce si prijať adekvátne opatrenia na zlepšenie stavu.

Zo záverov z hodnotenia kvality lesných zdrojov za rok 2006 vyplýva, že zvýšenú pozornosť je potrebné najmä zamerať na:

- spoluprácu a neustály dialóg s občianskymi združeniami pri zabezpečovaní priaznivého stavu biotopov,
- zlepšenie úrovne poznania a dodržiavania legislatívnych predpisov,
- dodržiavanie správnych technologických postupov pri starostlivosti o kultúry a nárasty,
- aktualizovanie údajov v LHE o úpravy plánu vykonané v plošnom predpise výchov porastov (zaradenie do, alebo vypustenie z výchovy),
- zabezpečovanie rovnomerného vykonávania ťažby dreva pri rešpektovaní stanoveného rozpätia,
- dôsledné plnenie povinností pri ochrane lesa,
- starostlivosť o LDS,
- poťažbovú úpravu porastov,
- podporu technického rozvoja dodávateľského sektora prác,
- dodržiavanie postupov pre zlepšovanie priaznivého stavu biotopov upravených smernicami:

■ LV 002 – Ponechanie dreva pri pni alebo na pni ■ LV 004 – Smernica pre obmedzenie poškodzovania porastov lesnou technikou ■ LV 006 – Smernica pre ochranu kvality vôd v lesných porastoch ■ MOP LV 005 – Prírode blízke obhospodarovanie lesa ■ 86/2000-210 – Metodické usmernenie organizácie k zabezpečeniu ochrany lesov proti antropogénnym a prírodným škodlivým činiteľom. ■

Ing. František Štulajter CSc. je vedúci Odboru lesníckej politiky a certifikácie lesov š.p. LESY SR

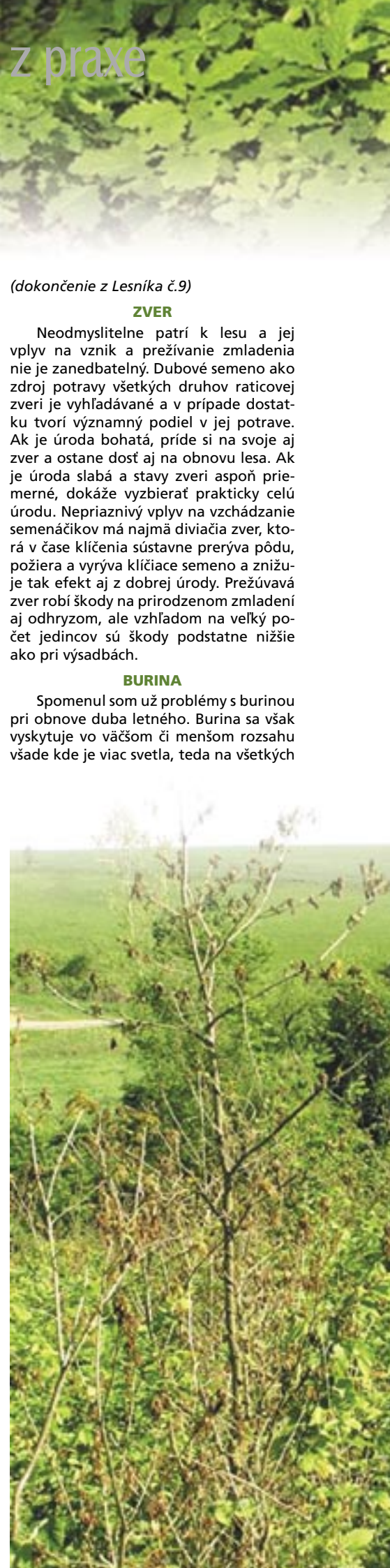
(dokončenie z Lesníka č.9)

ZVER

Neodmysliteľne patrí k lesu a jej vplyv na vznik a prežívanie zmladenia nie je zanedbateľný. Dubové semeno ako zdroj potravy všetkých druhov raticovej zveri je vyhľadávané a v prípade dostatku tvorí významný podiel v jej potrave. Ak je úroda bohatá, príde si na svoje aj zver a ostane dosť aj na obnovu lesa. Ak je úroda slabá a stavy zveri aspoň priemerné, dokáže vyzbierať prakticky celú úrodu. Nepriaznivý vplyv na vzhádzanie semenáčikov má najmä diviacia zver, ktorá v čase klíčenia sústavne prerýva pôdu, požiera a vyrýva klíčiace semeno a znižuje tak efekt aj z dobrej úrody. Prežívavá zver robí škody na prirodzenom zmladení aj odhryzom, ale vzhľadom na veľký počet jedincov sú škody podstatne nižšie ako pri výsadbách.

BURINA

Spomenul som už problémy s burinou pri obnove duba letného. Burina sa však vyskytuje vo väčšom či menšom rozsahu všade kde je viac svetla, teda na všetkých

V čom spočíva /ne/úspech v prirodzenej obnove duba

obnovovaných plochách. Vplyv buriny pri clonnej obnove je miernejší ako u výsadiieb na holých plochách. Rozsah vyžínania je podstatne nižší, ale na niektorých plochách je nutné vyžať burinu aj v náletoch, hlavne v období, keď sú nadmerné zrážky na začiatku vegetačného obdobia. Tým že sa v burine drží vlhkosť, vytvárajú sa vhodné podmienky pre vznik hubových chorôb najmä múčnatky duba. V rokoch s nadmernými zrážkami najmä v prvej polovici vegetačného obdobia môže značne poškodiť alebo úplne zničiť vznikajúci nálet. U starších náletov spomaľuje ich odrastanie.

ČAS ODCLONENIA NÁLETU

Je veľmi dôležitý a vzhľadom na rôzne podmienky v jednotlivých porastoch rozdielny. Podľa podmienok stanovišťa sa rozdielne vyvíja aj nálet. Tienenie materským porastom zabraňuje nadmernému rozvoju bylinnej vegetácie ale do istej miery brzdí rast náletu. Preto je dôležité vystihnúť vhodný čas na jeho odclonenie. Nálet ktorý chceme uvoľniť dorubom musí byť dobre zakorenený, primerane hustý, schopný odolávať burine ktorej týmto zásahom vytvoríme tiež vhodné podmienky. Veľmi problémové sú porasty v ktorých má zastúpenie aj hrab, čo je u nás častý prípad. Dub ako svetlomilná drevina znáša polotien presvetľovacích rubov podstatne horšie ako hrab, ktorý má tu ideálne podmienky. Navyše má bohaté a časté úrody semena. Odrastá podstatne rýchlejšie ako dub a postupne potláča aj hustejšie nálety duba a je schopný obsadiť celú obnovovanú plochu. Selektívne zásahy v hustých náletoch sa v prvých rokoch nedajú vykonávať a túto fázu obnovy duba považujem za najproblematickejšiu. V náletoch tohto charakteru niekedy pomôže skoršie odclonenie čím umožníme zvýšenie prírastkov u duba a hneď ako je to možné začneme intenzívnymi výsekmí hraba.

KLIMATICKÉ POMERY

Je faktor, ktorý lesný hospodár nevie ovplyvniť. Juh stredného Slovenska je oblasť

Peter PAUČO

veľmi chudobná na zrážky. Posledných 15 rokov sa veľmi často opakujú roky s nadpriemernými teplotami a dlhými obdobiami bez zrážok najmä vo vegetačnom období.

To spôsobuje veľké straty na zalesňovaní a čiastočne v prvom roku aj na semenáčikoch prirodzeného zmladenia. Staršie nálety pomerne dobre znášajú extrémne podmienky, spomaľuje to však ich odrastanie.

Veľmi nepriaznivý vplyv na nálety duba majú neskoré mrazy. V roku 2007 spôsobili neskoré mrazy veľké škody. Pri tohoročnom skorom nástupe jari mali dubové nálety v čase, keď prišli neskoré mrazy prírastky už okolo 10 cm. Pohľad na mrazom spálené nálety bol žalostný. Trvalo 2 mesiace kým dub zregeneroval. Nielenže nemá prírastky v tomto roku, ale následky sa prejavajú aj v ďalších rokoch. Poškodené boli predovšetkým staršie odclonené zmladenia.

LESNÝ HOSPODÁR

Ľudský faktor má v každej činnosti podstatný vplyv na konečný výsledok.

Hospodárenie v lese a hlavne prirodzená obnova lesa vyžaduje ľudí, ktorí majú k práci nielen profesionálny vzťah, ale aj schopnosť vnímať prírodu a les ako celok ktorý sa neustále vyvíja a mení. Hospodár musí mať schopnosť vycítiť, kedy možno tento vývoj múdro a nenásilne usmerniť aby dosiahol žiadaný cieľ. Nejde to po pár rokoch praxe a najmä nie od kancelárskeho stola. Kto nie je vonku často a v každú ročnú dobu, nemôže pozorovať zmeny, reakciu lesa na zásahy človeka, ťažko môže robiť správne rozhodnutia či dosahovať dobré výsledky. Žijeme v dobe keď našu činnosť usmerňujú nespočetné MOP-ky, či modely. Stále viac zamestnancov sedí v kanceláriách za počítačmi a les pozná skôr z teórie ako z praxe. Potom aj niektoré ich rozhodnutia a nariadenia vyvolávajú skôr rozpaky ako rešpekt. Vonkajší pracovníci sú zamestnávaní zbieraním dát pre rôzne zložité metódy plánovania, ktoré sa neustále menia a preto neprinášajú očakávaný efekt. Ich pripomienky k súčasnému stavu zdá sa nikoho veľmi nezaujímajú. Pri súčasných veľkých výmerách lesných správ a LO nemajú už OLH potrebný prehľad o stave a potrebách obnovovaných plôch a nedokážu vždy ustriehnuť kvalitu dodávateľsky vykonávaných pestovných prác. To všetko bude mať nesporné vplyv na kvalitu mladých lesných porastov, ktoré odovzdáme do starostlivosti budúcim generáciám. ■

Peter Paučo

pestovateľ na Lesnej správe
Rimavská Sobota OZ Rimavská Sobota

Dub poškodený neskorými mrazmi

Plocha ošetrená Roundupom, v pravej časti snímku neošetrené hrabové zmladenie

Mechanizmus na prípravu pôdy pre prirodzenú obnovu

Východisko obnovy na ktorom bola prevedená príprava pôdy po chemickom ošetrení

Detail z toho istého východiska obnovy

Lesníckí seniori navštívili Liptov

Július BURKOVSKÝ

Výbor Klubu dôchodcov spolu so závodným výborom ZO OZ DLV pri š. p. Lesy SR GR Banská Bystrica pripravil pre svojich členov na 11. septembra 2007 zaujímavý autobusový zájazd na okružnej trase Banská Bystrica – Brezno – Heľpa – Čierny Váh – Liptovský Hrádok – Škôlkárske stredisko Jochy – Čertovica – Banská Bystrica. Klub dôchodcov eviduje celkovo 66 členov, z ktorých 49 sa zájazdu zúčastnilo (vrátane rodinných príslušníkov) a neodradila ich ani nepriaznivá predpoveď počasia.

Po výstupe lesnou cestou do sedla Priebyha (1190 m n. m.), ležiacom na hlavnom hrebeni Nízkyh Tatier, zlá viditeľnosť žiaľ zmarila očakávanie diaľkového výhľadu na okolitú časť Horehronia. Pri zostupe do údolia Čierneho Váhu miestami boli viditeľné následky nedávnej vetrovej kalamity, ktorá mala v obvode Lesnej správy Čierny Váh rozsah okolo 2000 m³ ako o tom informoval zástupca lesnej správy pán Krajčí, ktorý tu zájazd sprevádzal.

V lesníckej osade Čierny Váh, kde je aj sídlo lesnej správy sa účastníci zájazdu dozvedeli niečo o histórii tejto osady, ktorá vznikla v prvej polovici 18. storočia a pôvodne sa nazývala Hoškova (pomenovanie osady Čierny Váh je od roku 1897). K tejto osade pozostávajúcej z 10 domov patrili aj okolité samoty Benkovo, Dikula, Medvedzia a Ráztoky. Tunajší pôvodný drevený klasicistický kostol Najsvätejšej Trojice z roku 1803 neskoršie prestavali na murovanú. Zvonica s unikátnym hodinovým strojom ostala drevená. V jej okolí je lesnícky cintorín kde je pochovaný aj Prof. Ing. Anton Sokol s manželkou, ktorý bol dekanom Lesníckej Fakulty niekdajšej VŠLD vo Zvolene v rokoch 1955 – 1960. Niektorí účastníci zájazdu, ktorí v tom čase študovali majú stále v živej pamäti a úcte túto významnú lesnícku osobnosť. Štvorhanný pamätný stĺp poniže cintorína pripomína návštevu palatína Jozefa dňa 29.8.1804. Nachádza sa tu aj kamenný kríž

z roku 1807. Pôvodná drevená železničná stanica je pozostatkom zaniknutej Považskej lesnej železnice, ktorá tadeto viedla z Liptovského Hrádku do Liptovskej Tepličky a ďalej do niektorých dolín pod severnými svahmi Kráľovej hole. Celková dĺžka jej tratí dosahovala 104 km. Všetky uvedené objekty tejto lokality zaradil š. p. Lesy SR v roku 2007 medzi „Významné lesnícke miesta“.

Ďalšou zastávkou bola Prečerpávacia vodná elektrárň (PVE) Čierny Váh vybudovaná v sedemdesiatych rokoch minulého storočia. Toto energetické vodné dielo, zamerané na výrobu špičkovej elektrickej energie, sa podarilo vcelku vhodne začleniť do hodnotného krajinného prostredia vďaka dôslednej kontrole 14 podmienok výstavby vyplývajúcich z vládneho uznesenia č. 114/1972. Je zaujímavé, že tieto podmienky pre prípravu, projektovanie a výstavbu PVE s ohľadom na budúci národný park boli stanovené už v šesťročnom predstihu pred vyhlásením Národného parku Nízke Tatry (1978). Účastníci zájazdu si prezreli dolnú nádrž z miesta vtoku Čierneho Váhu a z opačnej strany kde sa nachádza hrádza, ústie privádzačov vody z hornej nádrže, elektrárň a rozvodňa. Potom nasledovala cesta na hornú nádrž, ktorá je umiestnená na výšine Neznáma, nemá žiaden prítok takže počas dostatku elektrickej energie sa do nej späťne prečerpáva voda z dolnej nádrže. Najvýznamnejšou podmienkou výstavby PVE bolo prepojenie hornej a dolnej nádrže podzemnými privádzačmi vody čím sa zachránila Národná prírodná rezervácia Turková nachádzajúca sa na strmom, skalnatom svahu medzi obidvomi nádržami. Daždivé počasie a hmla neumožnili pokochať sa krásnou panorámou Vysokých Tatier, ktoré sú za priaznivého počasia z hornej nádrže veľmi dobre viditeľné.

Pri prehliadke Semenárskeho závodu v Liptovskom Hrádku účastníkov zájazdu sprevádzal výrobný námestník riaditeľa

Ing. Ján Rak. Oboznámil so zariadeniami lúštiarnej, ich triedením, balením, uskladnením v boxoch a expedovaním. Podotkol, že sú odkázaní na dodávky semeného materiálu pretože už nemajú vlastných zberačov. Hovorilo sa aj o tom, že nové, moderné zariadenia nahradili predchádzajúce pričom staré je potrebné zachovať ako exponáty dokladujúce vývoj semenárstva.

Poslednou zastávkou bolo Škôlkárske stredisko Jochy kde účastníkov zájazdu privítal a základné informácie uviedol vedúci strediska Samuel Kozánek. Stredisko zaberá 50 ha plochy z čoho je 20 ha pestovných plôch (záhony). K dispozícii sú aj foliovniky a závlahové zariadenie. Práce sú čiastočne mechanizované. Pani Zuzana Klaučová oboznámila s výrobou voľnokorenných i obaľovaných sadeníc, ich balením, uskladňovaním v klimatizovaných boxoch a expedíciou pre potrebu štátnych i neštátnych lesov, prípadne aj iných záujemcov. Pozornosť vzbudilo aj pestovanie cudzokrajných, ozdobných druhov, vhodných pre parkové účely. Počas prehliadky sa konečne umúdrilo počasie a v prebleskujúcich slnečných lúčoch sa objavil aj už zasnežený svah Baranca.

Po dobrom obedňajšom guľášu sa konala členská schôdza Klubu dôchodcov pri š. p. Lesy SR GR Banská Bystrica, ktorú viedol jej predseda Ing. Pavel Výboštok. Zasadnutie prišiel pozdraviť pán Ing. Djubek, organizačný riaditeľ š. p. Lesy SR GR Banská Bystrica, ktorý oboznámil prítomných s niektorými koncepčnými zámermi, najmä s pripravovanou novou organizačnou štruktúrou podniku. Zo štyroch navrhnutých trás budúcoročnej exkurzie Klubu dôchodcov sa ukázala ako najvhodnejšia trasa: Banská Bystrica – Kremnica – Turček – Turčianske Teplice – Banská Bystrica. Po neformálnych rozhovoroch sa účastníci zájazdu v dobrej nálade, a s konštatovaním vydareného podujatia, cez Čertovicu vrátili do Banskej Bystrice. ■

Foto: Ing. Anton Kalina

Neťahalo ho to od začiatku predsa len do lesa, do terénu, na pozíciu lesníka? „**Ale určite, ibaže po nástupe po škole na lesný závod, bolo treba obsadiť miesto manipulanta na tunajšom expedičnom sklade. Tak som sa dostal sem. Samozrejme, spočiatku som si myslel, že sa po čase dostanem k práci v lese, ale medzitým som si tu skutočne privykol a navyše mi lekári kvôli zdravotným problémom neodporučili pracovať v lese, pretože potrebujem mať zabezpečenú pravidelne teplú stravu. A k tej by som sa v lese nedostal, tuná áno. Ale vzťah lesu vo mne ostal pevne zakorenený. Mám veľmi rád, keď si môžem po robote alebo cez víkendy vyjsť do lesa s fotoaparátom, videokamerou alebo puškou a stráviť v ňom príjemné chvíle, počas ktorých najlepšie zrelaxujem.**“

O svojej práci nepotrebuje hovoriť zbytočne veľa. Možno podľa niekoho manipulácia s drevom na expedičnom sklade vyzera monotónne, ale drevo je podľa Jána Trudiča neobyčajne zaujímavý materiál, ktorý ponúka aj v tejto fáze nakladania s ním mnoho možností ako s ním pracovať. Takisto požiadavky odberateľov na drevo sú rôzne a kolegovia na expedičnom sklade sa snažia robiť maximum, aby ich uspokojili. Ale musia pritom myslieť aj na to, aby speňaženie dreva bolo z pohľadu hospodárenia závodu a teda celého podniku čo najlepšie.

Takmer štvrtstoročie pôsobenia v štátnych lesoch je dostatočným časom na porovnávanie rôznych etáp a období, ktorými jeho zamestnanci prešli a ktorými prešiel aj Ján Trudič. Ako sa na ne pozerá zo svojho uhla pohľadu, teda z hľadiska kvality a objemu dreva, ktorý sa dostal a dostáva na expedičný sklad a z hľadiska podmienok, ktoré majú zamestnanci skladu vytvorené pre svoju prácu. „**Pamätám si, že na sklad sme dostávali kvalitné drevo, ktoré by sme dnes dokázali speňažiť lepšie ako vtedy. Určite v ňom bolo dost kvalitných kusov, na ktoré sme sa nepozerali tak ako teraz, keď tie najkvalitnejšie kusy dokážeme výborne speňažiť na aukciách. Potom kvalita pár rokov stagnovala, ale v súčasnosti máme opäť pomerne kvalitné drevo z pohľadu akostných tried i jeho dimenzií.**“

MANIPULUJME S ROZUMOM

Na Expedičnom sklade v Bardejove pracujú podľa slov J. Trudiča so širokým spektrom listnatého aj ihličnatého dreva, z drevín dominuje buk, ďalej javor, dub, hrab a iné listnácie,

Manipulant Expedičného skladu
Bardejov Ján TRUDIČ

„Drevo je drevo. Práca s ním ma baví“

Jozef MARKO

Ján Trudič už dvadsaťtri rokov pracuje ako manipulant na Expedičnom sklade v Bardejove. Absolvoval lesnícke učilište v Sigorde. Nepochádza síce z lesníckej rodiny, ale veľa času strávil v lese už ako chlapec v sprievode otca, ktorý les miloval, poznal prácu v lese a bol zanietený poľovník. 43-ročný rodák z Bardejova komentuje svoju profesionálnu vernosť rovnakej práci a rovnakému miestu jednoducho a bez dlhých rečí: „Táto robota ma baví. A už som si zvykol.“

z ihličnatých smrek, jedľa, borovica, smrekovec, nájde sa aj duglaska. „**Osobitne si všimame javory, ktoré sú dnes zaujímavým zdrojom speňaženia na aukciách dreva. Nielen, čo sa týka samotného rezonančného dreva, ale celkovo je hlavne zo zahraničia o kvalitné javorové drevo veľký záujem. Je veľmi dôležité, aby pri ťažbe nedochádzalo k poškodzovaniu kvalitných stromov pri stínke, aby sa nepoškodili kmeňové miesta boli rozrezávané kmeňové rozumne, nie iba automaticky vyrobiť z jedného kmeňa dva alebo tri kusy. Takouto manipuláciou prichádzame o kvalitné sortimenty a profit z ich predaja. Viem, je to o to ťažšie, že les nie je ako fabrika, v ktorej si môžu výrobky pri opracovávaní rôznymi spôsobmi upnúť a zabezpečiť. Ale skutočne stojí za to, manipulovať s drevom s rozumom,**“ apeluje na kolegov z lesníckej prevádzky J. Trudič.

Práca s drevom, či už priamo v lese, alebo aj na expedičnom sklade je o to zložitejšia, že je veľmi ťažké odhadnúť, kam zarezať, aby „napadli“ z neho čo najkvalitnejšie sortimenty. Nuž, lesníci nemajú röntgenové oči, aby videli do vnútra kmeňa, či je v ňom hniloba, nepravé jadro či iné poškodenie. Niekedy je možné na základe skúseností s drevom z určitých lokalít do určitej miery predvídať, akej je kvality, ale môj spoločník v rozhovore na túto tému opatrne dodáva: „**Viete, drevo je drevo. To je veľmi rôznorodý materiál.**“ Bardejovský OZ je známy úspešnými aukciami dreva, veď sa tu v minulom roku predal javorový výrez, ktorý je dodnes z hľadiska výšky vydraženej ceny za kus slovenským rekordom. Na doteraz poslednej aukcii lesníci ponúkli zákazníkovi na predaj 245 m³ a tí kúpili 242 m³. Na príprave aukcií sa podieľa aj J. Trudič a tak ma zaujímalo, ako vyberá hmotu, ktorá sa na aukcie hodí a aby si na nej klienti mohli vybrať to, čo skutočne hľadajú. „**Počas zimy zbierame drevo na jarnú aukciu a na jesennú aukciu, ktorá sa koná v októbri až novembri vyberáme vhodné kusy mesiac – dva pred jej konaním. Na výbere sa podieľame viacerí – vedúci obchodu a logistiky Ing. Rimarčík, vedúci ES Ing. Tkáč a my manipulant. Všetci vedia, že ak sa vyskytnú nejaké kvalitné kusy, nemajú sa hneď manipulovať, ale až po zväžení viacerými sa rozhodneme, ako ich zhodnotíme. Viete, ako sa hovorí -**

viac očí viac vidí, takže sa riadime touto zásadou.“

BARDEJOVSKÉ AUKCIE MAJÚ CVENG

Priebeh a výsledky aukcií sú niekedy príjemným prekvapením aj pre samotných organizátorov. Napríklad v minulom roku bol kuriozitou predaj dvoch výrezov jablone. Zákazník ich kúpil za cenu 9 300 Sk/m³. Javorový výrez, ktorý mal úplne vyhnité jadro a namiesto neho tak bola v strede kmeňa veľká dutina, si tiež našiel svojho kupca a takisto za výbornú cenu 9 000 Sk/m³. Úspešné aukcie pocítili všetci nielen na odmenách, ale ako hovorí J. Trudič, navyše ich hreje pri srdci každé slovné ocenenie od zákazníkov, či dokonca taká medializácia, akej sa dožili po vydražení javora za rekordnú cenu. Ako sa vzápätí dozvedám od regionálneho manažéra predaja pre Východ Ing. Macejka, aukcie OZ Bardejov organizované práve v priestoroch tohto ES sú vždy výborné pripravené a vo chvíľach zo strany nákupcov dreva po každej aukcii unisono zaznieva potešiteľné: „**Sem sa vždy opláti prísť.**“

Zaujímam sa o to, aké pracovné podmienky majú vytvorené tunajší pracovníci a či sa necítia v porovnaní s kolegami z lesníckej prevádzky menej docenení. J. Trudič nepocítiť, že by vo vedení závodu robil niekto medzi nimi nejaké rozdiely, čo potvrdzuje aj fakt, že ak potrebujú pracovníci expedičného skladu nejaké výstrojové dovybavenie ako naposledy nové čizmy, tak ich dostanú. V suchom a horúcom počasí im robí najväčšie problémy prach, piliny a iné nečistoty, zvirené nakladačmi a nákladnými autami, takže požiadali už o riešenie tohto problému napríklad prídelením respirátorov. J. Trudič nepochybuje o tom, že nejaké riešenie sa nájde.

Určite zaujímavým a užitočným je aj pohľad na vývoj, ktorým prešli štátne lesy za roky pôsobenia Jána Trudiča. Na fungovanie Východoslovenských štátnych lesov Košice nespomína v zlom, horšie je to už pri jeho hodnotení krátkej existencie štátneho podniku Lesy Prešov. Po tom, ako vznikol š.p. LESY SR, je podľa neho lesníctvo a obhospodarovanie štátnych lesov na vyššej odbornej úrovni. Dodáva, že takto to podľa jeho názoru vníma väčšina kolegov. Vďaka takým zanieteným a pracovitým ľuďom ako je Ján Trudič sa podniku iste túto úroveň podarí minimálne udržať. A to je dobrý pocit, ktorý si z nášho stretnutia odnášam. ■

Certifikovať poľovné revíry?

Dynamický rozvoj civilizácie prináša stále sa zvyšujúce nároky na kvalitu života človeka, produktov a služieb a to aj z pohľadu ich trvalej udržateľnosti v súlade s ochranou životného prostredia a zachovania biodiverzity. Preto sa stanovujú štandardy kvality. Proces štandardizácie kvality sa uskutočňuje na medzinárodnej a národnej úrovni, napr. z podnetu vládných orgánov alebo nevládných iniciatív. Certifikácia je nástroj slúžiaci na identifikáciu súladu medzi dosiahnutým výsledkom a požadovaným štandardom. Je to vlastne hodnotenie treťou nezávislou stranou, či výsledný produkt alebo služba zodpovedá kvalite určenej pred certifikáciou. Certifikáciu vykonávajú nezávislé odborné certifikačné orgány podľa príručky ISO 17011, akreditované národným akreditačným orgánom.

(dokončenie z Lesníka č.9)

Ekologická oblasť

Kritériá rozdelili autori do 3 oblastí, ekologickej, ekonomickej a sociokultúrnej. V ekologickej oblasti sú 3 princípy, a to zachovanie a zlepšenie životného prostredia zveri, zlepšovanie biodiverzity a trvalo udržateľné obhospodarovanie zveri správnym výkonom práva poľovníctva a podpora genetickej variability pri love zveri. Každý princíp sa delí na kritériá. V prvom princípe sú 4 a to vzťah výkonu práva poľovníctva k iným formám užívania prírody, zohľadňovanie vplyvu zveri na vegetáciu, sieťové prepojenie biotopov a biokoridorov a rešpektovanie kapacity životného prostredia. Každé kritérium sa delí na podkritériá, ktorých je v prvom princípe 16.

Druhý princíp sa týka, ako už bolo povedať, správnej kombinácii ochrany a lovu zveri za účelom zlepšovania druhovej diverzity zveri a má dve kritériá a to monitoring (inventarizáciu) druhov zveri vo vzťahu k revírom a poľovnej oblasti a systém lovu zveri orientovaný na spôsoby jej života. Počet subkritérií v druhom princípe je 6.

V treťom princípe sú 2 kritériá, a to zabránenie akýchkoľvek selekčných kritérií, ktoré by znižovali genetickú variabilitu zveri a zabránenie vnášaniu cudzích (neautochtónnych) jedincov zveri do revírov. V treťom princípe sú spolu 3 subkritériá.

K tejto ekologickej oblasti treba povedať, že je nesprávne eliminovať selekčné kritériá pri paroží, aby sa tým vraj neznižovala genetická variabilita zveri, ako to odporúčajú autori a ako to odporúča aj prof. Hackländer z Pôdohospodárskej univerzity vo Viedni. Tvrdí, napr. že je nesprávne vyradovať z populácie nekorunové a chrániť korunové jelene, teda, že selektovať treba len podľa vekových tried. Teda, keď má poľovník pred sebou dva napr. sedemročné je-

lene, nemal by odložiť toho nekorunového, ako sa to bežne robí, ale často práve toho korunového. Je to skutočne veľmi diskutabilné, lebo parožia je len z malej časti prejavom genofondu, ale z väčšej časti prejavom vplyvov životného prostredia, hlavne výživy. Teda nik nemôže povedať, že ten nekorunový jeleň má iný genotyp ako ten korunový a že jeho odstrelom obmedzíme variabilitu genofondu populácie. Ďalej vôbec nevieme, aký genotyp so zreteľom na kvalitu trofejí majú ulovené jelenice a jelenčatá, takže o nejakom cieľnom ochudobňovaní genofondu populácie v dôsledku selekcie jeleňov aj podľa parožia nemôže byť ani reč. Okrem toho je koruna charakteristickým znakom našich európskych jeleňov.

V ekologickej oblasti sú veľmi aktuálne kritériá a subkritériá zamerané na znižovanie škôd spôsobených zverou, na zachovanie a prepojenie biocentier a biokoridorov, na tolerovanie cudzích druhov zveri, ktoré sa spontánne vracajú do Rakúska (myslené sú najmä veľké šelmy, ktorých prítomnosť však väčšina užívateľov revírov nechce akceptovať) zvýšená ochrana ohrozených druhov a iné. Nie je tu však ani zmienka napr. o prikrmovaní zveri (ktoré je práve v Alpách veľmi dôležité, lebo bez neho by napr. jelenia zver pri hornej hranici lesa v zime neprežila a zišla by dole do hospodárskych lesov, kde by robila neúnosné škody), o veterinárnej starostlivosti o zver (aj vo vzťahu k prenosu chorôb na hospodárske zvieratá a naopak) atď. Takisto sa neuvažuje s chovateľskými prehliadkami parožia, zhodov, ktoré sú v Rakúsku na vysokej úrovni.

Ekonomická oblasť

Sú tu 4 princípy a to zabezpečenie a zlepšovanie výnosovosti poľovníctva, zachovanie a podporovanie kondície zveri, znižovanie škôd spôsobených zverou a synergické využívanie poľovníctva s ostatnými hospodárskymi odvetvami. Celkový počet kritérií je 7 a subkritérií je

tu 11. Ide najmä o zlepšenie marketingu s divinou (o poplatkovom love a o predaji živej zveri nie je ani zmienka), o zvyšovanie ekonomickej efektívnosti poľovníctva, znižovanie škôd zverou, rajonizáciu zveri, sledovanie hmotnosti zveri atď. Táto časť by si vyžadovala podstatné dopracovanie a rozšírenie.

Sociokultúrna oblasť

Má až 6 princípov: rešpektovanie poľovníckych záujmov obyvateľstva, zabezpečenie pracovných miest v poľovníctve, akceptácia poľovníctva verejnosťou, zabezpečovanie pohody (welfare) zveri pri výkone práva poľovníctva, lov len takej zveri, ktorá sa narodila a vyrástla vo voľnej prírode (teda vylučujú sa zvernice, bažantie farmy atď.) a zachovávanie poľovníckych tradícií. Počet kritérií je 9 a subkritérií 15. Môžeme konštatovať, že nemožno celkom súhlasiť s odmietnutím zverníc a bažantníc. Namiesto toho by boli potrebné ustanovenia o tom, že tieto intenzívne chovy treba vykonávať čo najekologickejšie, aby sa zver nedomestikovala a loviť ju eticky. Je správne, že sa nezabudlo ani na strelecký tréning, že sa vylučuje aplikácia jedov, zdôrazňuje imidž poľovníctva, odborný rast poľovníkov atď.

Zhodnotenie výsledkov

V tomto rakúskom elaboráte je spolu 13 princípov, 24 kritérií a 51 subkritérií. Za každé subkritérium sa pridávajú, podľa toho ako sa plnia, plusové alebo mínusové body. Počet bodov je pri jednotlivých subkritériách rôzny podľa ich významnosti. Body sa potom spočítajú a podľa toho sa určí, na koľko percent sa plnia zásady trvalo udržateľného poľovníctva. Subkritériá, ktoré sú pre jednotlivé revíry neaktuálne, sa neberú do úvahy. Autori navrhli stupne veľmi dobre (76 – 100 %), dobre (51 – 75 %), priemerne (25 – 50 %) zle (0 – 24 %) a veľmi zle, ak je hodnota záporná. Osobitne sa vyhodnocuje každá oblasť, pričom v ekologickej oblasti možno získať max. 53 kladných a 49 záporných bodov, v ekonomickej oblasti od + 26 do – 12 bodov a v sociokultúrnej oblasti od + 19 do – 28 bodov.

Samozrejme aj toto bodové hodnotenie jednotlivých subkritérií by bolo treba na naše podmienky prehodnotiť. Aj keď sme presvedčení o tom, že certifikácie revírov neprinesie ich užívateľom žiadne veľké ekonomické výhody, ekologicke benefity môžu byť značné, čo by kladne vplývalo aj na zvýšenie akceptácie poľovníctva širokou verejnosťou. ■

P. Hell a M. Vodňanský,
Stredoeurópsky inštitút ekológie zveri
Wien – Brno – Nitra

F. Štulajter, Združenie certifikácie
lesov Slovenska

P. Garaj st., Technická univerzita Zvolen

Triumf streleckej univerzálnosti

K v a - lita strelcov v radoch zamestnancov štátneho podniku LESY SR v období posledných rokov dospela na úroveň, kedy možno bez ostychu povedať, že máme vo svojich radoch slovenskú streleckú špičku.

Rukolapných dôkazov pre toto tvrdenie existuje viac ako dosť: napríklad výsledková tabuľka medzinárodného desaťboja, ktorý sa konal 15. a 16. septembra tohto roku v Sielnici a v ktorom si zmerali sily tí najlepší strelci z Čiech a Slovenska hovoria za všetko. I keď si zlato odniesol český pretekár Kořínek (916/1000), púhé tri body za ním skončil Peter Krchňavý z OZ Levice (913/1000) a ďalšie dve miesta tiež obsadili ostrostrelci z radov zamestnancov š.p. LESY SR: Igor Solnica z OZ Smolenice (885/1000) a Ing. Robert Láska z OZ Semenoles (882/1000).

Peter Krchňavý si druhým miestom v tomto prestížnom súboji doplnil galériu svojich špičkových výkonov, ktorá je bezpochyby úctyhodná. Stačí spomenúť tie, ktoré dosiahol v období posledných pár rokov: už spomínané 2. miesto v Desaťboji Českomoravskej mysliveckej jednoty a Slovenského poľovníckeho zväzu (913/1000 MS), 2. miesto v desaťboji MS-SR (924/1000 MS), 2. miesto na majstrovstvách Slovenska v kompaktnom parkúre v roku 2006, 3. miesto na majstrovstvách Slovenska OS-80 (75/80) v roku 2007, prvé miesto na Slamkovom memoriáli (926/1000 - MS majster strelby), 2. miesto v desaťboji O pohár GR š.p. LESY SR (880/1000 1.VT - 1. výkonnostná trieda), 1. miesto Zlatá Puška mesta Banská Štiavnica v kombinácii 600 veľký štandard+2x20 OS (v guľovej časti 567 bod. - 1.VT, v brokovej 39 terčov zo 40), Liga OS-80 Strelnica Lehota (77/80 MS), Trapp 100 Strelnica Lehota (96/100 1.VT).

Pozoruhodné výsledky Pet-

ra Krchňavého v streleckých súťažiach za uplynulé dva roky sú unikátne: v histórii štátneho podniku LESY SR, ba dokonca ani v histórii športovej strelby v poľovníckych disciplínach na Slovensku sme od roku 1989 nemali tak všestranného, doslova univerzálného strelca. Sám tak trochu s úsmevom spomína na svoju streleckú „premiéru“ na medzinárodnej súťaži, ktorá sa konala vlni v Kroměříži. Na majstrovstvách Európy tam tím Slovenska skončil na siedmom mieste. **„Zo šiestich nominovaných zo súťažiach zo Slovenska boli až piati lesáci - Ing. Ďurík, Ing. Láska, Igor Solnica, Juraj Kelecsényi a ja ako team leader“** spomína Peter Krchňavý na minuloročný debut na medzinárodnej scéne. **„Ja som v jednotlivcoch skončil na 21 mieste. Zaplatili sme nováčikovskú daň. Keď sme videli poloprofesionálnych strelcov s ich vybavením a zabezpečením, trochu sme - ľudovo povedané - pustili do gatí. Keď Švédi, Poliaci, Česi alebo Rakúšania vytiahli svoje guľovnice, čisté veľkorážne špeciály s nastaviteľnými pažbami, závažia vpredu, na mieru pažby, špeciálne strelivo, špeciálne puškohľady, hľadeli sme so závišťou na ich špičkové vybavenie. V preteku bolo asi 20 „obyčajných“ guľovnic, z toho desať našich“.**

Výsledky Petra Krchňavého a ďalších slovenských strelcov z radov zamestnancov štátnych lesov sú pozoruhodné a bezpochyby prezrádzajú ich šancu prebojovať sa aj na medzinárodných súťažiach na vyššie priečky. Možno, že krôčik k úspechu závisí od veľkorysosti sponzorov...? ■

Peter GOGOLA

Pestrá ponuka

Peter GOGOLA

Národné lesnícke centrum vo Zvolene ponúka širokú paletu tlačových materiálov, určených pre širokú verejnosť. Tieto publikácie sú vhodnou pomôckou pre lesných pedagógov. Ich kvalitné obsahové spracovanie je dielom erudovaných autorov, ktorí vhodne volili zrozumiteľný jazyk s ohľadom na cieľovú skupinu. Vysoko estetické grafické spracovanie je výsledkom práce grafičky Márie Gálovej a reprografického oddelenia NLC.

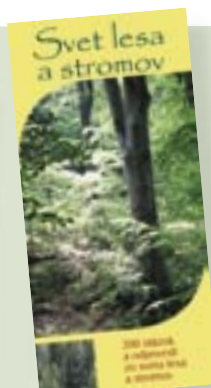
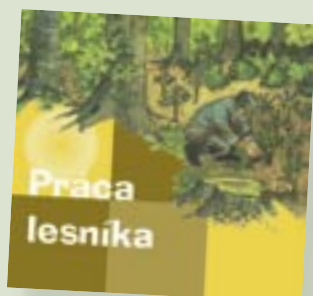
AKO RASTIE LES je „skladačka“ – leporelo, určené pre žiakov základných škôl. Jazykom, zrozumiteľným deťom školopovinného veku, približuje život lesa od semenáčika až po rubný vek.

Autorkami sú Ing. Jana Lehocá, Ing. Ľudmila Marušáková, ilustrácie Ing. Andrea Potašová.

PRÁCA LESNÍKA je pokračovaním, nadväzujúcim na informácie z leporela „Ako rastie les“. Pútavo a zrozumiteľne približuje význam práce lesníka pestovateľa, ochrancu, poľovníka a ťažbára. Vysvetľuje, čo je to lesný hospodársky plán a rozdelenie lesov v súvislosti s ich obhospodarovaním. Je určená pre žiakov základných škôl. Autorkami sú Ing. Jana Lehocá, Ing. Ľudmila Marušáková, ilustrovala Ing. Andrea Potašová.

SVET LESA A STROMOV je útlá brožúrka s podtitulom 200 otázok a odpovedí zo sveta lesa a stromov, v ktorej nájdú deti všetkých vekových kategórií odpovede na svoje zvedavé otázky. Brožúrku možno odporučiť nielen lesným pedagógom, ale i učiteľom všetkých stupňov škôl a v neposlednom rade i rodičom. Autorkami sú Ing. Veronika Dudíková, Ing. Jana Lehocá, a Ing. Andrea Melcerová.

ZÁKLADNÉ FAKTY O LESOCH A LESNÍCTVE NA SLOVENSKU je brožúra, ktorá si kladie za cieľ priblížiť širokej verejnosti zaujímavé fakty o lese a lesníctve na Slovensku. Populárno – náučným spôsobom spracované fakty sú interpretované spôsobom, ktorý predurčuje tento materiál pre študentov a žiakov druhého stupňa základných škôl. Autorom je prof. Ing. Vladimír Čaboun, CSc., vedecký pracovník NLC – LVÚ Zvolen. ■

O betónových bunkroch,
dubovej veľmoci
a zanedbanom parku

Pánovi lesníkovi s vd'akou

Ján MIČOVSKÝ

Ak patríte k milovníkom slovenskej prírody a za hory nepovažujete len Tatry a Fatry, možno ste už niekedy zabľúdili aj pod Veľký a Malý Milič. V najjužnejších zákutiach Slánskych vrchov možno nájsť veľa pôvabného, zaujímavého. Možno trochu nečakaným objavom sú zachované vojenské bunkre rozmiestnené po horských lúkach. Napriek desivosti svojho určenia majú pôvab. Akoby sa myseľ architektka pohrávala už v predvojnovom roku 1935 s absurdnou myšlienkou, aby raz tieto betónové monštrá pôsobili v prírodnom prostredí harmonicky aj dávno potom, čo ich opustí posledná vojenská jednotka.

Nový Salaš je rýdzo slovenskou dedinou, za ktorou je už len Nová Huta, prstenec spomenutých bunkrov a ešte trochu ďalej štátna hranica s Maďarskom. Práve tu sa narodil a svoju mladosť prežil hosť dnešného rozhovoru. Ján BENEJ (1919) kedysi veril, že v Novom Salaši strávi celý život. Nestalo sa. Sudičky rozhodli, že ho prežije na opačnom – severnom - konci Zemplína, v povodí Čirochy a Udavy. Nie je však dôležité kde, ale ako využijeme svoj čas. Ak by sme čas Jána Beneja hodnotili prepožičanými funkciami, udelenými metálmi, či získanými majetkami, nebolo by o čom písať. Starý pán však asi vždy vedel, že hodnota času je v inom. Ak by sme raz chceli postaviť sochu lesníckej múdrosti, čestnosti a pracovitosti, jej tvorca si pokojne môže vypožičať črty tohto kolegu.

A vy vari poznáte tie bunkre? Veď ja som kopal ich základy! Mal som sedemnást rokov. Boli stavané tak, aby ich nič nezničilo. „Možno ich niekto aj zo zeme vytrhne, no nerobíže ich nik“, hovorievali inžinieri počas výstavby. Ale viac ako budovanie bunkrov ma už vtedy zaujímala práca v lese. Po skončení ôsmich tried ľudovej školy som začal pracovať ako robotník na poľesí Červený Vrch v Slanci. Mal som na starosti samovýrobu. Veľa ľudí chodilo vtedy na drevo a poľesný Čekon bol veľmi prísny. Kontroloval každý voz a ak

bol medzi suchármi surový kus, zavolať si ma bokom – „choď sa pozrieť čo vieže!“ Vyťažené drevo sme niekedy zamieňali aj za obilie, s ktorým štátne lesy ďalej obchodovali. V roku 1938 zobrali okolité lesy Maďari, bunkre nám nič nepomohli. Nepamätám si však na žiadny rozruch, nevidel som tam vtedy ani jedného maďarského lesníka. A potom som už ani nemohol - narukoval som do Slovenskej armády a neskôr som bol odvelený k zaistovacej divízii do Ruska. Stávali sme tam mosty. Veliteľia sa ma často spýtovali: „Pán čatár a dá sa po tom vašom moste aj prejsť?“ Vždy sa dalo. Hoci som bol už ženatý a takých púšťali z vojny skôr, mne to veľmi nepomohlo – odslúžil som takmer päť rokov. Najprv dva roky základnej služby a potom tri roky v mobilizácii.

Vrátili ste sa po vojne k lesu?

Slovenská národná rada vydala nariadenie o zriadení päť mesačného lesohájníckeho kurzu pre frontových vojakov. Absolvoval som ho v roku 1946 na Štátnej škole pre lesných hájníkov v Liptovskom Hrádku. Rád na to spomínam, boli tam dobrí profesori i spolužiaci. Potešilo ma, keď ma raz zavolať profesor slovenčiny a vraví mi: Ty si mal najlepšiu slohovú prácu, budeš mi pomáhať opravovať diktáty ostatných. Po kurze som sa chcel vrátiť domov, ale nebolo to možné. Fungoval systém umiestneniek a ja som dostal príkaz nastúpiť na Lesný závod do Stakčína. Stal som sa lesníkom na obvode v Chotinke. Obvod mal 1200 ha a ťažba tam nebola vysoká, lebo územie patrilo v rokoch 1939 – 45 Maďarom a tí tam veľa rúbali. Ešte ja som po nich zdedil pri pni 10 000 metrov pohnitej rovnačky, ktorú už nestihli vyviezť. Snažili sme sa ju predať, no nebola súca už ani ako palivo...

Teda v lese musel byť veľký neporiadok...

Ale viete, že ani nie.. Tamojší Rusnáci boli dobrí ľudia. Prácu si vážili a čo som im povedal, to bez slova urobili. Ale bolo treba s nimi jednať slušne. Raz sme mali ako štátni zamestnanci agitovať po dedine za podpis akéhosi mierového vyhlásenia. Ľudia tomu neverili, no našu agitáciu nadriadení veľmi kontrolovali. V tej časti Stakčína, ktorú prideliili mne, mi podpísali takmer všetci. Poľesný, ktorému to nechcel nik podpísať si ma vtedy zavolať, že čo to tým ľuďom sľubujem. Nič, hovorím mu, len to, že je to potrebné, aby sme mohli v pokoji žiť... Stakčín bol vtedy veľmi zničený a ľudia potrebovali pri jeho obnove veľa dreva. To však bolo lacné a nikoho ani nenapadlo kradnúť ho. Štátne lesy tam mali aj parnú pílu i paráky. Kvalitné parené rezivo sme vyvážali až do Anglicka.

A ako sa žilo samotnému lesníkovi s rodinou?

Torzo v parku

Plat nebol veľký, ale vyžiť sa dalo. Mal som 1,5 ha ornej pôdy a 2 ha pasienkov ako deputát, k tomu 24 metrov paliva, uniformu na zimu i na leto. Bývali sme v starej žandárskej stanici. Celkove sme v Stakčíne strávili sedem rokov.

Čo potom, pán Benej?

Odišli sme do Udavského, kde žijem doteraz. Pracoval som tu vyše tridsať rokov, vždy v pestovaní lesa. Zbierali sme veľa semena, najmä žaluďa, lebo buk si vtedy akosi nik necenil. Volali ma preto aj „dubovou veľmocou“. Mali sme na doline sedem škôlok, jedna bývala úradne určená na výrobu sadeníc pre okrášľovanie miest a dedín. Zavádzali sme aj nové dreviny, napríklad duglasku. Niektorí kolegovia ju po počiatkových neúspechoch zavrhovali, no mne sa aj s ňou darilo. Dodnes ju možno nájsť v tunajších porastoch. Myslím, že sme mali v pestovaní dobré výsledky, nehovorím o tom ja ale samotný les. Volali ma aj za pestovateľa do Prešova na Krajskú správu lesov. No, nežiadalo sa mi ísť preč. Ani manželka nikdy nechcela, aby som išiel robiť kdesi kariéru, vždy nám bolo dobre tak trochu v ústraní. A napokon načo hľadať inde, keď so svojim zaradením a ohodnotením som bol aj tu vždy spokojný.

Boli ste aktívny aj po odchode na dôchodok...

Vyznačoval som viac rokov prebierky. Osobitne ma zaujímali Štefančíkove výchovné metódy, ktoré som realizoval práve už ako dôchodca. Vymieňali sme si s inžinierom Štefančíkom názory na výchovu bučín, myslím, že si cenil moje pripomienky. Uznal, že pestrá štruktúra našich lesov sa nedá vtiesnať do jednotných poučiek a práve preto je poznanie skúseností praktických lesníkov z konkrétnych porastov pre lesníckych vedcov veľmi potrebné. Ale nejde len o vedcov. Vždy som zastával názor, že našu prácu musí lepšie poznať a chápať aj verejnosť. Dôležitá je najmä práca s mládežou. Občas som na túto tému aj publikoval príspevky v lesníckych časopisoch. Som rád, že sa teraz tomu venuje väčšia pozornosť. No stále to nie je celkom v poriadku...

Čo vás trápi?

Pozrite, v tomto parku (náš rozhovor sa odohrával počas prechádzky v parku v Udavskom) som kedysi osadil lavičky, lesy tu opravili rybník, na konci parku som vysadil sad s 800 jablňami....A ako to dnes vypadá?! Lavičky sú dolámané, rybník zanesený, jablone zanedbané. Do základnej školy v Udavskom prichádzajú deti vari z piatich obcí, ako by sa im zišiel pekný náučný park. Stromy by mohli byť označené, lavičky obnovené. Obec by sa mala viac o tento svoj park zaujímať, veď dnes sa dá na takéto veci využiť veľa peňazí zo sveta. A už vôbec nerozumiem tomu, že v dedine, ktorá má slávneho rodáka kardinála, je kaplnka, ktorá je tiež súčasťou parku, taká zanedbaná...

Pán Benej, bliži sa deväťdesiatka, no na vašom kroku to nie je vidieť...

Vždy som sa veľa pohyboval. Nikdy som nefajčil. A stravoval som sa striedmo. Aj dnes si s manželkou berieme každý týždeň šesť litrov domáceho mlieka. Sem tam si dáme trochu červeného vína, to nám odporučil aj lekár. Ak som mal chuť na pivo, kúpil som si ho radšej domov, lebo zastaviť sa v krčme bolo pre lesníka vždy nebezpečné. Ani poľovník som nebol veľký, divina u nás veľmi nešla. Napokon veľa z toho, čo sme potrebovali sme si dopestovali a dochovali doma. Museli sme, lebo sme mali päť synov a bolo sa nám treba obracať. Nikdy ma však nik na žiadne nečestnosti nenahovoril. Raz boli preverovať akýsi anonym, že som si na dom drevo ukradol. Mal som potvrdenie o každom kubíku, všetko som si poctivo kúpil. Moja žena by mi ani neodpustila, ak by som sa do niečoho zamočil. Mrzí ma však, že dnes ako dôchodca nemám po toľkých rokoch služby nárok na deputát. Teraz, keď by mi to najviac pomohlo....

Niektorí zo synov sa vydali vašou cestou...

Dvaja, Ondrej a Janko sú lesníkmi. A lesníkom je aj vnuk Jožko, inžinier, pracuje vo vojenských lesoch. Mám 22 vnúčat a 8 pravnúčat. Keď je u nás nejaký sviatok, vždy to trvá aspoň týždeň, lebo všetci gratulanti by

sa odrazu nepomestili. Len mi je tých mojich detí niekedy aj trochu ľúto, vidím, že sa dosť trápia. Štát by mal viac vychádzať v ústrety najmä viacdetyňm rodinám...

Prichodí sa mi priznať, že stretnutie s Jánom Benejom na stránkach LESNÍKa nebolo z mojej strany celkom nezištné. Plním si ním jeden dávny dlh. Keď som v roku 1980 skončil školu, mojim prvým pracoviskom bola LS Udavské. Mal som to šťastie, že sa mi v prvých mesiacoch venoval práve tento múdry a dobrý človek. Veľa vecí mi ochotne vysvetlil, veľa som pochopil z jeho rozvážneho konania. Som presvedčený, že pre začínajúceho lesníka je mimoriadne dôležité, kto ovplyvňuje jeho prvé kroky. A myslím si aj to, že sme v tomto smere začínajúcim kolegom stále veľmi veľa dlžní!

Hoci sa rok 1980 už dávno prepadol v čase, tie prvé mesiace si budem niesť v pamäti doživotne. Nielen preto, že boli prvé, ale predovšetkým preto, že boli spojené s človekom, ktorý si svoju prostou ľudskosťou vybudoval pomník asi v srdci každého, kto mal to šťastie ho v živote stretnúť. V mojom určite.

Ďakujem, pán Benej! ■

Dnes z OZ Čierny Balog

V lese ako v skanzene

Jozef MARKO

Do budovy ústredia OZ Čierny Balog vchádzam v deň, keď sa uskutoční porada vedenia závodu s pracovníkmi všetkých lesných správ, odbornými lesnými hospodármi a lesníkmi. Takéto stretnutia sú tu organizované raz štvrtročne a ich cieľom je oboznámiť kolegov z lesníckej prevádzky s činnosťou závodu, hospodárskymi výsledkami, upozorniť na nedostatky, pochváliť za úspechy, ako aj zodpovedať položené otázky, vypočúť si názory a pripomienky. Chvályhodné, pretože pravidelná a otvorená komunikácia je ako okysličená krv. Zabezpečuje životaschopnosť organizmu. Postupne sa počas reportážnej cesty presviedčam, že čiernobalockému lesníckemu organizmu srdce bije pravidelne a na správnom mieste.

Ale pekne po poriadku. Okrem riaditeľa OZ Čierny Balog Mgr. Petra Moronga mám možnosť v direktorskej kancelárii diskutovať aj s vedúcim lesníckej výroby Ing. Miroslavom Pepichom, vedúcim obchodu a logistiky Ing. Borisom Pekarovičom a vedúcim ekonomiky Ing. Marošom Danišom. A že je o čom hovoriť! Témou číslo jeden je nielen tu, ale v tomto čase určite aj na iných OZ návrh organizačných zmien, pretože na druhý deň uplynie termín ich odovzdania na generálne riaditeľstvo. Majú platiť od 1. januára budúceho roka, ale dohady, obavy a neistota medzi zamestnancami š.p. LESY SR je citeľná už niekoľko mesiacov. Mgr. Morong na otázku, či na obedňajšom stretnutí oboznámi pracovníkov lesníckej prevádzky tunajšieho závodu s obsahom návrhu odpovedá: „Nebolo by to korektné, pretože náš návrh vedenie podniku a jeho dozorná rada nemusia akceptovať v pripravenej podobe. Reportáž z nášho OZ však bude uverejnená v októbromom vydaní Lesníka, takže vám môžem povedať, čo návrh obsahuje. Súčasný počet lesných správ chceme rozšíriť zo štyroch na pô-

vodný počet osem. Výmery lesných obvodov navrhujeme znížiť tak, že ich priemerná rozloha bude cca 750 hektárov. Počet THP by sa u nás po akceptovaní tohto riešenia zvýšil iba o dvoch lesníkov na 66 zamestnancov vonkajšej prevádzky. Takže žiadny dramatický nárast. Čo sa týka kompetencií, vedúci LS by mal byť podľa nás aj OLH s tým, že na každej správe bude ešte minimálne jeden ďalší pracovník s oprávnením zabezpečovať úlohy OLH a vypomáhať tak správcovi. Počítame s tým, že aj lesníci sa budú podieľať na plnení určitých povinností OLH, ktoré jasne zdefiniujeme v ich pracovných náplniach. Ponesú tak spoločodpovednosť za stav lesa a zároveň pomôžu správcovi plniť úlohy, ktoré sám nemôže zvládnuť. V praxi to bude znamenať, že správca musí mať okolo seba spoľahlivých ľudí, ktorým bude môcť dôverovať.“

CIEĽ: VRÁTIŤ LESNÍKA DO LESA

Ing. Pepich glosuje riaditeľove slová krátko a výstižne: „Formálne predstavu-

je tento návrh krok späť, ale reálne je krokom vpred v snahe dostať lesníka späť do lesa. Z lesa sme ho pritom nevyhnali iba nevhodnou organizačnou štruktúrou a rozdelením právomocí a kompetencií, ale na 50 percent aj tým, že sme ho pripúťali ku kancelárskemu stolu a počítaču. Preto som presvedčený o tom, že ak sa nepodarí sfunkčniť nový informačný systém a programy, s ktorými pracujeme na požadovanú úroveň, ani tá najlepšia organizačná štruktúra nám nepomôže dopracovať sa ku konečnému cieľu.“ Členovia vedenia OZ Čierny Balog sa vzápätí zhodujú na tom, že bude veľa záležať aj od prehodnotenia váh šiestich kritérií, stanovených vedením podniku, ktorými sa riadili OZ pri príprave svojich návrhov. Podľa ich názoru váha priradená objemu výrobných činností je malá, takže sa môže stať, že lesník síce bude mať zverený malý LO, ale s veľkým objemom úloh. Opäť tak nebude stíhať všetky zabezpečovať na sto percent a skončí pri vypisovaní odvozných lístkov, ako je tomu dnes...

Ďalšou výsostne aktuálnou témou týchto dní sú na OZ Čierny Balog kalamity – vetrová i podkôrniková. V bežných rokoch predstavuje na tomto lesnom závode podiel náhodnej ťažby okolo 50 percent, v takých rokoch ako je tento, stúpne nad 70 percent. Bilancovaný etát na rok 2007 je vo výške 180 000 kubíkov, avšak predpokladaná ťažba bude kvôli kalamitám zvýšená o 34 000 kubíkov. Pritom vetrová smršť, ktorá „úradovala“ v druhej polovici augusta hlavne v smrekových monokultúrach Prírodnej rezervácie Fabova Hoľa a jej okolí, zškodila na zem takmer 60 000 m³. Čiernobalockí lesníci by chceli z tohto objemu kalamitného dreva spracovať do šiestich mesiacov čo najviac. Horšie je to s podkôrnikovou kalamitou, ktorá šarapatá takisto v smrečinách, najviac na teritóriu dvoch lesných celkov – Michalová a Ďumbier. „Práve dnes ráno sme posielali na Obvodný lesný úrad v Brezne a na Správu NAPANT-u spresňujúcu informáciu o objeme podkôrnikovej kalamity na LC Ďumbier. K 31. augustu predstavoval 25 000 m³. Stav v 3. stupni ochrany, v ktorom nám ochrancovia neumožnili po novembrovej kalamite 2004 spracovať celkovo 20 000 m³, sa však rapidne zhoršuje z týždňa na týždeň. Ved' v júni sme po terénnych pochádzkach odhadovali rozsah podkôrnikovej kalamity na približne 5 000 m³, o tri týždne hovoril ďalší odhad o 15 000 m³. No a vidíte dnes!“, sype čísla z rukáva Ing. Pepich a pre zmenu na jeho slová nadväzuje Mgr. Morong: „Považujeme za absolútne nezmyselné, že ochrancovia prírody nám bránia spracovávať kalamitu v porastoch pod Ďumbierom. Ved' tieto porasty zakladali lesníci ako hospodárske! Až pred pár rokmi, po vetrovej kalamite z roku 2004, bývalý riaditeľ Správy Národného parku Nízke Tatry začal používať v ich súvislosti termín katastrofická turistika. Dnes je žiaľ situácia taká, že usychajúce porasty sú vhodné už iba na tento účel. Znova sme

požiadali všetky kompetentné štátne orgány o umožnenie spracovania tejto kalamity sprístupnením porastov, zorganizovali sme stretnutia zástupcov zainteresovaných strán priamo v teréne, ale napriek prísľubom súhlasných stanovísk sme dodnes žiadne rozhodnutie na papieri nedostali. Máme obavy, že ho včas ani nedostaneme. Ak ale chceme spracovať kalamitu tak, aby sa v budúcom roku ďalej nerozširovala, potrebujeme ešte v tomto roku vybudovať v neprístupných terénoch zväznice.“

SMREKU KOPÚ NA SLOVENSKU HROB

Na všetkých členoch vedenia závodu je vidieť, ako ich trápi bezmocnosť, spôsobená úradníckou neschopnosťou prijať jediné správne a toľko očakávané rozhodnutia. „Je predsa nezmysel, aby sme urýchlňovali koniec výskytu smreka na Slovensku. Ak to takto pôjde ďalej, do piatich rokov je po ňom. A to je neprípustné z ekologického aj ekonomického hľadiska,“ zdôrazňuje Ing. Pekarovič.

Vzorne upravená Chata Hrončok

Ničivé podkôrníky v porastoch Džumbiera

s ochrancami prírody spoločný záujem a aj dohodu, že v prípade mimoriadnych situácií, akými sú opakujúce a čoraz častejšie sa vyskytujúce kalamity, prehodnotíme rozsah chránených území a režim v nich. Druhá strana však doteraz nechcela o prehodnocovaní nič počuť, platí to hlavne v prípade mimovládí. V štátnej ochrane prírody však cítime, že začína prevažovať racionálny prístup. Len aby už nebolo neskoro,“ odpovedá mi Ing. Pekarovič.

Iste, o tejto téme je možno debatovať hodiny, ale reči už bolo dosť. Teraz sú na rade tí, ktorí majú moc rozhodnúť. V moci miestnych lesníkov je hľadanie a nachádzanie nových riešení ako ďalej skvalitňovať svoju prácu. Napriek tomu, že sa im v priebehu tohto roka podarilo zlepšiť priemerné speňaženie ihličnatého dreva z 1614 Sk/m³ v januári na 1750 Sk/m³ v júli a za celý rok chcú dosiahnuť oproti plánovanému priemernému speňaženiu 1599 Sk/m³ tento ukazovateľ na úrovni 1688 Sk/m³, majú predstavu o tom, ako môžu ešte lepšie zhodnocovať vyťažené drevo. Predovšetkým manipuláciou tenkej hmoty, ktorú chcú realizovať na expedičných skladoch, by sa výrazne znížili náklady a praca na OM a zároveň náklady na odvoz. Piliarsku guľatinu totiž výhodne expedujú priamo z odvozných miest na blízke píly, takže ušetria na prekládkach. Naopak ale strácajú na ES Brezno a ES Hronec kvôli zastaraným manipulačným linkám, ktoré majú dátum narodenia hlboko v 80-tych rokoch minulého storočia. Na breznianskom ES mám možnosť presvedčiť sa na vlastné oči o tom, že stará linka neefektívne viaže na seba až štyroch pracovníkov. Nespĺňa technické a výkonové parametre, ktoré by umožňovali ekonomicky efektívne manipulovať z tenkej hmoty tie sortimenty, o ktoré je na trhu záujem. Vedenie OZ Čierny Balog chce preto podnik požiadať o investíciu do novej manipulačnej linky na tenkú hmotu ešte v tomto roku, aby ju bolo možné zrealizovať v roku nasledujúcom.

DŮRAZ NA REKONŠTRUKCIE, ÚDRŽBU A PORIADOK

Mimoriadnu pozornosť venujú Čiernobaločania aj rekonštrukciám lesných ciest a zväznic, opravám a údržbám budov a chát, poriadku a čistote v lese. Opäť môžem v teréne posúdiť, že z ich strany nejde o deklarovanie týchto aktivít, ale o ich reálne naplnenie priamo v praxi. Prechádzame spoločne po novom asfaltovom koberci Lesnej cesty Danková – Hrončok, ústiacej do 30 kilometrov dlhej údolnej cesty Kamenis-

tá. Na povrchu telesa Lesnej cesty Smrečiny zasa vidím nedávno aplikovanú kombináciu asfaltového postreku so štrkom. Nadchnem sa pohľadom na vynovenú fasádu Chaty Hrončok a priľahlých hospodárskych budov, ako aj čarokrásnym prostredím pri vodnej nádrži rovnakého mena, na brehu ktorej stojí vyhladávaná a takisto na pohľad príjemná Chata Lipeň. Na porade s pracovníkmi lesníckej prevádzky, spomenutej v úvode článku, Mgr. Morong zadáva všetkým termínovanú úlohu upratať a skultúrniť okolie všetkých lesných správ, horárni a chát. Jej nesplnenie bude vedenie závodu považovať za porušenie pracovnej disciplíny.

Prečo to všetko lesníci z OZ Čierny Balog robia? Vzhľadom na obmedzený rozsah priestoru, určenému v našom časopise reportáži z OZ, sa venujem tejto téme ešte v komentári na inom mieste Lesníka. Ale predsa len mi nedá nespomenúť pár slov, ktoré vystihujú filozofiu vedenia tunajšieho závodu a ktoré počas môjho pobytu viackrát odzneli: „Doliny vnímame ako vysunuté pracoviská Lesníckeho skanzenu, v ktorom ukazujeme širokej verejnosti, ako by to malo v lese vyzerat. Ak to ale tak nebude v skutočnosti vyzerat aj v nami obhospodarovaných lesoch, ľudia si povedia, že sme ich oklamali. A to by sme nemali dopustiť.“ Lesníkom v Čiernom Balogu verím, že to nedopustia. V duchu si ale tuho prajem, aby sa s touto preziravou filozofiou stotožnili na všetkých ostatných OZ. Nič lepšie by sa nám lesníkom vo vzťahu k verejnosti ani nemohlo stať. ■

Manipulačná linka na ES Brezno z 80. roku viaže štyroch ľudí

Práca na starej manipulačnej linke na ES Brezno

Ochrancovia prírody teda ešte stále kopú smrečinám na Slovensku hrob a lesníci sa tomu musia v niektorých častiach chránených území iba bezmocne prizerať. Skúsených lesníckych harcovníkov, ktorí už niečo v živote i lesníckej profesii preskákali sa pýtam, či za tento stav nenesieme spoločnú zodpovednosť aj my, ak sme to nechali zájsť až takto ďaleko. „Na začiatku sme mali

Ako LESY SR obchodujú s drevom z pohľadu odberateľov

Hovorme si pravdu. Iba tak veci posunieme dopredu

Ktosi múdry povedal, že ľudia samých seba väčšinou vidia takých, akými by chceli byť. Mali by však vedieť, ako ich vidia iní. Preto sme zistovali, akými by mali byť LESY SR v obchodovaní s drevom a ako sa na súčasnú obchodnú stratégiu a jej praktickú realizáciu pozerajú naši zákazníci. Pýtali sme sa zástupcov top klientov i regionálnych odberateľov dreva. Zaujímalo nás, ako sú naši obchodní partneri spokojní s dodržiavaním podpísaných kontraktov z hľadiska množstva, kvality a dohodnutých termínov dodávok, čo očakávajú od LESOV SR vo vzťahu k skvalitneniu obchodných vzťahov, ako by porovnali spoluprácu so štátnymi a neštátnymi lesmi a aké majú skúsenosti s regionálnymi manažermi predaja, resp. obchodníkmi z OZ.

MILAN HERSTEK, majiteľ spoločnosti **HERSTEK** Slovakia Bardejov, ktorá za rok 2006 nakúpila zo š.p. LESY SR 26 000 m³, čo predstavuje 40% celkového objemu nakúpeného dreva. 90% z po-

píleného objemu dreva spracováva firma v druhovýrobe, zameranej hlavne na produkciu všetkých polotovarov, potrebných na výrobu šalovacích dielcov. Celá produkcia firmy je určená na export, prevažne do Grécka, Poľska a Slovinska.

„Podľa môjho názoru je š.p. LESY SR najlepším obhospodarovateľom lesov na Slovensku a zároveň určujúcim prvkom tvorby cien dreva a ďalších parametrov trhu s drevom u nás. Z našej strany môžem povedať, že žiadne vážnejšie problémy v obchodovaní s podnikom sme nezazna-

Milan Herstek v prevádzke bardejovskej firmy

Obchod s drevom

nali, drobné problémy sme dokázali s kompetentnými ľuďmi k obojstrannej spokojnosti promptne vyriešiť. Jednoducho v práci štátnych lesníkov cítiť odbornosť a profesionalitu, čo sa vôbec nedá porovnať s prácou neštátnych lesníckych subjektov, ktoré sa snažia vždy utržiť za drevo čo najviac. Takže od súkromných lesníkov môžete čakať, že dnes dostanete za menej peňazí kvalitnejšiu hmotu a keď je v dreve boom, tak za viacej peňazí menej kvalitnú hmotu. Nemajú ten rozmer stabilizujúceho prvku, na aký sme zvyknutí u LESOV SR.

Naša spoločnosť je obchodným partnerom generálneho riaditeľstva a verím, že to tak ostane. Myslím, že v každom doterajšom momente našej spolupráce, či už to bolo v prípade kalamity v Tatrách, kedy sme podnik podržali tým, že sme nekúpili ani kubík kalamitného dreva z Vysokých Tatier, ale sme vyšli v ústrety druhej strane a zvýšili sme zásoby na sklade, sme aj takto presvedčili kompetentných ľudí na podniku, že sme korektným partnerom.

Ak chceme prežiť v Európskej únii, potrebujeme víziu do čoho a kedy investovať a k tomu je pre nás životne dôležité mať uzavreté dlhodobé kontrakty na požadované objemy dodávok dreva. Možno by sme si mali všetci uvedomiť, že na súčasnom trhu s drevom v EÚ je v tomto čase možno posledná príležitosť pre slovenské firmy obnoviť technológie. Ale pokiaľ budeme mať zmluvu iba na tri mesiace, tak nemáme žiadnu istotu. Prítom so súkromnou lesníckou sférou máme uzatvorené trojročné zmluvy. V nich je predsa možné ošetriť každé riziko. Preto vidím ako súčasnú najdôležitejšiu úlohu pre LESY SR vniesť stabilitu na trh s drevom. Štátny podnik má na jej naplnenie tie najlepšie predpoklady, pretože z uplynulých rokov už pozná odberateľov dreva, má dostatok skúseností a informácií na to, aby vedel posúdiť, pre koho je drevo iba obchodnou komoditou a kto to s jeho zhodnocovaním myslí vážne a dáva jeho spracovaniu pridanú hodnotu.

Tí, ktorí rozhodujú o toku dreva, by si mali uvedomiť, že prvá cesta

dreva vedie na pílu, ako je napríklad tá naša. A prvé informácie z terénu získavajú regionálni manažéri predaja, nikto iný nemá šancu tak dôkladne poznať aktuálnu situáciu medzi spracovateľmi a na trhu s drevom ako oni. Obrazne povedané, sú nervovým systémom podniku, ktorý takýto organizmus musí mať. Ja zasa viem, že s týmto človekom, ktorým je v našom prípade Ing. Macejko, môžem otvorene hovoriť a hľadať riešenia. Ktorý mi je schopný povedať, čo je reálne, čo naopak nemožné. Ešte chcem dodať, že regionálni manažéri majú skutočne objektívne a pravdivé informácie. Potom záleží na tých na generálnom riaditeľstve a vo vedení podniku, ktorí tieto informácie vyhodnocujú, ako sa rozhodnú s nimi naložiť. Moja skúsenosť je ale taká, že iba vtedy, keď sa hovorí medzi ľuďmi pravda, môžu sa pohnúť veci dopredu.“

MILAN ČIČKA, vedúci nákupu drevnnej hmoty a.s. **BUKÓZA Export-Import** Hencovce, dcérskej spoločnosti zabezpečujúcej nákup a predaj všetkých komodít v rámci skupiny **BUKÓZA Holding**, ktorá

je jediným drevokombinátom na Slovensku s komplexným spracovaním drevej hmoty na výrobu celulózy, reziva, prírezov, tvarovanej preglejky a veľkoplošných lepených dosák. Zamestnáva 1200 ľudí a dosahuje ročný obrat takmer dve miliardy korún. Podstatná časť produkcie smeruje na export, predovšetkým do krajín západnej Európy.

„Obchodnú spoluprácu so š.p. LESY SR hodnotíme v našej spoločnosti jednoznačne pozitívne, z celkového pohľadu sa vám nedá ako partnerovi nič podstatné vytknúť. Ak sa aj vyskytnú nedostatky, dokážeme ich v dennej operative riešiť. Keby som mal porovnať š.p. LESY SR so súkromnými lesníckymi subjektmi, resp. inými dodávateľmi či už z tuzemska alebo zo zahraničia, od ktorých nakupujeme drevnú hmotu, ste pre nás z každého uhla pohľadu najvýhodnejší obchodný partner s oprávneným

prívlastkom strategický. Myslím si, že našej spolupráci napomáha aj fakt, že tak širokú sortimentnú skladbu drevnej hmoty nakupuje zo š.p. LESY SR len naša spoločnosť. Čo však v najbližšej dobe zo š.p. LESY SR očakávame, tak určite uzatvorenie dlhodobých zmlúv o dodávkach drevnej hmoty, s dobou plnenia tri až päť rokov. Isteže máme záujem nakupovať z LESOV SR väčšie ročné objemy drevnej hmoty, ale uvedomujeme si, že ste ako producenti dreva limitovaní ročnými objemami ťažieb a obrovským dopytom po drevnej hmoty. O to väčší význam nadobúda prvotný operatívny kontakt s regionálnym manažérom predaja. Túto pozíciu považujeme za veľmi dôležitú, pretože vďaka kontaktu s Ing. Macejkom, ktorý je z pohľadu štátneho podniku zodpovedný za tento región, dokážeme udržiavať našu spoluprácu na skutočne vysokej a obojstranne prospešnej úrovni.“

Ing. PAVOL HAŤAPKA, riaditeľ pre export SLOVWOOD Ružomberok, a.s., ktorá je výhradným nákupcom dreva pre Mondi Business Paper SCP Ružomberok. MBPSCP s ročnou spotrebou takmer 2 mil. m³ dreva,

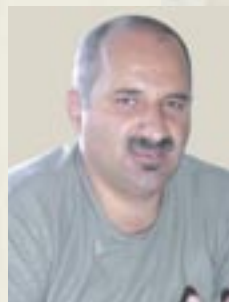
je kľúčovým členom skupiny MBP v Európe a je najväčšou integrovanou fabrikou na výrobu papiera a celulózy na Slovensku. Približne polovicu objemu drevnej hmoty nakupuje z LESOV SR, zvyšok od iných subjektov na domácom i zahraničnom trhu.

„Myslím, že obchodnú spoluprácu so š.p. LESY SR môžem pokojne hodnotiť ako bezproblémovú, pretože ak sa aj vyskytnú nejaké malé problémy, dokážeme ich spoločne riešiť a dohodnúť sa na ďalšom postupe. Je to vďaka tomu, že tak ako my máme svojich regionálnych zástupcov, tak aj LESY SR

majú svojich regionálnych manažérov predaja, ktorí vlastne zodpovedajú za obchodovanie 60 percent celkového objemu predaja a najlepšie poznajú situáciu na trhu. Majú informácie - ako sa hovorí - z prvej ruky a vedia, aké drevo a v akých objemoch sa na tom ktorom expedičnom sklade nachádza. Majú rozdelené Slovensko podľa regiónov, sú stále v teréne, pravidelne navštevujú jednotlivé odštepné závody a čo je z pohľadu nás ako zákazníka mimoriadne dôležité, vedia doslova ustrážiť, aby drevo určené nám, neodišlo k inému zákazníkovi. Určite by nebolo rozumné, keby štátny podnik túto pozíciu zrušil, pretože som počul už aj o takýchto úvahách. Čo sa týka dohodnutého mechanizmu uzatvárania kontraktov, spresňovania ich podmienok a aktuálneho stanovovania cien, sme spokojní s tým, ako fungujú naše obchodné vzťahy so š.p. LESY SR. Vďaka tomuto mechanizmu a aktívnej vzájomnej komunikácii budeme schopní zareagovať aj na dôsledky rozsiahlej podnikníckej kalamity, kvôli ktorej budeme musieť prinajhoršom spracovávať namiesto listnatej ihličnatú vláknu. Pre firmu Mondí to bude znamenať dvojnásobnú spotrebu dreva.

My si vážime LESY SR ako stabilného obchodného partnera, čo je najväčšia výhoda podniku v porovnaní so súkromnými producentmi dreva. Tí sú totiž schopní aj pri miernom zvýšení cien zo strany iných odberateľov dreva dodávať hmotu im. Chápeme ich filozofiu, vedenú podnikateľskou snahou o čo najvyššie speňaženie dreva, ale aj my máme svoje limity, nad ktoré nemôžeme ísť, pretože by to ohrozilo rentabilitu nášho predmetu podnikania. Musím však konštatovať, že už aj väčšina súkromných firiem pochopila významnosť vzájomnej spolupráce a stali sa z nich korektní obchodní partneri.“

Ing. JAROSLAV ĽUP-TÁK, konateľ Horehronskej lesnej a drevárskej spoločnosti s.r.o. HOLDES Brezno - Hálny, ktorá v troch divíziách (prevádzka pilárskej výroby, prevádzka dre-

várskej druhovýroby a lesnícka činnosť) zamestnáva stovku ľudí. Od OZ Beňuš, OZ Čierny Balog, OZ Revúca a OZ Rožňava š.p. LESY SR nakupuje ročne 25 000 m³ smrekového a jedľového dreva, čo predstavuje 80% z celkového objemu nakupovanej drevnej suroviny. Firma produkuje polotovary pre výrobu stavebných, stolárskych výrobkov a nábytku. Stavia zrubové drevostavby, domy a chaty. Disponuje dvoma harvesterovými uzlami a jedným lanovým systémom. Ročne ťaží približne 50 000 m³, časť tohto objemu realizuje ako dodávku svojich služieb pre LESY SR. So štátnymi lesmi spolupracuje firma HOLDES od svojho založenia v roku 1994.

„Od vzniku spoločnosti sme sa orientovali na obchodnú spoluprácu so štátnymi lesmi, pretože pôsobíme v regióne, kde je drvivá väčšina lesov vo vlastníctve štátu. Od začiatku pôsobenia na trhu s drevom si uvedomujeme, že obchod s touto komoditou je iný, ako je tomu v prípade ostatných surovín či tovarov, pretože odberateľ je v akomsi područí dodávateľa. Spôsobuje to väčšinou prevyšujúci dopyt nad ponukou, ale i rôzne bočné tlaky na producentov drevnej hmoty, čo aj našej spoločnosti spôsobuje isté problémy pri zabezpečovaní dostatočného objemu dreva v požadovanej kvalite. Určitý čas sme sa ich snažili riešiť aj nakupovaním časti potrebného objemu dreva zo zahraničia, ale na partnerov, s ktorými sme sa tam snažili obchodovať, sa nedalo spoľahnúť.

V obchodovaní so štátnymi lesmi prichádzame do kontaktu ako ešte donedávna top klient s regionálnym manažérom predaja, ale aj s pracovníkmi úsekov obchodu a logistiky na OZ. Myslím, že naša vzájomná komunikácia je na veľmi dobrej úrovni, založenej na osobných kontaktoch. Pracoval som roky v štátnych lesoch a môžem teda porovnávať. Podľa môjho názoru sú odbytové strediská na odštepných závodoch - poľovníckou terminológiou povedané - trochu prezverené. Pôsobia na tomto úseku traja až piati ľudia a robia to, čo kedysi robil jeden človek.

Potrebujeme od LESOV SR predovšetkým aspoň dvojročnú zmluvu, aby sme mohli zastabilizovať firmu a získať úvery z bánk potrebné na jej ďalší rozvoj. Ďalej by nám pomohlo, ak by bolo možné nám viac vychádzať v ústrety v prípade dodávok požadovaných sortimentov. Máme totiž obchodných partnerov, ktorí požadujú dodávky konkrétnych objemov v určenej kvalite - nie v určitý deň, ale v určitú hodinu! Žiaľ, v tomto smere sme mnoho razy nútení improvizovať, pretože štátne lesy nám nie sú schopné vždy dodať požadované sortimenty, napríklad v potrebných dĺžkach. Pridlho trvá, kým sa informácia o našej požiadavke dostane až k tomu, kto manipuluje drevo. Počúvame aj o iných dôvodoch. Napríklad, že autá, ktoré majú k dispozícii, nie sú prispôbené na odvoz dreva v požadovaných dĺžkach... Ja predsa nemôžem povedať nášmu odberateľovi, že nám

Časť prevádzky pilárskej výroby vo firme HOLDES

Linka na montáž europaliet vo firme REVI

Výroba europaliet vo firme REVI

Europaliety vo firme REVI pripravené na expedíciu

štátne lesy nevozia šesť metrové výrezy iba preto, že majú autá schopné uviesť len výrezy s dĺžkou päť metrov.

Na druhej strane, ak by som mal porovnať skúsenosti v obchodovaní so štátnymi a neštátnymi lesníkmi, tak musím povedať, že v prípade obchodovania so súkromníkmi sa na zabezpečenie každého kubika kúpeného dreva narobíme viac. Preto sa snažíme v kontakte s nimi sústreďovať iba na špeciálne, cennejšie sortimenty, ktorých máme nedostatok. Iste, sme schopní od nich nakúpiť drevo aj lacnejšie ako zo štátnych lesov a v malom využívame túto možnosť, ale držíme sa zásady, že si nemôžeme dovoliť neplniť zmluvné záväzky voči LESOM SR, pretože chceme robiť zajtra, aj o rok.“

P E T E R PRAVDA, riaditeľ spoločnosti REVI Hnúšťa, ktorá je najväčším výrobcom europaliet na Slovensku so súčasnou produkciou 105 000 kusov europaliet mesačne. Cieľom firmy zamestnávajúcej

250 ľudí je vyrobiť 120 000 kusov europaliet za mesiac a predávať celý objem svojej výroby na Slovensku. Od štyroch odštepňúcich závodov š.p. LESY SR (OZ Rimavská Sobota, OZ Rožňava, OZ Revúca a OZ Beňuš) nakupuje ročne 60 000 až 70 000 m³ „céčkovej“ drevej hmoty. Celkový ročný porez predstavuje objem 120 000 m³, čím sa zaraďuje na Slovensku medzi pilami na tretie miesto v objeme porezannej hmoty...

„Ak mám hodnotiť obchodnú spoluprácu so š.p. LESY SR, resp. s jeho organizačnými jednotkami, tak môžem povedať, že ak by všetky subjekty pôsobiace v lesníckom a drevárskom sektore takto seriózne a profesionálne pristupovali k svojim aktivitám,

tak by sa nám nielen v tomto sektore žilo na Slovensku ľahšie. Vážim si predovšetkým to, že štátni lesníci nám v kvalite dodávok nechcú vnútiť to, čo nám nepatrí alebo čo nepotrebujeme, ale naopak, dá sa povedať, že robia všetko preto, aby dodávané drevo zodpovedalo tej kvalite, ktorú požadujeme. My sme už napríklad na našej pile odstúpili od premeriavania dreva dodaného dreva z LESOV SR, pretože išlo o minimálne

rozdiely a dnes iba orientačne kontrolujeme objemy dodaného dreva podľa priestorových metrov. Čo sa týka plnenia termínov dodávok, pred časom boli v tomto smere určité problémy, spôsobené nerovnomernosťou dodávok, ale v uplynulých dvoch – troch rokoch sme nemali ani tieto problémy v obchodnej spolupráci s odštepňúcimi závodmi.

Doteraz som v komunikácii s obchodníkmi zo štátnych lesov nezaznamenal žiadne vážnejšie nedostatky a to už spolupracujeme osem rokov. Naopak, rád by som spomenul pracovníkov OZ Beňuš, ktorí veľmi dôsledne vyžadujú plnenie našich povinností voči lesom. Samozrejme, stále je čo zlepšovať a my by sme uvítali v prvom rade dlhodobejšie zmluvy. Ešte pred štyrmi – piatimi rokmi mali banky v poskytovaní úverov drevospracovateľom červenú. V súčasnosti je situácia v tejto oblasti o niečo lepšia, pretože banky presvedčili výsledky niektorých firiem. Ak by sme mali garantované objemy dreva v dlhodobjších, minimálne dvojnásobných zmluvách, rokovalo by sa nám jednoduchšie nielen s bankami, ale aj s odberateľmi našej produkcie, pretože im nedokážeme zagarantovať objemy, ktoré závisia práve od rovnomerných a istých dodávok drevej hmoty. Takto sa ocitáme v situácii, že máme fixne zazmluvnených odberateľov 60 – 70% našej produkcie, zvyšok závisí od toho, ako nám producenti dreva dodajú túto surovinu. Komplikuje nám to tok financií a ovplyvňuje celé hospodárenie. Navyše na trh vstupujú noví hráči, resp. starí hráči s novými zámermi, ktoré môžu výrazne zamiešať karty v prerozdeľovaní objemov dodávok dreva. To všetko zneisťuje náš biznis a sťažuje našu pozíciu aj vo vzťahu k rozvoju firmy, k nákupu nových technológií, ktoré by nám umožnili zvýšiť efektivitu výroby, vyrábať výrobky s vyššou pridanou hodnotou, zvýšiť platy zamestnancov a ich životnú úroveň. Nikto z nás však nemôže ísť do dlhodobjších investícií bez istoty, že dostane načas toľko drevej hmoty, koľko potrebuje.“

Názory, skúsenosti a návrhy z dvoch odštepňúcich závodov

O zložitom komplexe vzťahov

K obchodovaniu s drevom v rámci š.p. LESY SR sa v septembrovom vydaní časopisu LESNÍK vyjadril obchodný riaditeľ podniku, štyria regionálni manažéri predaja, dnes ste mali možnosť prečítať si hodnotenia piatich zákazníkov so zastúpením top klientov i regionálnych odberateľov dreva. Aby bol obraz o úrovni obchodu s drevom v rámci podniku kompletný, dali sme priestor aj kolegom na odštepňúcich závodoch, ktorý sa touto problematikou zaoberajú. Zareagovali síce iba dvaja z nich, úroveň ich príspevkov však svedčí o tom, že nám majú čo povedať a o to viac mrzí, že si nenašli aj ďalší trochu času na sformulovanie svojich pripomienok a návrhov. Určite by boli minimálne tak užitočné ako príspevky Ing. Pekaroviča a Ing. Lukočku, ktorým patrí veľká vďaka.

Ing. Boris PEKAROVIČ, vedúci obchodu a logistiky OZ ČIERNY BALOG:

„Začnem tým, že hodnotenia situácie v obchode s drevom v našom podniku obchodným riaditeľom a regionálnymi manažermi v minulom čísle Lesníka sú výstižné a obsahovali takmer všetko, čím by som chcel aj ja tlmočiť názor za náš OZ. Máme, tak ako každý OZ, niekoľko špecifik v obchode s drevom. Jedným z nich je blízkosť niektorých stredne veľkých odberateľov v regióne; sú to v niektorých prípadoch vlastne miestni odberatelia –

pôsobia v obvode nášho OZ. Týmto odberateľom dodávame kontrahovanú hmotu priamo, nie cez MES. Ušetríme tak na neplatení skladania dreva a opätovného nakladania na zákazníkove auto na MES. Dosť podstatne to zvyšuje aj tempo dodávok (odvozu) a MES nie sú zavalené drevom, lebo kapacita našich dvoch MES ani nie je príliš veľká. Na druhej strane musíme viac kontrolovať, pretože takáto hmota obchádza majstrov MES a musíme dbať o to, aby neunikala kvalitnejšia hmota, než je na LF-ke deklarovaná. Pri odvozných vzdialenostiach nad 20 km (závodný priemer) účtujeme za každý kubík a kilometer osobitný príplatok za dopravu.

Model obchodovania 60:40 sa v našom regióne väčšinou darí dodržiavať, ale treba povedať, že na požiadavky, ktoré na drevo u nás uplatňujú odberatelia, aj tak nestačí. Nátlak, ktorý je zo strany zákazníkov na nás vyvíjaný, je nepríjemný. Niekedy o to viac, že človek by im aj chcel uznať ich argumenty (zamestnanosť, zlá sociálna situácia...), ale naše pravidlá sú jasné. Je to problém. Ďalší problém, ktorým je platobná disciplína, sa nám v tomto roku darí vcelku úspešne eliminovať. Určite k tomu prispelo naše dlhodobé postupovanie v tom zmysle, že akonáhle mešká nejaká platba jeden deň, posielame urgenciu. Pociťujeme tiež problém, popísaný v minulom Lesníkovi – odberatelia žiadajú dlhobehjšie kontrakty, kvartálne zmluvy im nedávajú možnosť vytvorenia dlhobehjšej koncepcie.

Tu by som chcel „zabočiť“ aj k odvozu dreva, ktorý tiež riadi úsek obchodu a logistiky a pri ktorom rovnako počúvame mnoho sťažností externých prepravcov na adresu LESOV SR kvôli neexistencii dlhobehjších zmlúv – žiaľ, napriek našim očakávaniam, ani nový Mop vec nerieši. Tento fakt znemožňuje prepravcom koncepcie plánovať, a teda aj obnovovať park nákladných áut, nemajú istotu, že ich budú mať z čoho splácať. A hoci sú aj veľké firmy s mnohými autami, ktoré sa aj pri neúspechu u nás vždy niekde (v Európe) umiestnia, chápem prepravcov, že sa im s nami nespokojujú ideálne. Drží ich u nás vlastne len regionálny a možno aj celoslovenský pretlak ponuky odvozných kapacít a snaha pracovať v prvom rade „doma“. Osobitnou kapitolou sú verejné obchodné súťaže, ktoré u LESOV SR musíme koncom roka vyhlasovať pre ďalší rok. Ponúknutú cenu prestávam ja osobne pokladať za objektívne kritérium; stáva sa totiž stále častejšie, že „chytrý“ záujemca o odvoz do súťaže nasadí takú nízku cenu, že ňou síce všetkých podlezie, ale nakoniec sme my tí, ktorí s ním majú problémy, lebo za túto nereálnu cenu nie je schopný odvoz urobiť. A keď už všetkých „neúspešných“ odmietneme, tak sa rozlezuť po Európe a nie je vždy jednoduché zohnať iných.

Osobne by som pri súťaži uplatnil nami stanovenú jednotnú „výkričnú“

cenu za kubík/kilometer a celú váhu kritérií by som rozložil na skladbu, kvalitu a vek vozového parku (podľa vhodnosti pre OZ), na referencie a skúsenosti s uchádzačmi, ktorí by túto cenu akceptovali. A nenechával by som celý ročný odvoz na jedného prepravcu, ale vždy aspoň na dvoch. Ďalším kritériom by u nás bolo, či má záujemca zmluvu s odberateľmi na prepravu dreva, čo by nám, ako už bolo spomenuté skôr, pomohlo šetriť náklady v odvoze dreva a urýchlilo by dodávky. No a nechýbalo by samozrejme ani prvoradé kritérium – koncesnou listinou dokladovaná kapacita prepravy záujemcom. A vo výpočte niektorých kritérií súťaže by malo figurovať aj to, či má prepravca od nás nákladné automobily v prenájme.“

Ing. Vladimír LUKOŤKA, vedúci obchodu a logistiky OZ TOPOĽCIANKY:

„Obchod s drevom je len jednou časťou, aj keď zatiaľ najdôležitejšou, z obchodných aktivít, ktoré OZ realizuje, čo sa však v súčasnosti javí ako nedostatočné. Situácia v obchode s drevom, ktorý je objemovo limitovaný, poukazuje na potrebu dosiahnuť určitú diverzifikáciu tržieb a využiť aj iné zdroje. Vychádzajúc zo skúseností iných lesníckych významných krajín stojí pred nami úloha vybudovať také obchodné úseky, ktoré budú rozvíjať obchod aj iným smerom. Zamerať by sme sa mali na tie činnosti, pre ktoré máme vhodné predpoklady (napr. spracovanie diviny, rybolov, ubytovacie služby, okrasné škôlkarstvo spojené s realizáciami).“

Vo všeobecnosti je potrebné si uvedomiť, čo obchod s drevom zatiaľ znamená pre jednotlivé OZ a pre štátny podnik. V prvom rade je to určite hlavný zdroj príjmov na chod podniku a následne je to zložitý komplex vzťahov medzi predávajúcim a zákazníkom. O význame príjmov netreba ďalej hovoriť, tam je situácia jasná.

Vzťah predávajúci - zákazník si však zaslúži pozornosť a to hlavne z dôvodov, ktoré vznikajú medzi

- ponukou drevnej hmoty (limitovanou zákonom a kalamitami) a dopytom (limitovaným spracovateľskými kapacitami a obchodnými aktivitami),
- kvalitou ponúkanej (STN) a požadovanej drevnej hmoty,
- ponukovou cenou a požadovanou cenou,
- pohľadávkami a záväzkami,
- názormi na dobu trvania kontraktu.

Zosúladenie všetkých týchto atribútov predurčuje uzatvorenie jednotlivých obchodných prípadov, sumárom ktorých musí byť realizácia celého spektra vyrábaných sortimentov pri dosiahnutí maximálnej efektívnosti. Toto si však vyžaduje

...dôležité je dlhodobé budovanie zákazníckeho spektra

dlhodobé budovanie obchodných vzťahov na princípoch vzájomnej výhodnosti – zákazník musí mať istotu, že hmotu dostáva pravidelne a predávajúci, že má za bezpečný odbyt a k tomu platby.

A teraz k pomeru 60:40. Táto skutočnosť nemá podstatný vplyv na fungovanie

obchodnej činnosti na OZ, nakoľko aj pri 100% obchodovaní z úrovne OZ by dodávky dreva boli vo veľkej miere smerované na centrálnych zákazníkov. Podľa môjho názoru, v tomto smere je problémom skladba „60 %“, ktorou sa obmedzujú niektoré sortimenty takmer v 100% podiele len pre centrálnych zákazníkov. Týmto vzniká určitá nerovnováha na trhu a tým aj nemožnosť efektívnejšieho zhodnotenia drevnej hmoty a kvality partnerských vzťahov.

Výsledný vplyv sa jednoznačne prejaví pri vzniku prebytku určitého sortimentu, čím vzniká situácia, kedy začíname oslovovať zákazníkov, s ktorými sme pred týmto stavom počítali len okrajovo alebo vôbec. Potom ťaháme za kratší koniec. Predpokladom úspešného zvládnutia predaja drevnej hmoty je vybudovanie vhodnej skladby klientely vo väzbe GR - OZ, ktorá nakupuje všetky vyrábané sortimenty priebežne celý rok a nie je od miesta plnenia vzdialená viac ako 150 km.

Z doposiaľ uvedeného vidieť, v čom vznikajú problémy pri obchodovaní s drevnou hmotou. Ak nemá OZ vhodných zákazníkov a často potrebuje oslovovať nových, musí na jednej strane počítať so stálymi zmenami vo výrobe - pri sortimentácii (napr. zmena naku-

Ing. Vladimír LUKOŤKA

povaných dĺžok môže spôsobiť zníženie výťažnosti vyrábaného sortimentu). Na druhej strane sú tu riziká vo finančných vzťahoch (a to aj pri dodržaní smerníč), nakoľko preverenie zákazníka nie je krátkodobá záležitosť. Celé to môže ešte skomplikovať kalamita (napr. buk v letnom období) a potom sa jednoznačne ukáže, aké dôležité je dlhodobé budovanie zákazníckeho spektra.“ ■

Články do rubriky pripravil
Jozef MARKO

Ekonomika diktuje

LESY SR zatvorili Prevádzku drevárskej výroby Klin na Orave

Jozef MARKO

Nerentabilnosť Prevádzky drevárskej výroby (PDV) Klin na Orave, jej dlhodobá stratovosť, nevyhovujúca technológia, nedokončené priestory na skladovanie výrezov a reziva, nejestvujúce sociálne priestory pre zamestnancov a nedostačujúca návratnosť prípadných ďalších investícií viedli k rozhodnutiu vedenia š.p. LESY SR ukončiť činnosť tejto prevádzky k 30. septembru 2007.

Ďalšími vážnymi nedostatkami prevádzky, ktoré podmienujú prijatie radikálneho rozhodnutia, bolo nevhodné technické riešenie umiestnenia dvoch paralelných technologických liniek s rámovou pílou, hranolovacou pílou, dvoma okružnými rozmietačmi píliami a omietacou pílou, nevyhovujúce manipulačné priestory, ktoré neumožňujú zvýšiť výkon liniek a chýbajúce priestory na triedenie sortimentov bočného reziva, čo spôsobuje ich nízke speňaženie. Prevádzka nedisponuje ani potrebným priestorom pre triedenie výrezov, celý areál s pílnicou je postavený na bývalom močarisku bez projektovaného spevnenia plôch. V týchto podmienkach končí so stratou prevyšujúcou päť miliónov korún.

Odbor riadenia ľudských zdrojov po rozhodnutí ukončiť činnosť prevádzky vyvíja maximálne úsilie zabezpečiť aspoň pre časť z celkového počtu 24 zamestnancov PDV Klin prácu v organizačnej štruktúre podniku. Zatiaľ sa to podarilo v prípade štyroch pracovníkov, ktorí budú pracovať na Odštepnom závode Námestovo a v Stredisku prevádzok drevárskej výroby. Piatim pracovníkom prevádzky končí pracovná zmluva uzatvorená na dobu určitú a pätnást zamestnancov bude musieť byť prepustených.

„Vedenie š.p. LESY SR je zo zákona o štátnom podniku zodpovedné za efektívne hospodárenie so štátnym majetkom. Prioritným preto musí byť pre nás ekonomický pohľad. V plnej miere si uvedomujeme spoluzodpovednosť za udržiavanie zamestnanosti v regiónoch, ale rozhodnutie ukončiť činnosť PDV Klin sme posudzovali v širších súvislostiach. Je potrebné chápať, že zrušenie 24 pracovných miest na Orave pomôže zachovať viac ako dve stovky pracovných miest v ostatných siedmich prevádzkach drevárskej výroby na celom Slovensku, ktoré svojou činnosťou nevytvárajú stratu,“ povedal generálny riaditeľ š.p. LESY SR doc. RNDr. Ing. Jozef Mindáš, PhD.

V súčasnosti prebieha vyhotovenie znaleckých posudkov, ktoré stanovujú cenu objektu a zariadení. Miestne podnikateľské prostredie signalizuje záujem o pílu, nový majiteľ bude známy po výberovom konaní. ■

Partner s perspektívou

Peter GOGOLA

Balička v kalamite

Výkon lesníckych činností vlastnými zamestnancami bol kedysi na Slovensku štandardom. Pred dvadsiatimi rokmi pracovalo v štátnych lesoch približne 40 000 zamestnancov. Po novembri 1989 sa udiali v lesníckom sektore významné zmeny: rozsiahla reprivatizácia znamenala zmenšenie rozlohy lesných pozemkov vo vlastníctve štátu na necelú polovicu a prechod na dodávateľský systém lesníckych prác zredukoval počet kmeňových zamestnancov na necelých päť tisíc. Z bývalých zamestnancov sa v prevažnej miere stali dodávateľia – živnostníci. Dostali však stále rozdrobení, prípadne združení len do malých firiem. Avšak podnikateľské prostredie na Slovensku začína reagovať na potrebu vzniku silných dodávateľských subjektov, ktoré disponujú špičkovými technológiami. Jednou z takýchto spoločností je firma KT servis z Banskej Bystrice. O skúsenostiach zo spolupráce s odštepňovacími závodmi š.p. LESY SR sme sa porozprávali s riaditeľom lesníckej výroby divízie Les – Drevo, Ing. Jurajom Krištom.

Firma KT servis nie je na Slovenskom trhu úplným začiatkom. Koľko rokov pôsobí v lesníckom sektore a aké je jej zameranie?

V podstate tri roky. Začiatky súvisia s tatranskou kalamitou, po jej spracovaní sa firma začala ďalej profiovať. Po troch rokoch dokážeme ponúknuť obhospodarovateľom lesov komplexné služby, od obnovy lesa, cez ochranu, pestebné práce celom rozsahu, výchovné aj rubné ťažby harvesterovými technológiami, vývoz a spracovanie poťažbových zvyškov drvením, spracovanie kalamity v podstate v každom teréne. Naša snaha smeruje ku komplexnému „lesníckemu servisu,“.

Čo je „silnou zbraňou“ KT servisu?

Určite je to najnovšia špičková technika, ktorú reprezentujú viacoperačné

El. meranie dreva na lanovke

predstavujeme vám

stroje, lanové systémy, drvič na spracovanie menej hodnotného dreva a haluziny, dnes už aj novinka, ktorú chceme overiť v lesnej prevádzke, dva kolesové traktory s trochu nezvyčajnou výstavou.

Vysoko kvalifikovaní a nehanbím sa povedať, že dobre zaplatení ľudia, bez ktorých ani tá najlepšia technika nie je veľmi platná.

Stabilita na slovenskom trhu, čo sme dokázali aj v tomto roku, kedy sme si plnili pracovné záväzky na Slovensku aj napriek lukratívnejším ponukám v zahraničí. Chceme mať stabilných partnerov na Slovensku.

Máme skúsenosti s nasadením harvestora v listnatých porastoch, vrátane prebierok, so spracovaním drevnej hmoty v porastoch sortimentnou metódou, s vyvezením, vytriedením a uložením na OM.

Aké sú vaše skúsenosti zo spolupráce s jednotlivými odštepňovacími závodmi LESOV SR?

Lanovka M4000

Veľmi dobrá spolupráca je s OZ Námestovo, Košice, Slovenská Lupča, Beňuš Bardejov, snažíme sa presadiť na OZ Žilina, komunikujeme s OZ Prešov, Vranov, Rožňava. Samozrejme, že rozsah spolupráce je podmienený aj tým či na príslušnom OZ sme nováčik, alebo sa už spolupracujeme dlhšiu dobu.

Ako vnímate perspektívy spolupráce so štátnymi lesníkmi?

Teda ak so štátnymi, tak je potrebné povedať že dlhodobo a myslím že k vzájomnej spokojnosti spolupracujeme aj so ŠL.TANAP-u.

Určite že perspektívy spolupráce sa odvinú od potreby, ale hlavne spokojnosti s našimi službami a teda aj od toho, čo dokážeme ponúknuť navyše oproti iným dodávateľom.

Našou snahou je stať sa zaujímavým partnerom pre všetkých lesníkov.

Ďakujem za rozhovor. ■

Ing. Juraj Krišta

Biomasa v balíkoch

Stromy extra

Tajomný hosť z ďalekej krajiny

Metasekvoja čínska

Ladislav MAXIM

Aj v dnešnom svete plnom informačných sietí možno ešte robiť klasické objavy. Jeden sa mi podaril na jeseň 2006 v obci Ruský Hrabovec, kde som na súkromnom pozemku vzhliadol vzácný strom, známy skôr paleobotanikom, ako dendrológom - metasekvoju čínsku (*Metasequoia glyptostroboides* - HU et CHENG). Tento treťohorný relikv po prvý krát našiel v roku 1940 ako fosilný nález japonský profesor Miki. Nezávisle na ňom ho v živej podobe troch podivných exemplárov objavil v roku 1941 v provincii S' - čchuan čínsky lesník T. Kan. Následne v roku 1947 lesníci z USA našli v údolí Jang-c'ťiang takmer 1000 týchto stromov, no iba 900 g semien. Z tých v ďalších rokoch vyrástlo v botanických záhradách celého sveta asi 1500 jedincov.

Exemplár v Ruskom Hrabovci rastie ako dvoják. Má vek necelých 50 rokov, priemer kmeňa 111 cm, výšku 16 m. Na lokalitu sa dostal pravdepodobne ako sadenica v súvislosti s nákupom bukového semena pracovníkmi štátnych lesov z Čiech. Možno ho obdivovať bez vstupu na súkromný pozemok (dom č. 62), a to od objektu Jednoty, resp. z opačnej strany od domov poniže.

Tento druh nenachádza na Slovensku ideálne rastové podmienky, vyhovujú mu skôr teplejšie oblasti. Pre svoju atraktivnosť je mimoriadne vhodný do parkových kompozícií. Jedno z jeho najkrajších období je niekoľko dní na konci vegetačnej doby, keď sviežo zelené ihlice získajú pred opadnutím nádherné bronzové sfarbenie. ■

Ing. Ladislav Maxim

Právne okienko

Milan VANČO

V stručnom prehľade výsledkov práce nášho parlamentu za posledné obdobie sa môžete oboznámiť s tým, čo všetko stihli poslanci schváliť ešte v čase pred tzv. „uhorovou sezónou“.

Zmenu v obsahu zapisovaných údajov do obchodného registra týkajúcu sa predovšetkým SRO, ale najmä v právnom poriadku SR novo upraveného európskeho družstva MS SR vyhlásilo v Z. z. SR ako vyhl. 150/2007 Z. z..

Už od 1. mája t. r. je účinná **novela zákona o potravinách č. 152/1995 Z. z.** v znení neskorších predpisov, v Z. z. je uverejnená, ako **zákon č. 195/2007 Z. z.**

S rovnakou účinnosťou boli prijaté aj **novely zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve (zákon č. 198/2007)** a **zákona č. 39/1993 Z. z. o NKÚ (zákon č. 199/2007 Z. z.)**.

Z dielne MZ SR je **vyhl. č. 207/2007 Z. z.**, ktorá k novele **vyhl. č. 352/2005 Z. z.** upravujúcej poplatok za vydanie európskeho preukazu zdravotného poistenia stručne a jasne uvádza, že jeho výška je „až“ 0,- Sk !

Keďže sa náš štátny podnik o. i. zaoberá aj chovom koní, stálo by za to pozrieť si **zákon č. 210/2007 Z. z.**, ktorým sa s účinnosťou od 1. júna t. r. novelizuje **zákon č. 194/1998 Z. z.** o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat ... a v tejto súvislosti aj Živnostenský zákon č. 455/1991 Zb. v platnom znení.

O národnej environmentálnej značke a environmentálnej značke ES pojednáva **zákon č. 217/2007 Z. z.** novelizujúci **zákon č. 469/2002 Z. z.** o environmentálnom označovaní výrobkov.

Úplne novou právnou normou právneho poriadku SR je **zákon č. 218/2007 Z. z.** o zákaze biologických zbraní ... tiež by všetky zbrane (pravdaže, okrem tých klasických ženských ...) boli zakázané !

Doteraz platný zákon o ochrane spotrebiteľa z r. 1992 bol s účinnosťou od 1. júla nahradený novým **zákom č. 250/2007 Z. z.**, ktorým sa súčasne menia aj niektoré ustanovenia platného priestupkového zákona č. 372/1990 Zb.

Nuž čo, šetriť naozaj treba ... takže s účinnosťou od 1.10.2007, na základe zákona č. 254/2007 Z. z., sa na Slovensku rušia krajské úrady a ich pôsobnosť prechádza na príslušné obvodné úrady.

Rozsiahlejšiu novelizáciu registrujeme (zákom č. 260/2007 Z. z.) aj pri zákone o verejných prácach č. 254/1998 Z. z.

Našich správcov majetku dôraznejšie upozorňujeme na rozsiahlejšiu a obsahom významnú novelu (**zákon č. 268/2007 Z. z.**) Bytového zákona č. 182/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Nie až tak obsiahla, ale svojím obsahom je významná aj novela Občianskeho súdneho poriadku upravená **zákom č. 273/2007 Z. z.** Ide najmä o pojednávanie súdu, jeho poučovaciu povinnosť, podmienky vedenia konania, vykonávanie dôkazov a formou súdnych rozhodnutí.

Týmto **zákom** sa súčasne mení aj **zákon č. 71/1992 Zb.** o súdnych poplatkoch a **zákon č. 97/1963 Zb.** o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom.

Doteraz sme stavali diaľnice akosi pomaly, od 1. 7. 2007 už staviame rýchlejšie ... tak to, najmä pre operatívnejší postup vo vyvlastňovaní konaní, upravuje **zákon č. 275/2007 Z. z. – novela zákona č. 129/1996 Z. z.** v platnom znení.

Kolkové známky – všetci ich občas na čosi potrebujeme! Ich hodnotu, farbu a spôsob použitia pri platení poplatkov upravuje nová **vyhl. MF SR č. 284/2007 Z. z.** (od 1. 7. nahrádza doteraz platnú vyhl. Z r. 1993).

Všeobecne dôležité – nové sumy životného minima upravuje **Opatrenie MF SR č. 291/2007 Z. z.**

Podmienky uznávania dokladov o odbornej kvalifikácii vydaných školami alebo inými oprávnenými orgánmi upravuje **zákon č. 293/2007 Z. z.**

Zákom č. 309/2007 Z. z. došlo k zmene a doplneniu zákona o **BOZP č. 124/2006 Z. z.** sprísňujú sa podmienky pre činnosť autorizovaných bezpečnostných technikov a v tejto súvislosti sa rozširujú oprávnenia inšpektorátov práce vo vzťahu k príslušným živnostenským oprávneniam.

Vzhľadom k možnosti podávania návrhov na nové zápisy a zápisy zmien v obchodnom registri elektronickým spôsobom **/zákon č. 24/2007 Z. z.**, **vyhl. MS SR č. 319/2007 Z. z.** upravuje postup pri overovaní osobných údajov v elektronickom registračnom konaní. V tejto súvislosti doznala zmenu (**vyhl. MS SR č. 320/2007 Z. z.**) aj **vyhl. č. 31/1993 Z. z.** o odmenách a náhradách notárov.

Zákom č. 326/2007 Z. z. došlo v súvislosti so znením nálezov Ústavného súdu SR č. 539/2005 Z. z. k zmene a doplneniu antidiskriminačného zákona č. 365/2004 Z. z. Tento zákon nadobudol účinnosť 1. 9. 2007, rovnako v tento deň nadobudla účinnosť aj novela zákona č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní (**zákon č. 328/2007 Z. z.**), čo súvisí s rozsiahlou novelou Zákonníka práce.

Dňa 1. 1. 2008 nadobudne účinnosť **zákon č. 330/2007 Z. z.** o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (celkom 21), ktorý nahradí v súčasnosti ešte platný rovnomerný **zákon č. 311/1999 Z. z.** Zákon upravuje získavanie, zhromažďovanie, spracúvanie a výmenu údajov, uschovávanie a uschovávanie dokumentácie a poskytovanie informácií o osobách a o skutočnostiach v ňom taxatívne (presne) uvedených.

Novou právnou normou v právnom poriadku SR je aj **zákon č. 343/2007 Z. z.** – audiovizuálny zákon, ktorý upravuje podmienky evidencie, verejného šírenia a uchovávaní audiovizuálnych diel, multimediálnych a umeleckých záznamov umeleckých výkonov. Tento zákon taktiež nadobudne účinnosť dňa 1. 1. 2008.

Významné zmeny sa **zákom č. 344/2007 Z. z.** dotkli aj ustanovení zákona č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve SR.

Rozsiahla novela platného Zákonníka práce (**zákon č. 311/2001 Z. z.**) je v Zbierke zákonov SR uverejnená ako **zákon č. 348/2007 Z. z.** Novela nadobudla účinnosť 1. septembra 2007. Ide v poradí už o druhú rozsiahlu novelu ZP od jeho prijatia v r. 2000.

Na vykonanie zákona č. 25/2007 Z. z. v elektronickom výbere mýta za užívanie ... upravila vláda SR svojím **nariadením č. 350/2007 Z. z.** výšku sadzby mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií. Účinnosť nadobudne 1. 1. 2009, takže sadzby mýta sú v ňom už uvedené v mene EURO.

Dôležitou právnou normou z hľadiska zdravia obyvateľstva štátu aj z hľadiska zdravia obyvateľstva štátu aj z hľadiska BOZP je

zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudne účinnosť (až na výnimky) 1.9.2007.

Z hľadiska lesnej prevádzky, najmä však používanie škodlivých látok, upozorňujeme na ustanovenia **zákon č. 359/2007 Z. z.** o prevencii na náprave environmentálnych škôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinný bude rovnako od 1. 9. 2007.

Do tretice, od 1. septembra t. r. nadobudla účinnosť aj prvá novela Lesného zákona vydaná v Zbierke zákonov SR ako **zákon č. 360/2007 Z. z.**

Novela sa dotýka významným spôsobom viacerých ustanovení zákona, medzi tie najdôležitejšie patrí :

- doplnenie §18 ods. 2 o výnimky zo zákazu holorubného hospodárskeho spôsobu,
- v tejto súvislosti aj doplnenie jeho ods. 3,
- úprava §23 ods. 4 o povinnosti čitateľného chachovania vyťaženého dreva a jeho ods. 6 o súvisiacich nákladoch neoznačeného dreva, alebo chýbajúcich sprievodných dokladoch,
- nové znenie §25 ods. 5 upravujúceho sprístupňovanie lesa a využívanie lesných ciest,
- odborné hospodárenie v lesoch na pozemku podľa §3 ods. 1 písm. f.) zákona prostredníctvom OLH,
- nové znenie úpravy lesných celkov a dielcov podľa §39 ods. 3 a 6 zákona doplneného o nový ods. 7,
- podstatné zmeny úpravy o vyhotovení LHP v §41 zákona,
- podstatné zmeny znenia ust. §47 o OLH,
- nové znenie ods. 5 §-u 49 o strate z hospodárenia v lesoch a jeho doplnenie v os. 6 a 7,
- v prvej vete §50 ods. 7 sa vypúšťa slovo „predaj“, aj v tejto súvislosti sa mení znenie jeho ods. 10, (! tu treba v súvislosti s novelou OSP účinnou od 1.7. t. r. – novým znením jeho §21 ods. 2 uviesť, že žiaľ, nedošlo k náležitej úprave znenia §50 ods. 6 Lesného zákona, teda LSR š. p. naďalej môžu zastupovať vlastníka – SR v konaniach pred súdom len v prípade nesporného vlastníctva štátu – SR a naďalej v prípade neznámych vlastníkov, inak aktívnu legitimáciu = právo podať žalobu na súd na určenie vlastníctva štátu k lesnému majetku má len MF SR !)

Zákon sa tiež dopĺňa o celkom nové ustanovenie (§50a.) - „Správa ostatného majetku vo vlastníctve štátu.“ Napokon, citovaná novela mení v Prílohách 1 a 6 aj **zákon č. 217/2004 Z. z.** v platnom znení o lesnom reprodukčnom materiáli.

Jedno veľmi dôležité upozornenie v súvislosti s novelou Živnostenského (**zákon č. 358/2007**) účinnou od 1.10.2007 pre všetkých OLH! Činnosť OLH sa totiž od 1.10.2007 stáva podnikaním podľa ustanovení živnostenského zákona v zmysle jeho prílohy č. 2 – bod 33 je viazanou živnosťou (rovnakými živnosťami sú aj vyhotovovanie LHP – bod 32 a zber, spracovanie... reprodukčného materiálu lesných drevín). Preto podľa § 80 e) novely tí OLH, ktorí získali oprávnenie na túto činnosť (podnikanie) podľa **vyhl. 451/2006 Z. z.** ako zamestnanci LSR, š. p., ale chceli by túto činnosť vykonávať samostatne pre tretie osoby ako FO – živnostníci, musia na tento účel získať živnostenský list podľa podmienok Živnostenského zákona! Pre LESY SR, š. p., ako právnickú osobu, táto podmienka (získať živnostenské oprávnenie) musí byť splnená do 30. 4. 2008, pretože po tomto termíne doterajšie oprávnenie zaniká !

JUDr. Milan Vančo, Odbor právnej služby, GR LESY SR, š.p.

Prírode blízke obhospodarovanie lesa

VII. Cez objekty Pro Silva do každodennej praxe

Peter RUŽIČKA

Jedným z cieľov organizácie Pro Silva na Slovensku je „Zakladanie siete objektov obhospodarovaných prírode blízky-mi spôsobmi hospodárenia“. V š.p. Lesy SR bol na splnenie tohto cieľa vydaný Metodicko-organizačný pokyn „Prírode blízke obhospodarovanie lesa Mop LV 005“, ktorý je záväzný pre všetkých zamestnancov podniku, ktorí sa spolupodieľajú na realizácii lesohospodárskych opatrení v lesnej prevádzke. Dúfam, že za dva roky, ako je tento Mop účinný, nezapadol prachom v kanceláriách lesných správ, ale oboznamujú sa s ním postupne všetci pracovníci prevádzky a najmä OLH. Prečo najmä OLH? Základným kolieskom v praktickej aplikácii prírode blízkeho obhospodarovania lesa je práve OLH, ktorý svojou odbornosťou ovplyvňuje hospodárenie v lese. V prvom kroku sa musí zoznámiť so zásadami a princípmi prírode blízkeho hospodárenia. V druhom kroku, všetkým OLH ktorých táto téma oslovila, dať im možnosť praktickými ukážkami na už existujúcich objektoch PRO SILVA predstaviť skúsenosti kolegov, ktorí majú za sebou skúsenosti s jemnejším hospodárením v lesoch. Tento krok považujem za veľmi dôležitý a utvrdil ma v tom aj posledné školenie OLH v Smolenickej Osade, z ktorého prvý dojem odborného lesného hospodára, ktorý sa zúčastnil na tomto školení bol „Peter mal si pravdu, ale raz vidieť je lepšie ako sto krát počuť“. Praktické ukážky ho natoľko oslovili, že som presvedčený, že sme získali ďalšieho človeka do našej rozrastajúcej sa skupiny ľudí, ktorí sú stotožnení so zásadami prírode blízkeho hospodárenia lesa. Môj názor na rozširovanie siete objektov obhospodarovaných prírode blízky-mi spôsobmi hospodárenia je pozitívny, ale jednotlivé objekty musia zakladať a obhospodarovať ľudia, ktorí sú presvedčení, že tento spôsob hospodárenia im bude pomáhať a nie ich zatažovať. Pretože teoreticky vypracovaný projekt objektu bez praktickej odozvy v teréne je len kus zapísaného papiera, ktorý nemá nič spoločné s už spomínaným cieľom.

Prečo som presvedčený o správnosti cesty obhospodarovania lesa prírode blízky-mi spôsobmi?

S meniacimi sa ekologickými podmienkami, zhoršujúcim sa zdravotným stavom lesa budú princípy a zásady prírode blízkeho obhospodarovania lesov jedným z hlavných faktorov,

ktoré zabezpečia trvalosť lesa. S citlivým využívaním autoregulačných a autoregeneračných procesov v lese dosiahneme výmenu generácií prirodzenou cestou, čo nám v konečnom dôsledku zníži množstvo namáhavej a nákladnej činnosti v obnove lesa. Formovaním lesa priestorovo využitím celého rastového priestoru dosiahneme vyššiu stabilitu porastov voči pôsobeniu hlavne abiotických škodlivých činiteľov. Používaním zručnejšieho výberu pri výchove porastov, ťažbou zameranou len na rubne zrelé jedince, dosiahneme vyšší podiel kvalitných a hrubých sortimentov. Tu je potrebné poukázať na nutnosť používania jemnejších ťažbových postupov aby nedochádzalo k znehodnoteniu ostávajúceho porastu. Ak to zhrniem: **stálosť, trvalosť lesa – stabilita lesa – vyššia a kvalitnejšia produkcia**, toto je moja odpoveď na otázku prečo...?

Ako predstaviteľ organizácie PRO SILVA SLOVAKIA sa zúčastňujem rôznych exkurzií, študijných ciest po objektoch obhospodarovaných prírode blízky-mi hospodárskymi formami a spôsobmi a môžem povedať, že každý objekt má svoje čaro a krásu a v sebe kus profesionality lesného hospodára. Lesní hospodári v týchto objektoch citlivo usmerňujú prírodné procesy, ktoré im vytvárajú les, ktorý spĺňa prírodnú, ochrannú, produkčnú a neposlednej miere aj kultúrnu funkciu. V týchto objektoch som sa nestrelol so zničeným prirodzeným zmladením ani s poškodenými stojacimi stromami. Prečo to spomínam? Sú to časté príčiny odmietania myšlienok jemnejšieho hospodárenia. Zničené prirodzené zmladenie nahradí nové a poškodeniu stojacich stromov môžeme zabrániť len prísnyim dodržiavaním a uplatňovaním šetrných ťažbových a približovacích metód / dostatočná sieť približovacích liniek a ciest, smerová stínka, sortimentačná metóda, vhodné približovacie technológie/.

Dôležité je začať položením otázky ako to spravím a nie hľadanie dôvodov prečo sa to nedá.

Ako sme začali my? Na OZ Rimavská Sobota boli zriadené dve génové základne (GZ), v roku 2003 GZ Plačková, a v roku 2006 GZ Javorová. Poslaním obidvoch GZ je zachovanie genofondu drevín Bk, Jh, Js, ktoré sa vyznačujú plnodrevným rovným kmeňom, kvalitnou korunou a prispôsobivosťou k danému stanovištu. V roku 2006 OLH vypracovali projekty podľa zásad prírode blízkeho hospodárenia čím sa GZ zaradili do objektov PRO SILVA. V GZ Plačková o výmere 125,39 ha, sa nachádzajú porasty, ktoré sú zaradené do fenotypovej kategórie B a pre drevinu JS o výmere 3,86 ha do fen. katg. A, Za chybu pri zriadení tejto GZ pokladám, že sa v nej nezriadili uznané porasty pre zber drevín Bk, Jh, Js, ktoré plánujeme v tomto roku dodatočne požiadať o schválenie. V GZ Javorová o výmere 200,08 ha sa nachádzajú porasty uznané pre zber semena Bk, Js, Jh plus nachádzajú sa tu aj rodičovské-výberové stromy Jh. Obidve GZ majú predpoklady na realizovanie myšlienok prírode blízkeho obhospodarovania. Podrobnosti o obidvoch objektoch si nájdete na stránke www.lesy.sk, kliknutím na znak PRO SILVA SLOVAKIA.

Tento rok sa vypracovali u nás ďalšie dva objekty PRO SILVA, ktoré si musia OLH v priebehu mesiaca október obhájiť. Z objektu Sinec pochádzajú aj fotografie.

Lesy sú neoddeliteľnou súčasťou životného prostredia človeka a predstavujú jeden z významných zdrojov rozvoja ľudskej civilizácie. Sú našim národným bohatstvom, „rodinným zlatom“ našej spoločnosti. Sú nenahraditeľným dedičstvom, ktoré nám zverili naši praotcovia, aby sme ho opatrovali a zveľaďovali. Našou povinnosťou je toto poslanie splniť a zverené dedičstvo odovzdať našim vnukom a právnikom v rovnakom, ak nie v lepšom stave ako sme ho zdedili my. Verím, že dodržiavaním princípov a zásad prírode blízkeho obhospodarovania lesa toto poslanie naplníme.

Na záver všetkým, ktorí sa dali na cestu presadzovania myšlienok prírode blízkeho obhospodarovania lesa prajem veľa síl do ďalšej práce ale hlavne skvelý pocit pri pohľade na les, ktorý svojimi myšlienkami zmenili. ■

Ing. Peter Ružička
je pestovateľom
na OZ Rimavská Sobota

Daniel

Topolové plantáže

Lesnícky náučný chodník Dunajské Luhy

Navštívte OZ Palárikovo

Patrik MICHÁL

Odštepny závod Palárikovo geograficky patrí k časti Subkarpatskej panvy, a to k Podunajskej nížine. Ide o rozlohovo najväčší odštepny závod v rámci š.p. LESY Slovenskej republiky, ktorého katastrálna výmera je 572 080 ha. V južnej časti OZ je to oblasť nížin s lužnými lesmi v údoliach riek Dunaj, Váh, Nitra, Malý Dunaj, Hron, Ipeľ, Žitava. V severnej časti je to územie kopcovité – pahorkatinné s výbežkami Trnavskej, Žitavskej a Pohronskej tabule. Najvyšším bodom je vrh Burdov v Kováčovských Kopcoch, vysoký 395 m n. m. Klimaticky patrí územie OZ do teplej oblasti, podoblast suchá s miernou zimou, pri priemernej teplote 10,2 oC a priemernými zrážkami 570 mm. Lesnatosť OZ sa pohybuje v priemere na úrovni 6 %, so zastúpením listnatých drevín 96% a 4% ihličnatých drevín.

OZ Palárikovo je preslávený poľovní-

kou tradíciou. Známa je najmä najstaršia bažantnica na Slovensku, ktorá bola založená v roku 1752 grófom Františkom Károlyim. Poľovnícky kaštieľ Palárikovo, ktorý bezpochyby k bažantnici patrí, je dodnes navštevovaný nielen poľovníckymi hosťami zo Slovenska, ale aj z celého sveta. V kaštieli sa v roku 1928 zrodila myšlienka založenia CIC – Medzinárodnej rady pre poľovníctvo. V roku 1974 bol pôvodný názov rozšírený na Medzinárodnú radu pre poľovníctvo a ochranu zveri a v súčasnosti združuje 75 krajín sveta. Okrem bažantej zveri je poľovníctvo OZ prezentované aj kvalitnými danielmi trofejami najmä z poľovného revíru Svodín, z ktorého pochádza doposiaľ najhodnotnejšia trofej daniela na Slovensku s bodovou hodnotou 215,80 b. CIC. Najkvalitnejšia muflonia populácia žije vo zverníku Vojnice, ktorú reprezentuje druhá najsilnejšia muflonia trofej na Slovensku s bodovou hodnotou 239,65 b. CIC.

Na území OZ sa návštevník môže stretnúť i zo vzácnymi druhmi fauny (Orliak morský - *Haliaeetus albicilla*, Kunka červenobruchá - *Bombina bombina*, Strakoš kolesár - *Lanius minor*, Krakľa belasá - *Coracias garrulus*) a flóry (Pichliač úzkolistý

- *Cirsium brachycephalum*, Zeler plazivý - *Apium repens*).

Návštevníkom Podunajskej nížiny dávame do povedomia množstvo termálnych kúpalísk (Podhájska, Štúrovo, Veľký Meder, Kováčová, Dunajská Streda, Galanta...), ktoré sú obľúbenými lokalitami najmä v lete. Milovníci histórie by nemali obísť zaujímavé kaštiele v Galante, Šali, Belej, Mojmirovciach. Obzvlášť vyhľadávanými sú lužné lesy v povodiach riek Dunaj, Malý Dunaj, Váh, Nitra, Hron. Z chránených celkov možno spomenúť Bohelovské rybníky, Dolné Pohronie, Dolné Považie, Dunajské luhy, Kráľová, Lehnice, Ostrovné lúky, Parížske močiare, Pusté Úľany-Zeleneč, Sysľovské polia, Veľkoblahovské rybníky, Žitavský luh. Na LS Gabčíkovo bol v roku 2005 pre milovníkov prírody otvorený jedinečný náučný chodník lužným lesom s možnosťou poznávania mŕtvych ramien Dunaja na člne.

OZ Palárikovo spravuje tri objekty so štandardným vybavením určené na ubytovanie návštevníkov, a to: Poľovnícku chatu Vojnice, Chatu Vadaš Štúrovo a Chatu Podhájska. Luxusné ubytovanie poskytuje Poľovnícky kaštieľ Palárikovo. ■

Text: Ing. Patrik Michál
– referent poľovníctva a lesoturistiky

Bližšie informácie o ubytovacích možnostiach OZ Palárikovo získate na www.lesy.sk, na e-mailovej adrese patrik.michal@lesy.sk, alebo na tel. č. 035 649 3731, 0918 334 011.

Poľovnícka chata Vojnice

Mŕtve ramená Dunaja

Mapa LIK bodovala!

Jedným zo záujemcov o certifikáciu v tzv. bloku „Certifikácia Východ“ je aj OZ Sobrance. V tejto súvislosti bol na LS Sečovce (OZ Sobrance) vykonaný začiatkom októbra osobitný audit.

Z tvári pracovníkov správy boli čitateľné obavy, napätie a očakávanie z ďalšej „kontroly“, ktorých zažívajú vo svojej praxi neúrekom. Táto však bola predsa len jedinečná - niečo podobné ešte neabsolvovali nielen nováčikovia, ale ani pamätníci.

Po úvodných slovách auditorov, po jasnej špecifikácii predmetu auditu a stanovení programu na nasledujúce dni, sa v hlavách pracovníkov LS Sečovce „vyjasnilo“.

„Oni chcú vidieť len našu bežnú činnosť na lesnej správe...“ zaznelo s istou úľavou z úst jedného OLH po absolvovaní prvého dňa auditu.

Pod bežnou činnosťou na LS je však potrebné vidieť celý zložitý komplex činností, ktoré LS zabezpečuje od konkrétnych výkonov priamo v lese, až po kontakty a vzťahy s vonkajším prostredím. Práve kontakty s vonkajším prostredím dali impulz na zrodenie týchto riadkov. Počas jednej z prestávok padla

Jozef STAŠKO

zo strany auditorov otázka či nemáme zmapované rôzne zaujímavosti v okruhu pôsobnosti OZ. Nastal čas (neplánovane) vybrať na stôl ešte tlačou voňajúcu mapu Lesnej informačnej kancelárie OZ Sobrance. Počas komentárov k jednotlivým zaujímavostiam z mapy, prešla reč na lesnú pedagogiku, jarné zalesňovanie pri školách a ďalšie aktivity pracovníkov OZ Sobrance v práci s deťmi a s verejnosťou.

Na naše veľké prekvapenie boli tieto aktivity podnetom na vpísanie „plusových“ bodov do hodnotiacej tabuľky auditu. Komisia ich jednoznačne považovala za významnú súčasť práce lesníkov!

Teraz je tá správna chvíľa, aspoň takouto formou poďakovať všetkým kolegom z OZ Sobrance, ktorí neľutovali svoj voľný čas pri zhromažďovaní podkladov na „NAŠU MAPU LIK“. Či to bolo v teréne s fotoaparátom, či v archívoch, či na obecných úradoch, či pri počítači alebo pri finalizácii s pracovníkmi NLC...

ĎAKUJEME! ■

Ing. Jozef Staško,
vedúci lesníckej výroby, OZ Sobrance

Prečo mám rád les

PATRIK HERMAN
moderátor

Po nasledujúcom vyjadrení sa možno polovica lesníkov začne chytať za hlavu, možno sa na kilometre vzdialim od toho, čo lesníci považujú za les v poučkách i praxi, ale v konečnom dôsledku ich snád poteším. Ja totiž za les považujem akýkoľvek kúsok zeme, z ktorej netrčí panelák či hypermarket, kde je pri sebe dostatok stromov na to, aby som sa v nich stratil, kde môžem vidieť či počuť akéhokoľvek živočícha či operenca, ktorý sa nebude ani zďaľky podobáť na jazvečka či andulku môjho suseda, a kde počet ľudí okolo mňa pripomína pokoj na dedine počas nedeľného obeda. Pre mňa, ako rodeného „Trnafčana“, ktorý prežil detstvo na „trnavskej tabuli“, kde ani kopca nechyrovať a v súčasnosti Bratislavčana z donútenia (tiež tu toho lesa veľa nemáme), je les naozaj vzácnosťou. V Trnave som mal za domom okrem cintorína aspoň malý lesopark. V hlavnom meste som si pre život zvolil Devínsku Novú Ves. Aj keď je to možno „odruky“, rozhodlo okolie – príroda. Je to však stále iba náhrada – vybehnúť do naozajstného lesa (samozrejme, bez auta) je niečo celkom iné! Preto, prosím, starajte sa nám o tie naše lesy! Držím vám palce a sľubujem, že budem naďalej ich slušným odbívatelom, a ak to bude v mojich silách, a ak môžem, rád pomôžem... ■

S úctou k našim lesom a lesníkom
Patrik Herman

S verejnosťou komunikujeme aj bez slov

Jozef MARKO

Vykosené a upratané okolia lesných správ, horární a chát, opravené a natreté fasády budov, natreté zábradlia na lesných cestách, poukladané drevo na odvozných miestach, odrážkami, priekopami a priepustmi odvodnená lesná dopravná sieť, udržiavané značenie lesných objektov, poriadok a čistota v lese. Počas reportážnej cesty na Odštepnom závode Čierny Balog sme sa s členmi vedenia závodu zhodli na tom, že aj toto sú významné nástroje komunikácie lesníkov s verejnosťou. Komunikácie, ktorá nepotrebuje slová. Potrebuje však silný vnútorný a v každom lesníkovi pevne zakotvený pocit spoluzodpovednosti každého jednotlivca v lesníckej prevádzke za to, ako nás hodnotia návštevníci lesa. Nie všetci to chápeme, nie každý z nás sa s tým dokáže stotožniť. Podľa názoru niektorých kolegov sú uvedené aspekty lesníckej práce druhoradé, nepodstatné a okolím vnímané iba okrajovo.

Opak je pravdou. Ak si niečo široká verejnosť, starí či mladí, turisti, cyk-

listi alebo hubári, výletníci alebo príležitostní návštevníci lesa všimajú najviac, tak sú to práve tieto „malíčkosti“. Tie formujú lesnícky obraz v spoločenskom povedomí a v ľudoch vytvárajú názor na to, či sme my lesníci skutočne takí zodpovední, profesionálni a svedomití hospodári, ako to prezentujeme v masmédiách a ako sa o tom snažíme presvedčiť rôznymi prostriedkami neprajníkov, spochybňujúcich našu odbornosť i korektnosť. Pritom všetky tieto úvodom spomenuté aspekty lesníckej práce by mali byť štandardom. Základom, na ktorom môžeme úspešne a systematicky budovať projekty lesnej pedagogiky, lesníckych náučných chodníkov, lesných informačných kancelárií, prezentačných akcií a tak ďalej. Bez tohto prepojenia základov a nadstavby lesníckych aktivít smerom navonok sa nám totiž môže stať, že ak niečo zadeklarujeme a ľudia uvidia pravý opak v lesných porastoch, na čistinkách, vedľa ciest a na skládkach dreva, tak nám nebudú veriť. Nikdy a ničím ich nepresvedčíme o tom, že si zaslúžime zodpovedajúce spoločenské uznanie, že by si mali viac vážiť lesnícku prácu a význam lesníkov a lesa pre celú spoločnosť.

Naši čiernobalockí kolegovia túto spojitosť pochopili. Vedenie závodu robí konkrétne kroky aj vo vzťahu k tým pracovníkom, ktorí s tým stále majú problém a nedokážu si ani upratať okolo správy alebo horárne. Z návštev viacerých odštepných závodov a lesných správ viem, že nie sú v tejto inšpiratívnej snahe sami. Už ide len o to, aby sa táto snaha netýkala viacerých, ale nás všetkých. Nezbúdajme, že činy majú vždy väčšiu váhu ako slová. ■

	zachytiť na mape	začiatok tajničky	značka sirupov	národné divadlo (skr.)	kód Tuvalu	matkin brat, strýko	pokračovanie tajničky	domáce meno E-manuely
zostaviť z hotových súčastí								
trápim, morim (expr.)								
tešlica, po španielsky				náuka osobné zámeno				
alkoholický nápoj					spravodajská TV kyseľin			chemická predpona
stelesnenie modlitby (výtvár.)					člen akadémie pestúnka (zastar.)			darček, po španielsky
smerom z vnútra				posielala odkaz kvantum				patriaca Eve
anno Domini (skr.)				ložia akési (bás.)				patriaci name
odstraňuj, ruš								mesto v Číne
Pomôcky: aja, CNN, dona, Han	opytov. zámeno povrchný nadšenec				prilíš veta druh papagája			káľa
tmavohnedý pigment					úradná listina múza rúb. poézie			dom, meno Anny slovo, bohynia úrody
vpravoval injekciou do žily								typ rus. lietadiel (Antonov) statampér
stredové priamky				zápaskisko celá				koniec tajničky
citosloves bučania				hlavné mesto Česka neobutá				od udaného dňa (lat.)
Pomôcky: orans, siena, japonska	základná číslovka	maras liba						obec pri Komárne meno Mačahárovej
zvieratá s chobotom					oáza, po nemecky druh koberca			editor (skr.) dráhy
polovnícky nôž								sicilská sopka značka holmia
tamtá				oplodnila peľom				nemecké mužské meno mrvia
								eur. kniežatstvo pociujúci soľou
								bohynia pomsty značka hliníka
								citosl. uvažovania akváriová rybka
								kyprí pluhom mongol. pastier
								ženské meno čistí bielizni
								Perún kód Nepálu
								neochotne
								vyhynutý predok rožného státku

Príbeh poisťovákov - priateľov panenskej prírody

Päť Požiarov, priateľov potúlok prírodou, prevažne pracujúcich pre povedomú poisťovňu, prišlo pred piatou predpoludňím pätnásteho pred pár piatkami poskytnúť prítomnosť podobne postihnutým. Po povelu povereného pracovníka pišťalkou pôvodne parostroj, postupným pohybom, prejdú plný pytel pikometrov po pražoch, poskytol prístrešok pristúpivšiemu páru poisťovateľov, poťažne pánovi pôvodne pracujúcemu prevažne pre poistenie poľnohospodárskych plodín. Po privítaní prišielcov pôvodnými pasažiermi prítomní postojačky poľahky popili, pojedli, pokekali, pospomínali prežitú príhodu predošlých potlachov. Po príchode pôvodne parného približovadla pod pozostatky pradávného prýbtku prapredkov, privítali prichodzí posledného priateľa potulkára. Prepotrebné posilnenie pred podujatím prebehlo posediačky pomocou prítomného pohostinstva. Po počiatočnom pomerne priamom pohodovom pochode prišlo postupné prekonávanie prevýšeni. Pochodujúci krásnou prírodou, prevetrávajúci pľúčka, prišli prítomní pod prvý prístrešok poskytujúci pečenú, parenú požíveň prípadne pohodlné prespanie. Pomerne pekné počasie prišlo, prítomnosť priaznivého povetria pripomínala prítomným prežitky predchádzajúcich potuliek. Prekrásnou panorámou privítal pešiakov Príslop. Priatelia pochodujúci postupne pojedali produkty poskytnuté prírodou, prípadne plným plecniakom, pofotili pohoria, porasty, plazy, pestrú panorámu. Po Pekelník prebrázdili prítomní poriadnu porciu prírody. Po peknej prechádzke poriadne potestujúcej pohybové predpoklady prítomných prišlo prítmie. Príjemné prítmie pod prístreškom prýbtku pod pahorkom, pomenovanom po pekárskom produkte. Pítie podobné pivu pretekalo pollitrami, poniektorí popili pocukrovanú praženú pomletú, prípadne porciovanú prichutený pálený. Požíveň padala pažerákmi pod plecniakmi preťažných pocesných. Po polnoci políhali prítomní po poschodových posteliach, počúvajúci príjemnú produkciu pesničiek produkovanú priateľmi Prešovčanmi. Po prebudení prišlo poriadne prekvapenie. Pešiáci posmutneli pri pohľade pripomínajúcom potopu. Pamätným Pompejám podobná pohroma posielala padajúce projektily podobné predmetom padajúcim pri počasi pomenovanom po pánovi Pršovi. Proste prozaicky pompézne pršalo. Panické pohľady potuliekchtivých párnonožníkov pripomínali pohľad pijana po prázdnom poháriku. Pokašané počasie – prebehlo paralelne premýšľadlami prítomných. Prinesené pršíplášte pomohli putujúcim prekonať púť plánovanú pre platok pätnásteho plus prvého. Počas pochodu poctivo pršalo, pršíplášte pod permanentnou palbou projektilov, poskytovali platonické pohodlie. Postupne predsa prestalo pršať, polepšené počko potešilo pochodujúcich – pôsobilo pôžitok po pretrenom počiatku pochodu. Popoludňajšie „padla“ prebehlo podľa plánu. Penzión prichýlil premočených, prešťastných privandrovalcov. Prýbtky postávajúce popri penzióne patria partii pomenovanej po Pišťovi. Prítomnosť pretekajúceho potúčka pozdĺž Pišťovej pôsobila potešenie po prsia pozablacovaných pútnikov – počistili pôspinečné pohorky. Po pridelení postelí polozmáčaní presunuli postavy pomedzi prýbtky. Posadali pospolu pojedť. Povzdychali, pospomínali, pojedli, popili. Počas poriadnej prietrze prekonali potom presun po penzión. Postupne poumývali pleť, počistili protézy, prečesali parochne, potrávili požíveň (prírodzene potichu), políhali, pospali, posnívali – pekne prikrýti perinami. Po prebudení prírodzene pršalo. Padly plány pokoriť plánované pohorie. Prítomní potichu ponadávali, pokorne pobalili posušené ponožky, porobili poriadok, poplatili podnájom. Po použití prepravných prostriedkov popoludní privítaní príbuznými, prekročili prahy prívatných prýbtkov. ■

Tajnička krížovky zo septembrového vydania Lesníka znie: **„Keby ste vedeli od akých osobností dostáva troje alimenty“**. Z úspešných lúštitelov sme tentokrát vyžrebovali **Máriu Vizváryovú z OZ Šaštín**. Víťazke posielame kuchársku knihu. K výhre jej blahozeláme a prajeme príjemné chvíle pri čítaní i varení. *redakcia*

Populárny golfový turnaj Media cup, ktorý sa každoročne koná na golfovom ihrisku na Táloch, bol svedkom takmer tragickej udalosti. Na hráčov golfu zaútočil statný medveď. Našťastie spôsobil len niekoľko ľahkých zranení – golfisti si navzájom ublížili, keď ozlomkrky utekali a odhadzovali pritom palice. Hrče na hlavách hráčov ošetril prítomný lekár.

Ako nás informoval správca ihriska, pán Koloman Viťúz, medveď - počúva na meno Kuli - vôbec nie je agresívny. Naopak, je veľmi pokojný a je celkom zdatným hľadačom zatúlaných golfových loptičiek. Jediné, čo ho rozčúli do nepríčetnosti, je bratislavský prízvuk. Preto odporúčame hráčom golfu z Bratislavy, aby sa pri hraní golfu vyvarovali replík, zakončených blavákym „... no né?“ ■

Rubriku pripravuje Ferko Tárjako

Uveríte?

Filatelistika

Poľovnícky
receptárJelení
chrbát
plnený
slivkami

SUROVINY:

1,5 kg jelenieho chrbta, 25 dkg sušených sliviek, 1 cibuľa, 2 tenké plátky slaniny, 1/2 dl jedlého oleja, 2 polievkové lyžice potravinárskeho škrobu, 1 čajovú lyžicu pikantnej koreninovej zmesi, čučoriedky alebo čučoriedkový lekvár.

POSTUP:

Mäso vykostíme, sušené slivky vykóstujeme. Cibuľu očistíme a rozkrojíme na štvrtiny. Mäso po dĺžke narežeme ostrým nožom, slivky postrkáme do otvoru, ochutíme soľou a čiernym korením. Takto pripravené mäso vložíme do ohňovzdornej misy, prikryjeme ho plátkami slaniny, cibuľu uložíme vedľa mäsa, podlejeme jedlým olejom a trochu vody. V zakrytom pekáči pečieme v rúre asi 60 minút. Mäso občas polejeme výpekou. Keď zmäkne, vyberieme ho z výpeku, ktorý zahustíme potravinárskym škrobom a okoreníme trochu pikantnej koreninovej zmesi. Podávame s varenými zemiakmi a čučoriedkami alebo čučoriedkovým lekvárom. ■

Dravce

Niet pochýb, že známky s motívom dravcov a sov chytia za srdce nejedného poľovníka a milovníka prírody. Dôvodov je hneď niekoľko. Dravce stoja, podobne ako šelmy, na vrchole potravinovej pyramídy. Človek počas stáročí využíval a ešte aj využíva sokoly a orly na lov a v poslednej rade vzhľadom na svoj vzhľad patria aj u výtvarníkov medzi obľúbené motívy. Historicky to bolo podčiarknuté aj skutočnosťou, že orly a sokoly boli často motívom šľachtických erbov a v mnohých prípadoch aj štátnych znakov. Vzhľadom na obľubu sokoliarstva, sú dravce často kultovým motívom známk krajín z oblasti Arabského poloostrova. Na druhej strane, v mnohých krajinách sú dravce symbolom ochrany prírody.

V súčasnosti je ťažké odhadnúť, koľko známk vyšlo s motívom dravcov a sov. Jedno je isté, že v Európe takmer každá poštová správa vydala najmenej jednu sériu známk s týmto motívom a mnohé z nich patria aj z výtvarného hľadiska medzi skvosty. ■

RUBRIKU PRIPRAVUJE
Prof. Ing. LADISLAV PAULE, PhD.

1. Hádanka

Tento živočích patrí medzi vtáky. Je veľký takmer ako škorec. Nemožno si ho pomýliť s nijakým iným druhom našich vtákov pre jeho charakteristický mohutný, kuželovitý zobák. Na krídlach má široký biely pás tvoriaci predel medzi tmavohnedým chrbtom a čiernym koncom krídla. Koniec chvosta má biely, odspodu hnedočervený. Obýva listnaté lesy, háje, parky a stromoradia popri cestách. Hniezdi na stromoch. Začiatok hniezdenia je v máji. Samička znáša 4-5 tmavohnedo, sivo až čierne škvrnitých vaječ. Samička sedí na vajíčkach 14 dní, výchova mladých v hniezde trvá 14 dní. Živí sa väčšinou semenami rastlín, v menšej miere hmyzom.

Ahoj kamaráti,
pošlite mi správne
odpovede. Jedného
riešiteľa odmením
darčekom.

Ako sa tento živočích volá?

2. Skladačka - maľovanka

Obrázok vystrihni, poskladaj a vyfarbi. Na obrázku je vtáčik, o ktorom je hádanka.

Za správne odpovede posielam odmenu - hlavolam Múdry povrázok - môjmu kamarátovi **Maťkovi Kovalčíkovi z Beňuša**.

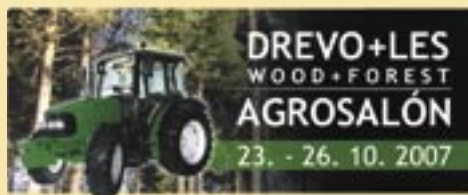
Ahoj a dovidenia nabudúce!

Vaša veвериčka Ryška

Kalendár podujatí

23. – 26. október

Výstava
Drevo + Les 2007
Nitra, výstavisko
Agrokomplex

25. – 26. október
POLNOCHEM

7. celoštátny seminár o ochrane lesa
Horský hotel REMATA

26. október

40. výročie založenia zvernice v Betliari
LS Betliar, OZ Rožňava

30. október

Pietny akt v symbolickom lesníckom cintoríne
Lesnícky skanzen Čierny Balog

7. november
Výjazdové zasadnutie vlády SR
k problematike odumierania smrečín
OZ Čierny Balog

8. november

Slávnostné odhalenie Významných lesníckych miest

Sobrance – Remetské Hámre – Morské oko, OZ Sobrance

20. – 21. november
2. celoslovenské stretnutie lesných pedagógov

Počúvadlo, Škola v prírode pod Sitnom

november

Slávnostné odhalenie Významného lesníckeho miesta
Lesnícky cintorín Čierny Váh, OZ Liptovský Hrádok

Životné jubileá

OKTÓBER 2007

50 rokov

Ing. Končál Marián, nar. 9. 10. 1957, ťažbár, LS Topoľčianky – OZ Topoľčianky

Ing. Luptáková Anna, nar. 27. 10. 1957, referent pre plán, štatistiku a controlling – OZ Kriváň

Ing. Paulenka Jozef, nar. 11. 10. 1957, referent správy lesných pozemkov a reprivatizácie – OZ Rimavská Sobota

Gábrík Igor, nar. 29. 10. 1957, referent BTS, PO, OaO – OZ Rožňava

Đurán Vladimír, nar. 29. 10. 1957, OLH, LS Nižná Slaná – OZ Rožňava

Schmotzer Ludovít, nar. 27. 10. 1957, lesník, LS Jasov – OZ Košice

Ing. Zaremba Milan, nar. 1. 10. 1957, pestovateľ – OZ Vranov n/Topľou

Hamerský Jozef, nar. 21. 10. 1957, technik operačného nasadenia lesnej techniky, RS Margecany – OZLT Banská Bystrica

Ing. Grék Dušan, nar. 6. 10. 1957, vedúci Projekčnej kancelárie, Žilina – GR BB

60 rokov

Rakovický Ján, nar. 8. 10. 1947, technik, LS Lubochňa – OZ Liptovský Hrádok

Kútnik Ján, nar. 30. 10. 1947, lesník, LS Lubochňa – OZ Liptovský Hrádok

Ing. Pöbiš Jaromír, nar. 26. 10. 1947, ťažbár, LS Krám – OZ Čierny Balog

Pertzian Igor, nar. 30. 10. 1947, referent vnútornej správy – OZ Krupina

Kocúr Jozef, nar. 27. 10. 1947, lesník, LS Rimavská Sobota – OZ Rimavská Sobota

Kovalčík Milan, nar. 8. 10. 1947, vedúci ES, ES Stará Voda – OZ Košice

Ing. Lang Karel, nar. 6. 10. 1947, vedúci LS, LS Udavské – OZ Vranov n/Topľou

Odchod do predčasného starobného dôchodku

Vargová Mariana, nar. 14. 3. 1951, personalistka – OZ Levice

Ing. Helena Turská

Tváre z vývratu

Stanislav GÉCI

Naše hory sú po niekoľkých veľkých veterných kalamitách plné stromov a vývrátov. Využitie vývratu je oproti kmeňu stromu nulové.

Ale predsa sme na potulkách Vysokými Tatrami na začiatku chodníka na Popradské pleso objavili do koreňov vývratu vytesané dve priam rozprávkové tváre „tatranských škriatkov“.

Nehlásil sa k nim nik, ale obdialeč stružlikal jeden Tatraneč čosi do malého kúska dreva, možno to bol onen anonymný umelec. ■

Foto: **Ing. Stanislav Géci**

Lesník 10–2007

Vysoká veža

Batéria

Strelecká elita súťažila v Zámutove

Peter GOGOLA

V dňoch 7. – 8. septembra 2006 sa na strelnici Blatiny v Zámutove opäť stretla slovenská strelecká elita. Lesníci po ôsmykrát súťažili o pohár generálneho riaditeľa š.p. LESY SR.

Pretekalo sa v desiatich disciplínach. Z guľových disciplín sa súťažilo v strelbe malokalibrovkou na redukovaný terč srnca, redukovaný terč diviaka, terč líšky, bežiacieho diviaka na 50 m a bežiacu líšku na 35 m. Z brokových disciplín to boli batéria, vysoká veža, bežiaci zajac, oblúkové strelisko a oblúkové strelisko - dvojstrelce. Prvé miesto v kategórii jednotlivcov obhájil minuloročný víťaz Igor Solnica (OZ Smolenice), ktorý získal 907 bodov z celkového možného počtu 1000 bodov, na druhom mieste sa s 880 bodmi umiestnil Peter Krchňavý (OZ Levice) a na treťom so ziskom 860 bodov Ing. Jaroslav Ďurík (OZ Žilina). Z družstiev sa najlepšie umiestnil tím odštepného závodu Smolenice, ktorý získal 1700 bodov z celkového možného počtu 2000 bodov, za ním sa umiestnilo družstvo OZ Levice (1695 b.) a družstvo OZ Považská Bystrica (1668 b.). Novinkou bola účasť súťažiacich zo zahraničia – štartovnú listinu spestrila dvojica strelcov z lesného závodu z maďarského mesta Gödöllő.

VIII. ročník streleckej súťaže o pohár riaditeľa š.p. LESY SR mal hladký priebeh vďaka vysokej disciplinovanosti pretekárov a dobrej pripravenosti organizátorov. Svojou vysokou úrovňou uspokojili aj tých najnáročnejších pretekárov, ako aj divákov a pozvaných hostí.

Zahájenie

Víťazi